

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ครั้งที่ ๖๔

วันศุกร์ที่ ๒๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๙.๐๕ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๒๖๖ คน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : บัดนี้ไม่มีท่านสมาชิกมาประชุมครบองค์ประชุม
แล้วผมขอเปิดประชุม

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี

ต่อไปนี้เป็นการศึกษาเรื่องด่วนคือพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่ง
คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นการ
พิจารณาในวาระที่ ๒

ขอเชิญคณะกรรมการเข้าประจำที่ครับ

(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอเรียนชี้แจงเรื่องนาฬิกา ๒ เรือนนี้ เวลา
ไม่เท่ากันนะครับ เลขนาฬิกาบอกว่าเป็นเรือนขามือเวลาถูกครับ เรือนซ้ายมือเวลาผิด แล้ว
วันที่ ๓๐ ถึงจะแก้เสร็จ เพราะฉะนั้นขอให้ถือเรือนขามือนะครับ

ในการประชุมเมื่อวานนี้ที่ประชุมได้พิจารณาจนถึงหมวด ๖ คือรัฐสภา แต่ยังไม่
ได้มีการลงมติในเรื่องนี้ แล้วเราก็เลื่อนการประชุมไป สำหรับหมวด ๖ รัฐสภานี้ตามที่

LIRT

ผมได้กราบเรียนต่อที่ประชุมไว้แล้วเมื่อวานนี้เป็นหมวดที่สำคัญที่สุดในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องสภาเดียวหรือ ๒ สภา เพราะเป็นหลักสำคัญว่าจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่เป็นประชาธิปไตยกันแค่ไหน มีอะไรหลบซ่อนอยู่ตรงไหนหรือไม่ อะไรก็แล้วแต่เถอะครับ แล้วก็ยังมีผู้จับตามดูเป็นอันมากกว่าสภานี้จะทำอะไรกับปัญหานี้ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าอยากจะฟังความคิดเห็นของท่านสมาชิกหลาย ๆ ท่านอย่างกว้างขวาง ขอให้เรายอมเสียเวลาสักหน่อยสำหรับหมวดนี้ เพราะว่าเป็นหมวดสำคัญที่สุด แล้วต่อจากนี้ก็คงจะคล่องเมื่อผ่านหมวดนี้ไปได้ก็อยากจะฟังความคิดเห็นความเห็นให้มากที่สุดที่จะมากที่สุดได้ แล้วขอให้พิจารณากันโดยถ่วงแท้ ขอเชิญประธานคณะกรรมการแถลงครับ

พลโท เกลิมชัย จารุวัตร (ประธานคณะกรรมการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมมีความยินดีที่ท่านประธานได้กรุณาให้แนวทางว่าสภานี้ควรจะได้ใช้เวลาพิจารณาเรื่องหมวดรัฐสภาที่จะมีสภาเดียว หรือ ๒ สภาได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนกว้างขวางและรอบคอบ เพราะว่าเป็นปัญหาสำคัญที่จะปรากฏอยู่ในอนาคตและจะเป็นกลไกที่สำคัญในการบริหารประเทศชาติต่อไปข้างหน้า สำหรับคณะกรรมการนั้น กระผมใคร่ขอถือโอกาสกราบเรียนท่านประธานสภาขอเวลาที่จะชี้แจงต่อสภานี้สักเล็กน้อย ซึ่งกระผมคิดว่าแม้กระผมจะใช้เวลาไปบ้างเวลาที่ใช้นี้คงจะเป็นประโยชน์ที่คุ้มค่าเพื่อผลงานอันดีที่เราจะทำร่วมกันในอนาคต ในการอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องรัฐสภาเมื่อวานนี้ ได้มีท่านสมาชิกอภิปรายอย่างกว้างขวางหลายท่านด้วยความหวังดีด้วยความวิตถกและท้วงโยว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อาจจะเป็นร่างที่ไม่เหมาะสมและอาจจะนำความเสื่อมเสียมาสู่สภานี้ ซึ่งกระผมคิดว่าสมาชิกทุกท่านก็เห็นด้วย กรรมการทุกท่านก็เห็นด้วย เพราะพวกเราทุกคนที่มานั่งอยู่นี้มีภารกิจที่จะต้องทำให้ลุ่สว่างไปด้วยดีที่สุดโดยสุดความรู้และความสามารถของเรา เราทุกคนมีเกียรติประวัติที่เรารัก เราได้สร้างเกียรติประวัติมานาน เราชรักเราหวงแหน และกรรมการทุกคนรวมทั้งท่านก็ต้องรักหวงแหนและพยายามรักษาไว้ และพยายามที่จะสร้างให้ดียิ่งขึ้นไปอีกในอนาคตเพราะฉะนั้นความรู้สึกของพวกเราทุกคนนี้ตรงกันอยู่ เหลือแต่เพียงว่าเราจะทำอะไรให้บรรลุดุฎประสงคั้นั้นได้ด้วยดีที่สุด เมื่อวานนี้กระผมได้นั่งพิจารณาดูบรรยายภาคในสภานี้เห็นมีหลายท่านที่มีหน้า

แสดงความวิตกและทุกข์ใจ ซึ่งกระผมรู้สึกว่าคุณจะมีส่วนที่เป็นเหตุให้ท่านมีความวิตกและทุกข์ใจ ถ้าหากเป็นดังนั้นในนามของคณะกรรมการฯ ผมขอยอมรับและก็หวังว่าท่านคงจะให้อภัย แต่ท่านก็คงจะเห็นในเจตนาอันดีของคณะกรรมการฯ ซึ่งกระผมจะได้เรียนต่อไป และกระผมได้กราบเรียนต่อสภานี้ผ่านท่านประธานวันนี้แล้ว ผมเชื่อว่าท่านคงจะสบายใจมากขึ้น และเราคงจะทำงานร่วมกันไปได้ด้วยดีและผลงานของเราจะเป็นงานที่ดีที่เราจะต้องภาคภูมิใจ ความทุกข์ที่เกิดขึ้นต้องมีเหตุ เราจะต้องศึกษาว่าอะไรเป็นเหตุแห่งทุกข์นั้น เราจะต้องศึกษาว่าเราจะดับทุกข์นั้นได้อย่างไร และเมื่อรู้ว่าเราจะดับทุกข์ได้อย่างไร เราก็ช่วยกันดับทุกข์นั้นเสียไม่ยากเลยครับ ขอแต่เพียงว่าเราจะต้องใช้สติ ใช้สมาธิและใช้ปัญญาอย่าใช้อารมณ์เท่านั้น เราจะดับทุกข์เหล่านั้นได้และเราจะทำงานนี้ให้ลุล่วงไปได้เป็นประโยชน์สุขแก่ตนและแก่ท่าน ผมเห็นว่าเวลานี้ถึงเวลาแล้วและเป็นความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และจะรอต่อไปอีกไม่ได้แล้ว ผมจึงใคร่จะขอเวลานี้แถลงชี้แจงเพื่อประโยชน์ในการที่จะได้ดำเนินการพิจารณาในวาระที่ ๒ ต่อไปด้วยความมั่นใจ ด้วยความไว้วางใจในกันและกัน ด้วยความปราศจากความวิตกกังวล และด้วยความสามัคคี การที่เราจะทำงานต่อไปนั้น เราจะต้องนึกถึงว่าหน้าที่และความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบนี้เป็นความรับผิดชอบที่ตกอยู่แก่สภานี้ คือตกอยู่แก่ทุก ๆ ท่าน ทั้งท่านที่เป็นสมาชิกและทั้งที่เป็นกรรมการก็เป็นส่วนหนึ่งของท่านอย่างไม่มีปัญหา เพราะอะไร เพราะเหตุสำคัญ ๒ ประการ

ประการแรก เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบตามธรรมนูญการปกครองฯ ฉบับปัจจุบันซึ่งเราหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประการที่ ๒ ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่อยู่นอกสภานี้เป็นจำนวนมาก ท่านได้กล่าวเป็นคำพูด ท่านได้เขียนในที่ต่าง ๆ ปรากฏชัดแจ้งแล้วว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้อยู่ที่สภานี้แห่งเดียวและอยู่ที่สภานี้แห่งเดียวเท่านั้น อะไร ๆ อยู่ที่สภานี้เท่านั้น นี่แหละครับคือหน้าที่และความรับผิดชอบหน้าที่และความรับผิดชอบนี้เป็นหน้าที่อันมีเกียรติและเป็นหน้าที่ที่พวกเราจำเป็นต้องยอมรับ เพราะว่าเราอยู่ที่นี้เราได้รับการแต่งตั้งแล้ว เราได้รับการมอบหมายภารกิจแล้ว เราได้รับการมอบหมายความไว้วางใจอย่างเปิดเผยแล้วว่าเราเท่านั้นที่จะเป็นผู้ตกลงใจใน

LIRT

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะฉะนั้นเราจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระผมจึงกราบขอวิงวอนว่า เราจะ
ต้องช่วยกันทำงานนี้ภารกิจนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีที่สุดและด้วยสมานฉันท์ เมื่อวานนี้
กระผมเดินออกไปนอกสภา มีหนังสือพิมพ์ถามกระผมว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นของ
เฉลิมชัยและสหายใช่หรือไม่ กระผมบอกว่าใช่ เป็นของเฉลิมชัยและสหาย สหายคือสมาชิก
ทุกท่านที่นั่งอยู่ในสภานี้ เพราะอะไร เพราะเราทำงานเพื่อส่วนรวมและกระผมก็ดีการรวมกิจการ
ทุกท่านก็ดี ไม่ใช่สหาย ๓๕ คน แต่เราวมกัน ๓๕๖ คน การรวมกำลังปัญญากำลังความคิด
จะทำให้เราสำเร็จเป็นพลังที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ กระผมตอบตั้งนั้นว่า ๓๕๖ คน แต่ไม่ได้
โยนความรับผิดชอบไปให้ท่าน กระผมพูดในสปีริท (Spirit) ว่ากระผมก็ดี เพื่อนการรวมกิจการทุกท่าน
ก็ดีเราทำงานร่วมกัน ท่านจะเอาอย่างไรออกความเห็นมา เราเห็นด้วยเราเอาด้วยทั้งนั้น และ
ถ้าหากว่าเป็นความเห็นเป็นการพิจารณาที่กระทำด้วยความรอบคอบประกอบด้วยสติปัญญา
แล้วเราลงเรือลำเดียวกันตัดสินใจอย่างเดียวกันเราร่วมกันรับผิดชอบเราร่วมกันรับชอบ กระผม
ขออนุญาตพูดไป ดังนั้น กระผมคิดว่าคงไม่มีสมาชิกท่านใดที่จะตัดกระผมหรือตัดคณะ
การรวมกิจการนี้ออกไปจากท่านเพราะเราทำงานให้ท่าน ทำอย่างไร เดียวกระผมจะกราบเรียนต่อไป
ที่เราทำก็เพราะว่าสภานี้เลือกและแต่งตั้งและก็มีมอบหมายให้การรวมกิจการ ๓๕ คนที่นั่งอยู่ใน
ทำงานให้ท่านเป็นผู้พิจารณางานชิ้นแรกให้ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ท่านมอบ และเราก็โน้มรับมา เราก็
ไม่หลีกเลี่ยงและเราก็ไม่หาทางที่จะแก้ตัว เราตัวรอดแต่อย่างไรเลย เรารับคำวิจารณ์ทุกอย่าง
ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี เรารับมาเรามาคิดพิจารณา แล้วเราพยายามที่จะตัดแปลงแก้ไขงาน
ของเราให้เป็นไปตามเหตุผลให้เป็นไปตามความปรารถนาของบุคคลภายนอกเท่าที่จะเหมาะกับ
สถานการณ์ ความมั่นคงของประเทศประชาธิปไตย และระบบการปกครองอันมีองค์พระมหากษัตริย์
เป็นประมุข กระผมขอกราบเรียนอีกครั้งหนึ่งว่า ในการพิจารณาคำแปรญัติของท่านสมาชิกและของคณะ
การรวมกิจการนั้นเราได้นำเอาหลักการประชาธิปไตย หลักความมั่นคงของประเทศชาติมาพิจารณาประกอบกับ
สถานการณ์ของบ้านเมืองในขณะนี้ ซึ่งกระผมไม่ขอพรรณนาครบ ทุกท่านที่นั่งอยู่ในที่นี้รู้ดีอยู่แล้วว่า
สถานการณ์บ้านเมืองในขณะนี้เป็นอย่างไรเราไม่จำเป็นต้องพูด เรารู้ และนอกจากนั้นเราจะต้องพิจารณาถึง
สภาวะสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนี้ด้วย ว่าเราตั้งอยู่ ณ ที่ใด สภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร เมื่อได้พิจารณาสิ่งเหล่านี้

แล้วเราจึงได้ตกลงใจทำร่างขึ้น ร่างนี้ทำให้รวดเร็วเป็นร่างขั้นต้น เป็นร่างที่จะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ ๓๕ คนนี้ด้วยการรอมชอม ทั้งนี้เพื่ออะไร เพื่อให้เสร็จทันเวลาเพื่อให้เป็นเวิร์คกิ้งเปเปอร์ (Working paper) ฉบับหนึ่งที่จะนำมาเสนอท่านทันตามตารางงานที่เราได้กำหนดไว้ แม้กระนั้นเรายังช้าไป ๗ วัน คือแทนที่เราจะเสนอได้ในประมาณวันที่ ๒๒ กันยายน แต่เราช้าไป ๗ วัน เราเสนอท่านวันที่ ๒๙ กันยายน ฉะนั้นขอกราบเรียนว่า ร่างนั้นเป็นร่างที่พิจารณาในขณะนั้นด้วยปัจจัยที่เรารวบรวมได้ในขณะนั้น เป็นร่างซึ่งเราสร้างขึ้นด้วยการรอมชอมในคณะกรรมการ ให้มีเวิร์คกิ้งเปเปอร์แล้วเสนอต่อท่านเพื่อพิจารณา เพราะเรารู้ว่ายังมีเวลาที่จะพิจารณาอีกมาก ๓๕ คนที่นั่งอยู่นี้ไหนเลยจะเท่ากับ ๓๕๖ คนที่นั่งอยู่ในสภานี้ทั้งหมด สู้ไม่ได้เราต้องการความคิด เราต้องการความรู้ เราต้องการปัญญา เราต้องการประสบการณ์ของท่านมาร่วมกันพิจารณา เราเปิดทางหมดทุกอย่าง นี่เป็นเวิร์คกิ้งเปเปอร์ เพราะฉะนั้นเวิร์คกิ้งเปเปอร์นี้จึงทำให้มีฟล็กซิบิลิตี (Flexibility) หรือความอ่อนตัวสูงสุด เราเปิดโอกาสให้สภานี้กระผมขอกราบเรียนอีกครั้งหนึ่งเพราะเดี๋ยวจะไปสู่ประเด็นที่ต้องการ สภานี้มีทางเลือกได้ ๒ ทางในทุกประเด็น เราไม่ต้องการให้เราเดินเข้าไปในตรอกตัน อย่างที่เขาเรียกว่าเดดเอนด์โรด (Dead end road) แล้วก็ไม่มีทางถอย เราเปิดทางให้ท่านเดินไป ๒ ทาง และเป็นทางที่จะลุล่วงไปได้จนสุดสุดท้าย คือไปสู่การลงมติในวาระที่ ๓ ให้ผ่านร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ด้วยดี แล้วให้มีการเลือกตั้งทันเวลาตามที่รัฐธรรมนูญการปกครองฯ กำหนด ประเด็นที่เราเปิดไว้เป็นประเด็นสำคัญทั้งนั้น เช่นประเด็นรัฐสภา เปิดไว้ว่าจะมีสภาเดียวก็ได้ ๒ สภาก็ได้ ถ้าหากเราบอกว่ามี ๒ สภาแล้วก็ปิดประตูที่จะมีสภาเดียว การที่จะให้ร่างมาสภาเดียวนั้นก็ไม่ได้หมายความว่า จะตัดประตู ๒ สภา ถ้าหากว่าที่ประชุมนี้พิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุผลที่ควรจะมี ๒ สภานั้นเหนือกว่า เราก็จะรับ และกระผมเชื่อเหลือเกินว่ากรรมการทุกคนนี้จะไหวตัวอย่างเสรี ใครเห็น ๒ สภาก็ได้ ใครเห็นสภาเดียวก็ได้ตอนลงมติ มติจะเป็นอย่างไรสภาเดียวหรือ ๒ สภาก็อยู่ที่สภานี้ ไม่มีการที่จะพลิกเพลงหรือมีเงื่อนไขอย่างไรเลย

ในเรื่องพรรคการเมืองและการเลือกตั้งก็ดี ก็มีทางเปิดให้เช่นเดียวกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทเฉพาะกาลก็มีทางเปิดที่จะให้เลือกได้ ซึ่งเดี่ยวกระผมจะกราบเรียนเรื่องบทเฉพาะกาลนี้เป็นเรื่องสุดท้าย เพราะกระผมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

LIRT

ในการพิจารณาชั้นแปรญัตติกิติ หรือในการพิจารณาวาระที่ ๒ ในสภานี้ กิติได้มีสมาชิกบางท่านกล่าวว่าในชั้นแปรญัตตินั้นคณะกรรมการนี้เอาแต่ความเห็นของตัวเองตั้งต้นไม่ยอมรับฟังความเห็นของสมาชิก เรื่องนี้กระผมขอประทานกราบเรียนด้วยความสัตย์จริงว่า ในส่วนลึกของจิตใจกรรมการทุกคนไม่เป็นเช่นนั้น ถ้าสมาชิกท่านใดแปรญัตติที่มีเหตุผลสมควรถูกต้องเราได้รับ แล้วเราได้แก่เราได้เพิ่ม ในเรื่องที่ท่านไม่แปรญัตติ แต่เราเห็นสมควรจะเพิ่มเราก็เพิ่มให้ คำแปรญัตติบางเรื่องที่เราเห็นว่าเมื่อรับไปแล้วจะเป็นการไม่เหมาะสมแก่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เราก็ไม่รับ แต่อันใดก็อ้างกัน ถ้าจะพูดกันไปให้นานจะเสียเวลาชั้นแปรญัตตินานเกินไป เพราะว่าเรื่องที่แปรญัตติได้พูดกันแล้วในวาระที่ ๑ ไปพูดในคณะกรรมการแล้วก็ต้องกลับมาพูดที่นี่อีก เราจึงกราบเรียนท่านสมาชิกผู้ขอแปรญัตติว่าสงวนไว้เถอะครับ มาพูดกันที่นี่จะได้ไม่ซ้ำซ้อนกัน ไม่เช่นนั้นจะเสียเวลาและซ้ำซ้อนกัน เพราะอะไร เพราะธรรมนูญการปกครองฯ บอกให้มีการเลือกตั้งในปีนี้ ถ้าหากว่าพูดกันทุกถ้อยกระพ ความแล้วต่างคนต่างก็มีเหตุผลด้วยกัน พูดกันที่นั่นแล้วต้องมาพูดกันที่นี่เวลาเท่ากันหรือจะมากกว่ากันก็เป็นการซ้ำซ้อน เราก็กราบเรียนท่านว่า สงวนไว้เถอะเราให้ท่านสงวนไว้ด้วยความเคารพ แล้วมาพูดที่นี่ ถ้ามาพูดที่นี่แล้ว สภานี้เห็นกับคณะกรรมการสมาชิกผู้แปรญัตติเราก็รับด้วยความยินดี ไม่ได้มีเป็นฝ่ายโน้นฝ่ายนี้เลยครับ และเราก็ตั้งใจที่ว่าท่านนี้ให้ปัญญาให้ความคิดให้ข้อตกลงใจแก่คณะกรรมการซึ่ง ๓๕ คนท่านก็รู้แล้ว จะสู้ ๓๕๖ คนได้หรือ เราตั้งใจครับ เราต้องการฟังท่านในการมาพิจารณาที่นี่ เพราะฉะนั้นในข้อที่สมาชิกบางท่านจะคิดตั้งนั้นขอได้กรุณาขอกราบขอได้เลิกความคิดนั้นและให้ประทานอภัยแก่คณะกรรมการชุดนี้ด้วย เพราะบางเรื่องก็เป็นหลักวิชาที่ลึกซึ้ง บางท่านก็เป็นครูบาอาจารย์ที่มีความคิดล้ำหน้าไปไกลเหลือเกิน เราเห็น แต่เราคิดว่าถ้าเราจะตกลงใจอย่างนั้นแล้วเกรงว่าจะไม่รอบคอบ เอามาพูดกันที่นี่ดีกว่า เรายังให้เกียรติท่านที่จะมาพูดที่นี่ได้อย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นขอได้กรุณาอย่าเข้าใจผิดในเรื่องนี้

ที่นี้กระผมจะมาถึงตอนที่สำคัญที่สุดของสภานี้คือหมวดรัฐสภา ซึ่งหมวดรัฐสภานี้ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้เลยที่ท่านจะต้องกล่าวไปยังบทเฉพาะกาล เพราะบทถาวรฉบับนี้ถ้าโดยเนื้อหาแล้วคณะกรรมการมีความเชื่อมั่นว่าถ้าสมมติว่าไม่มีบทเฉพาะกาล บทถาวรฉบับนี้จะเป็นบทถาวรที่ดีที่สุดฉบับหนึ่ง คณะกรรมการเชื่อมั่นอย่างนั้นแต่เมื่อมีบทเฉพาะกาล

LIRT

ท่านกล่าวโยงไปถึงนั้นก็จำเป็นที่จะต้องพูดกันบ้าง ซึ่งเราก็จะได้พิจารณากันต่อไป ท่านจะพูดโยงไปถึงบทเฉพาะกาลบ้างก็ได้ เรยินดีที่จะตอบท่านในขณะนี้เท่าที่ตอบได้ แต่ในบางประเด็นที่สำคัญที่จะต้องตกลงใจก็รอไปถึงบทเฉพาะกาล กระผมขออย่างเดียวว่าขอให้ท่านเพื่อนสมาชิกทั้งหลายได้กรุณาให้ความไว้วางใจในคณะกรรมการชุดนี้ แล้วขอให้ได้พิจารณากันด้วยความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวด้วยความสามัคคีในอันที่จะร่วมกันแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ลุล่วงไปด้วยดี ถ้ามีฉะนั้นแล้วความวิตกกังวลก็จะมีมาสู่สภาน้อย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ และถ้าหากเป็นดังนั้นก็จะเป็นการเดินเข้าสู่เป้าหมายและความปรารถนาของกลุ่มคนหรือของพรรคการเมืองพรรคหนึ่งที่ไม่ปรารถนาจะให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามที่มีอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กระผมเห็นใจครับเวลานี้เรามีบทหรือข้อวิพากษ์วิจารณ์มาทุกด้านทุกมุม สภานี้รับคำเสนอแนะมากมาย อาทิเช่นให้ยุบสภาเสีย ซึ่งก็ไม่ใช่หน้าที่ของสภานี้ เช่นให้สมาชิกสภานี้ลาออกเสียให้หมด ซึ่งเราทำได้ แล้วแต่พิจารณาญาณของท่านแน่ว่าอย่ามาประชุมเลยจะได้ไม่ครบองค์ประชุมเราก็ทำได้ แต่เรานี้มีหน้าที่ที่จะต้องทำการกิจที่ได้รับมอบหมายเราจะเสี่ยงหน้าที่นี้หรือครับ ด้วยความกลัวที่จะไม่เผชิญกับปัญหานี้ บางข้อเสนอก็มักให้ตกเสียในวาระที่ ๓ บางข้อเสนอนั้นก็ทำให้เลิกร่างเสียแล้วให้หาคนอื่นมาร่างแทน เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมนูญการปกครองฯ จะทำได้หรือไม่ นอกจากนั้นก็ยังมีการแนะนำวิธีการอื่น ๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่ประหลาดพิสดารต่าง ๆ นานา และคงจะมีอีกมาก เราอยู่ที่ท่ามกลางเหตุการณ์อย่างนี้ สภานี้จะอย่างไร สภานี้จะเดินทางไหน กระผมขอกราบวิงวอนไว้ ณ ที่นี้และ ณ บัดนี้ว่าเรายังมีทางออกครับ เรายังมีทางออกที่จะทำให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ผ่านไปด้วยดีไม่มีข้อเสียหายอย่างที่ท่านวิตก และเป็นทางออกที่มีเกียรติถูกต้องและเป็นไปตามธรรมนูญการปกครองฯ ในขณะนี้ อันแรกที่จะพิจารณาทางออกนั้นคือ เราต้องร่วมกันพิจารณาให้ดีที่สุด เรื่องแรกที่จะพิจารณาก็คือจะมีสภาเดียวหรือ ๒ สภา ซึ่งบางท่านกล่าวว่าม็กลวงหรือมีเงื่อนงำไว้ในบทเฉพาะกาล เรื่องนี้ขอได้กรุณาพูดให้เต็มที่ครับและกระผมในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการและเพื่อนกรรมการก็จะตอบท่านอย่างเปิดอกเหมือนกัน เราเรียนว่า ไม่มีเงื่อนงำ เพราะทุกข้อนั้นได้เขียนอยู่ในร่างแล้วอยู่ในมือท่านหมดแล้ว สเปลเอาท์ (Spell out) เขียนไว้เป็นขาวกับดำว่าอะไรเป็นอะไร ท่านเห็นแล้วไม่มีเลย

ครับเบื้องต้น ถ้าสงสัยว่าจะเกี่ยวโยงไปถึงบทเฉพาะกาลก็ขอได้กรุณาถามอย่างตรงไปตรงมา เราจะตอบ กระผมขอความกรุณาอย่างเดียวขอว่าอย่าแบ่งแยกพวก เราตาตา ๆ ที่นั่งอยู่บนนี้ ซึ่งท่านเลือกท่านตั้งแล้วท่านใช้ให้ทำงานให้ท่าน ออกไปจากสภา เราทำงานให้ท่านเราเป็นพวกเดียวกับท่านและขอได้อย่างบริการปรักปรำเลยครับ เราเริ่มมามากแล้ว แล้วเราเริ่มอย่างที่ไม่เอาตัวรอดเราเริ่มโดยดุขุมิ เราเริ่มโดยความอดทน เพราะเรารู้ว่าเราทำอะไรเรามีเจตนาธรรมณ์อย่างบริสุทธิ์หรืออย่างไรในเรื่องการทำงานนี้ กระผมขอกราบเรียนต่อท่านประธานสภาว่ามีใช้มีแต่สมาชิกซึ่งเป็นกรรมมาธิการ ๓๕ คนนี้ เท่านั้นที่ร่วมกันทำงาน สมาชิกท่านที่นั่งอยู่ในสภานี้ก็เป็นจำนวนมากก็มีความเป็นห่วงใยท่านไม่พูดครับ กระผมก็สังเกตว่าหลายท่านไม่พูด แต่หลายท่านเป็นจำนวนมากที่ได้ช่วยกันหาทางตามวิถีทางของท่านที่จะให้ได้ข้อยุติที่ดีที่สุดในการรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และกระผมก็เชื่อมั่นเหลือเกินว่าด้วยความเพียรพยายามอันผสมผสานกันนี้จะมีทางออกจะมีโซลูชัน (Solution) ที่เราจะให้ได้รัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมืองที่สุดในขณะนี้สำหรับบทเฉพาะกาลนั้นเป็นผลจากการพิจารณาสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่คณะกรรมมาธิการได้พิจารณาเมื่อเดือนกันยายน ๑ เดือนแล้ว และเราได้ทำเพื่อจะให้มันฉบับมาสู่ท่านให้เลือกตั้งได้ทัน บัดนี้เมื่อท่านสมาชิกทั้งสภานี้รับงานนี้ไปแล้วเป็นผู้รับผิดชอบในการที่จะตกลงใจ ท่านจะแก้ไขตัดทอนอย่างไรนั้นท่านย่อมทำได้ด้วยเหตุผลที่ท่านจะชี้แจงต่อสภานี้และคณะกรรมมาธิการนี้ก็ยินดีที่จะรับครับ ในบทเฉพาะกาลนั้นก็มิว่าท่านจะให้สมาชิกแต่งตั้งหรือไม่ ถ้าจะให้มันจะมีส่วนศักดิ์ศักดิ์เท่าใด จะให้มีอยู่กี่ปี และจะให้ผู้ใดเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ก็ยังเปิดที่จะให้พิจารณากันได้ จะไม่มีเลยก็ได้ จะตัดทอนก็ได้ จะลดเวลาก็ได้ ก็อยู่ที่เหตุที่ผลของท่านอยู่ที่วิจาร์ณญาณของท่าน การเลือกตั้งในคราวหน้าจะให้สังกัดพรรคการเมืองหรือไม่ จะให้รวมเขตหรือแบ่งเขตก็ย่อมทำได้ อยู่ที่การพิจารณาในที่นี้ นายกรัฐมนตรีในรัฐบาลที่จะมีมมาภายหลังการเลือกตั้งคราวหน้านั้นจำเป็นจะต้องมาจากสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็แล้วแต่ท่านจะพิจารณา และจะให้ให้นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นมีอำนาจในท่านองเดียวกับปัจจุบันนี้คือที่จะใช้มาตรา ๒๗ ในขณะนี้หรือไม่ ก็อยู่ที่วิจาร์ณญาณของท่าน นอกจากนั้นจะให้มีสภานโยบาย ๆ อยู่ต่อไปอีกหรือไม่

ก็อยู่ที่ท่านอยู่ที่เราท่านทุกคนที่นั่งอยู่ที่นี้ อยู่ที่เหตุอยู่ที่ผลที่จะพิจารณาประกอบกับสถานการณ์ ประเด็นสำคัญเหล่านี้กระผมขอกราบเรียนว่า อยู่ในวิสัยที่พวกเราจะตัดออกหรือจะลดหรือ จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขอย่างใดก็ได้ทั้งสิ้น กระผมกราบเรียนเช่นนี้กระผมคิดว่าคงจะเป็นการเปิดใจของคณะกรรมการมาธิการนี้ให้ท่านทราบ และอย่างน้อยก็คงจะเป็นการเปิดช่อง ผ่อนคลายความทุกข์ให้ท่าน ส่วนท่านจะอย่างไรนั้นก็เป็นเรื่องที่เราจะได้พิจารณากันต่อไป เพราะว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่สภานี้มีสิทธิอย่างสมบูรณ์ครับ อย่างที่ปรากฏโดยทั่วไปแล้ว ที่จะพิจารณาที่จะใช้ดุลพินิจจะตัดสินใจได้เองอย่างสมบูรณ์ และท่านก็คงทราบแล้วว่า ในวงการภายนอกก็บอกว่าผลที่เกิดขึ้นหรืออะไรก็ตามเป็นความรับผิดชอบของสภานี้เท่านั้น เพราะฉะนั้นกระผมก็คิดว่าถ้าเราตั้งสติเราพิจารณาภารกิจว่าหน้าที่ของเราตามรัฐธรรมนูญ การปกครองฯ นั้นเป็นอย่างไร เราก็จะต้องผึกกำลังปัญญากำลังใจที่จะช่วยให้งานนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดีที่สุด เพราะไม่มีใครที่จะช่วยเราได้มากกว่าตัวเราเอง ในเรื่องของเอกสารที่ เสนอมานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องบทเฉพาะกาลกระผมขอกราบเรียน อุปมาอุปไมยสัก เล็กน้อยครับ เราเหมือนกับช่างตัดเสื้อ คณะกรรมการเราตัดเสื้อให้กับบุคคลเป็นคอลเล็กตีฟ (Collective) รวมจำนวนหนึ่งเป็นเสื้อตัวเดียวในบุคคลนั้นก็มียหลายลักษณะหลายความต้องการ เสื้อที่ ตัดมานี้ไม่ใช่เสื้อวาระสุดท้ายนะครับ เป็นการลองครั้งแรกเท่านั้น เราไปตัดมาเพื่อมาลอง ท่านเป็นผู้ดีผู้ชมและผู้บอก ควรจะเต็มจะตัดจะเลาะตะเข็บ จะให้เล็กให้ใหญ่ก็ได้ เราพิจารณาเห็นว่า ถ้าตัดมาเล็กใส่เข้าไปแล้วเล็ก จะไปแก้ตัวว่าเอาไปซักแล้วยืดเหมือนอย่างช่างบางคนพูดนั้น คงจะทำได้ เพราะฉะนั้นในการที่จะออกแบบ ดังนี้เป็นหลักธรรมดาเราตัดให้ใหญ่เมื่อลอง แล้วท่านดี หรือเราเห็นเอง เราก็จะแก้ไขให้เล็กเข้าไป อะไรที่จะทำให้ฟล็กซิเบิล (Flexible) เช่น เป็นต้นว่ากระเป่า ถ้าเป็นกระเป่าปะ มี ๔ กระเป่า ท่านบอกเอา ๓ กระเป่า ๒ กระเป่า ไม่เอาเลย ก็เลาะได้ แต่ถ้าเป็นกระเป่าเจาะ ท่านบอกไม่เอากระเป่าเจาะเข้าไปแล้วก็เสีย กระผมอุปมาอุปไมย ดังนี้ครับ ร่างหรือเวิร์คกิ้งเปเปอร์นี้ เป็นประตูลูกเสื้อที่เอามาลองเป็นครั้งที่ ๑ ท่านดู ท่านบอก ท่านดี ท่านชม และท่านบอกอย่างไร เหตุผลดีช่างนี้ก็จะทำให้ท่านทั้งนั้น คือทั้งหมดนี้แหละ ครับ จะช่วยท่านทำ ถึงแม้ว่าท่านจะไม่พูดเมื่อถึงเวลาจริง ๆ แล้ว ช่างนี้เห็นว่าควรจะ ตัดควรจะแก้ควรจะเลาะกระเป่านี้ออก ช่างนี้แหละครับ หรือคณะกรรมการนี้แหละครับ

จะทำเอง และท่านก็ดูว่าเหมาะหรือไม่เหมาะ ท่านก็ยังจะพูดได้อีกนี่เป็นแต่เพียงการอุปมาอุปไมยครับ เพราะฉะนั้นเมื่อสรุปแล้ว กระผมขอกราบเรียนว่า ในเรื่องทั้งหลายนี้ขอได้กรุณาพิจารณาโดยเสรี ขอลอย่าได้คิดว่าคณะกรรมการนี้มีเป้าหมายหรือตั้งต้นอย่างใดอย่างหนึ่งเลยไม่มีครับ และขอกราบเรียนว่า ในเมื่อถึงบทเฉพาะกาล ถ้าท่านจะตัดจะแก้จะลด ท่านก็ย่อมทำได้ ถ้าท่านไม่ทำ คณะกรรมการนี้เห็นควรเราก็จะขออนุญาตท่านโดยอาศัยข้อบังคับข้อ ๓๗ วรรคสองที่เราจะตัดทอนแก้ไขเอง แล้วเสนอต่อท่าน เพราะว่าเวลานั้นย่อมจะคลี่คลายไป เหตุการณ์ย่อมคลี่คลายไป เราศึกษาความต้องการเสียงของบุคคลภายนอกมากขึ้นเราก็ต้องมาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น กระผมหวังว่าสภานี้คงจะได้รอดูกันต่อไป ว่าเราจะทำอย่างไร

ในที่สุดนี้กระผมก็ขอขอบพระคุณท่านที่ได้กรุณาให้โอกาสกระผมได้กราบเรียนท่านในวันนี้ และกระผมก็หวังว่าผลงานที่เราจะพิจารณาร่วมกันด้วยความรู้ด้วยเจตนาดีของสมาชิกทุกท่านนั้นคงจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและก็คงจะเป็นงานที่เราไม่ต้องเสียใจอย่างที่บางท่านวิตก กระผมขอขอบพระคุณครับ

นายชนะ รุ่งแสง : ท่านประธานที่เคารพ สภานี้คงจะต้องขอขอบคุณท่านประธานคณะกรรมการที่ท่านได้กรุณาบรรยายเรื่องทุกข์ในเช้าวันนี้ เมื่อได้ฟังท่านบรรยายถึงเรื่องทุกข์ กระผมก็ถือโอกาส กราบเรียนต่อท่านประธานและสภาแห่งนี้ว่า เราถึงเวลาแล้วที่จะต้องแก้ไขคือเรื่องของการดับทุกข์ ในการแก้ไขการดับทุกข์ครั้งนี้กระผมขออัญเชิญพระบรมราชาโฆวาทขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ท่านมีพระบรมราชาโฆวาทกับบัณฑิตใหม่ที่สวนอัมพรเมื่อวานนี้ พระบรมราชาโฆวาทของพระองค์ท่านที่ให้ไว้ในวันนั้นควรแก่ที่สภาแห่งนี้ น่าจะได้รับฟังด้วย สำระสำคัญของพระบรมราชาโฆวาทมีว่า “ทุกคนนั้นจะทำอะไรนั้นจะต้องคิด และถ้าคิดแล้วก็จะต้องคิดในทางวิณะ อย่าคิดในทางหายนะ” คิดในทางวิณะของพระองค์ท่านก็คือคิดในลักษณะที่จะให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองยังให้เกิดความวัฒนาสถาพร แต่ถ้าคิดอย่างหายนะก็ยิ่งความพินาศลึบหายไปเกิดขึ้น นี่คือพระบรมราชาโฆวาทที่กระผมขอประธานอนุญาตอัญเชิญมาสู่สภาแห่งนี้

LIRT

ท่านประธานที่เคารพ ปัญหาที่สภาแห่งนี้จะต้องพิจารณาในขณะนี้ก็คือ ความคิดของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ได้ร่างรัฐธรรมนูญมาสู่สภาแห่งนี้ตามข้อกำหนดในธรรมนูญการปกครองประเทศ ซึ่งคณะปฏิวัติคือผู้ที่กำหนดธรรมนูญการปกครองประเทศขึ้นแล้วเราก็ได้ร่างรัฐธรรมนูญเข้ามาสู่สภาแห่งนี้ สภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นไปแล้ว จะโดยรับหลักการหรือรับไปพิจารณาตามถ้อยกระทงความของแต่ละท่านนั้นก็สุดแท้แต่ใครจะพูดอย่างไรก็เป็นเรื่องที่พูดได้ การคิดขึ้นต่อไปก็คือการคิดของท่านกรรมการผู้แปรญัตติที่ท่านได้คิดแก้ไขปรับปรุงร่างจากร่างเดิมมาเป็นร่างที่ท่านเสนอเข้าสู่สภาแห่งนี้ และขณะนี้กำลังพิจารณามาตรา ๖๓ ในหมวดรัฐสภา และการคิดในประเด็นที่ ๓ ชั้นตอนที่ ๓ ก็คือการคิดของท่านประธานสภานิติบัญญัติฯ และทั้งสภานี้เราจะคิดอย่างไรและเราจะใช้ดุลพินิจอย่างไร เราจะคิดอย่างวิฉะนะหรือจะคิดอย่างหายนะ เป็นเรื่องที่สุดแท้แต่จิตใจของแต่ละคน กระผมอยากจะกราบเรียนท่านประธานว่า ผลแห่งการคิด ไม่ว่าจะการคิดของคณะกรรมการร่างก็ตาม การคิดของคณะกรรมการแปรญัตติก็ตาม การคิดของคนในสภานี้ทั้งสภาก็ตาม ไม่ได้มีผลเฉพาะตัวกรรมการร่าง ตัวกรรมการแปรญัตติ หรือมีผลต่อผู้คนในสภานี้เท่านั้น แต่มีผลถึงผู้คนและประเทศชาติไทยของเราคือคนทั้ง ๕๕ ล้านคนจะมีผลกระทบจากการคิดและการใช้ดุลพินิจของคนในสภาแห่งนี้ ถ้าเราได้สำนึกและรับผิดชอบในสิ่งที่เราจะคิด แล้วเราจะใช้ดุลพินิจเพื่อการตัดสินใจในประเด็นนี้แล้ว กระผมคิดว่าเราจะได้สิ่งที่ดีที่สุดและเหมาะสมแก่ประเทศไทยของเราที่สุด เหมาะสมแก่คนไทย ๕๕ ล้านคนอย่างดีที่สุด ด้วยความเคารพต่อท่านกรรมการที่ท่านหนึ่งเคารพในฐานะที่ท่านทำหน้าที่กรรมการและเคารพในฐานะที่มีความสนิทสนมกับท่านเป็นส่วนตัว ท่านกรรมการผู้นั้นคือพลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย ท่านได้พูดเมื่อวานนี้ว่าทุกคนในสภาแห่งนี้ น่าจะทำงานด้วยความสำนึกในความรับผิดชอบและท่านได้พูดว่าสำหรับตัวท่านนั้นท่านทำอะไรด้วยเจตนาสุจริตยุดิธรรมและด้วยความรับผิดชอบโดยแท้จริงและท่านได้พิจารณาด้วยว่า ถ้าไม่ได้เป็นอย่างนั้นขอให้พบกับความวิบัติ ท่านประธานที่เคารพ ลูกผู้ชายชาติทหารได้พูดสิ่งนี้แล้วในสภา กระผมว่าไม่ควรจะมีผลเฉพาะตัวท่านกรรมการพลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย เท่านั้น แต่ควรจะมีผลต่อคนในสภานี้ทั้งหมดที่ควรจะต้องถือธรรมอย่างพลอากาศเอก บัญชา ได้พูดเมื่อวานนี้ ควรจะประสพกับความวิบัติพร้อมกัน

ถ้าใช้ดุลพินิจและการตัดสินใจของเรานั้น ขาดเสียซึ่งมโนธรรม ขาดเสียซึ่งความสุจริตใจ ขาดเสียซึ่งมโนธรรมในความรับผิดชอบ กระผมต้องขอประทานอนุญาตท่านกรรมาธิการที่ กระผมเอ่ยนามท่าน และเอาสิ่งที่ท่านได้พูดออกมากล่าวในที่นี้ เพื่อให้คนในสภาแห่งนี้ได้มีความรับผิดชอบร่วมกันและความรับผิดชอบอันนี้กระผมคิดว่าจะทำให้เราทำงานง่ายขึ้น เรา จะใช้ดุลพินิจง่ายขึ้น เราจะคิดอะไรได้ง่ายขึ้น

ท่านประธานที่เคารพ กระผมวกกลับเข้ามาหาเรื่องราวอันเป็นภาระหน้าที่ของ สภาแห่งนี้ การที่สภาแห่งนี้ต้องรับภาระหน้าที่ในการที่จะใช้ดุลพินิจว่าจะเอาร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับไหน หรือว่าจะมีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไรนั้น เราต้องรับกันมาก่อนที่จะ เกิดสภาแห่งนี้ ก่อนที่เราจะทำหน้าที่นี้ เรามีโอกาสมาทำและมีหน้าที่ต้องทำนั้น ก็เพราะว่าได้ เกิดมีการปฏิวัติขึ้นในบ้านเมืองเรา และเจตนารมณ์ของคณะปฏิวัติก็มีเจตนารมณ์ที่จะให้มีการเลือกตั้งภายใน ๑ ปี คณะปฏิวัติได้ทำเอียงลูกผู้ชายแล้ว คือไม่ใช่เพียงแค่พูดในวันที่ ทำการปฏิวัติเท่านั้น ได้เขียนไว้ในธรรมนูญการปกครองประเทศ และไม่ใช่เขียนไว้ในธรรมนูญ การปกครองประเทศเท่านั้น คณะปฏิวัติและรัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ที่จะให้มีการเลือกตั้งภายใน ๑ ปี โดยพูด โดยเขียน โดยทำ กระผมว่าคณะปฏิวัติได้ทำอย่างดีที่สุดแล้ว ปัญหาอยู่ที่ว่าพวกเขาได้ทำอย่างดีที่สุดแล้วหรือยัง เป็นประเด็นสำคัญ และประเด็นสำคัญ นั้นควรจะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้คนในสภานั้นทุกคน ท่านประธานที่เคารพ อันบ้านเมืองไทย ของเรานับตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมาเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในบ้านเรานั้น บุคคลหลายคณะหลายพวกหลายประเภทได้ผลักดันกันขึ้นมาเป็นผู้นำมาบริหารประเทศชาติ กลุ่มคนเป็นจำนวนมากได้ขึ้นมามีอำนาจหรือได้ขึ้นมามีส่วนมีอำนาจหรือได้มีโอกาสแสดง อำนาจในบ้านเมือง กระผมอยากจะทราบเรียนท่านประธานว่า กลุ่มคนเหล่านั้นประสบความสำเร็จ กันเท่าที่ควรหรือไม่ กระผมอยากจะทราบเรียนท่านประธานว่า กลุ่มคนเหล่านั้น บุคคลคณะต่างๆ นั้นไม่ว่าเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่มีอันเป็นไปทุกครั้งทุกหน ขึ้นมาอย่างมีราคา ลงไปอย่างปราศจาก คุณค่า เพราะอะไร กระผมอยากจะทราบเรียนท่านประธานว่า เพราะความสำคัญตัวผิดและ เลยเถิด แล้วก็ถึงจุดจบไปอย่างไรคุณค่า สิ่งนี้เป็นสิ่งที่กระผมอยากจะทราบเรียนท่านประธานว่า

ถึงเวลาแล้วที่สภาแห่งนี้จะได้พิจารณากัน และกระผมเคยกราบเรียนท่านประธานและกราบเรียน ท่านสมาชิกในสภาแห่งนี้ว่าในบ้านเมืองของเรา ความเป็นมาในการปกครองนั้นจะแกว่งเป็น เพนดูลัม (Pendulum) อยู่ระหว่างกลุ่มคน ๒ ประเภท คือจากการที่ว่าประชาธิปไตยโดยการ เลือกตั้งกับผู้มีอำนาจในทางปฏิวัติรัฐประหารแกว่งกันอยู่อย่างนั้นของคน ๒ ประเภทนี้ แล้วก็ พังไปทุกครั้ง ไม่มีครั้งไหนหรือไม่มีกลุ่มคนใดที่เหลือไว้ให้คนรุ่นกระผมได้กราบไหว้ยกย่อง กันบ้าง กระผมว่าถึงเวลาแล้วที่คนในสภาแห่งนี้จะต้องสร้างคนไว้ให้คนรุ่นหลังได้กราบไหว้ ยกย่องเป็นปูชนียบุคคลกันบ้าง และนี่คือปัญหาที่เราจะต้องตัดสินใจว่าเราจะมีรัฐธรรมนูญ อย่างไร รูปแบบของรัฐธรรมนูญนั้นคือการที่เราจะสร้างผู้บริหารประเทศในทางที่จะให้บ้านเมือง ของเราอยู่รอดไปได้ และบุคคลที่จะเข้ามาบริหารประเทศต่อไปจนกระทั่งวาระสุดท้ายด้วยความ ชื่นชม ด้วยความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้คือภาระหน้าที่ของสภาแห่งนี้ ท่านประธานที่เคารพ ปัญหาที่อยู่ตรงที่ว่าเราจะมีรัฐธรรมนูญอย่างไร ถึงเวลาเราบ้าประชาธิปไตยกันเราก็เลยเถิด ประชาธิปไตยสุดขอบฟ้า แล้วก็พังในระยะเวลาอันไม่ช้าทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ และในเวลาเดียวกัน เมื่อมีการปฏิวัติรัฐประหารอะไรขึ้นก็ตาม เราก็ขึ้นมาอีก แล้วเราก็โยนอะไรใส่กันตลอด ทำให้ มีการเสมือนกับการแบ่งแยก ตามที่ท่านประธานคณะกรรมการธิการท่านว่า การแบ่งแยกใน ลักษณะนั้นเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง คือใครขึ้นมาก็โยนอะไรใส่กันเข้าไป กระผมจึงคิดว่าสภา แห่งนี้คือผู้ที่จะใช้ดุลพินิจว่าทำอะไรถึงจะให้คนทั้ง ๒ ประเภทนี้ได้หันมามีความรับผิดชอบ ร่วมกัน แล้วก็ช่วยกันแก้ไขบ้านเมือง ทำอย่างไรที่จะให้คน ๔๕ ล้านคน ทำให้ประเทศชาติ ของเราอยู่รอดและไปได้ แต่ถ้าเรามีแนวความคิดอย่างคนบางกลุ่ม คนบางประเภทที่เขาทำกัน มาแล้วว่าถึงที่ช้าละ ถึงที่เองเอาไป กระผมคิดว่าสิ่งนั้นไม่ใช่ทางรอดของบ้านเมือง เมื่อมา เปรียบเทียบร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๒ ฉบับ กระผมก็ไม่อยากจะพูดว่าร่างทั้ง ๒ ฉบับ ความจริง ร่างทั้ง ๒ ฉบับนี้มีความแตกต่างกันพอสมควร ปัญหาที่อยู่ตรงที่ว่าอะไรคือลู่วางที่จะประสม- ประสานที่จะให้ไปกันได้ กระผมคิดว่าร่างรัฐธรรมนูญตามที่คณะกรรมการร่างได้ร่างมานั้น เป็นร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ร่างขึ้นมาในลักษณะประสม- ประสาน ยอมรับในอำนาจของคณะปฏิวัติพอสมควร ยอมรับในการปกครองในระบบประชาธิปไตย พอสมควร และลดความเป็นประชาธิปไตยลงมาจากพื้นฐานซิลลิง (Ceiling) หรือเพดานที่

ควรจะเป็นพอสมควร อย่างเช่นเราจะเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญตามร่างเดิมนั้น ซึ่งกำหนดให้มีวุฒิสมาชิกจำนวน ๓ ใน ๔ และวุฒิสมาชิกจำนวน ๓ ใน ๔ นั้นคือวุฒิสมาชิกซึ่งจะพิจารณาแต่งตั้งเสนอโปรดเกล้าฯ โดยคณะปฏิวัติ โดยให้หัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการเหตุผลที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญคุณนั้นทำอย่างนั้นก็เพื่อที่จะให้คณะปฏิวัติยังคงอยู่ แต่ไม่ถึงกับมีรูปแบบในลักษณะเป็นสภานโยบาย แต่จะแยกจากคณะปฏิวัติหรือสภานโยบายนั้นไปสู่วุฒิสมาชิก จำนวนวุฒิสมาชิก ๓ ใน ๔ ของสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะเป็นผู้ที่บุคคลในคณะปฏิวัติหรือสภานโยบายเองเป็นผู้เลือกสรร แต่ว่าการที่จะให้บุคคลทั้ง ๒๐ กว่าคนเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ก็จำเป็นอยู่เองที่จะต้องให้หัวหน้าคณะปฏิวัติคือประธานสภานโยบายฯ เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ แต่ถ้าใครคิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมควรแก้การแก้ไข ควรจะให้ใครคนใดคนหนึ่งไม่ว่า จะเป็นท่านนายกรัฐมนตรี ท่านรองประธานสภานโยบายฯ หรือว่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดนั้น กระผมคิดว่าสภาแห่งนี้อยู่ในฐานะที่จะใช้ดุลพินิจได้ และกระผมขอกราบเรียนต่อไปว่า การที่มีวุฒิสมาชิกจำนวน ๓ ใน ๔ นั้นคณะกรรมการร่างก็หวังว่าวุฒิสมาชิก ๓ ใน ๔ ซึ่งมีสิทธิเข้าไปโหวตในสภาผู้แทนราษฎรเป็นรัฐสภาด้วยกันในประเด็นที่รัฐบาลเสนอพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี เป็นประเด็นหนึ่ง และอีกประเด็นหนึ่งก็คือกรณีที่มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล วุฒิสภาอยู่ในฐานะที่จะเข้าไประคับประคองรัฐบาลได้เพื่อไม่ให้เกิดวิกฤติการณ์ทางสภา สำหรับประเด็นสำคัญคือกรณีโดยปกติแล้วเมื่อรัฐบาลแถลงนโยบายจะต้องให้รัฐสภารับนโยบายที่รัฐบาลแถลง แต่ร่างรัฐธรรมนูญตามร่างของคณะกรรมการร่างนั้นก็ตัดประเด็นนี้ออก คือไม่ต้องให้รัฐสภารับนโยบายที่รัฐบาลแถลง ก็เท่ากับว่าตัดขั้นตอนไปอันหนึ่งว่ารัฐบาลจะไม่ล่มในวันแรกที่แถลงนโยบาย สิ่งนี้เป็นการระคับประคองรัฐบาลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นการที่ให้อำนาจคณะปฏิวัติไว้ แต่ไม่ถึงกับให้เป็นตัวตนที่แน่ชัดเท่านั้น เหตุผลที่ไม่ให้เป็นตัวตนแน่ชัดก็เพราะคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนั้นจะต้องเป็นร่างรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ร่างรัฐธรรมนูญแล้วไปทำหน้าที่เขียนธรรมนูญการปกครองประเทศ การเขียนธรรมนูญปกครองประเทศนั้นถ้าจะทำได้ก็ต้องทำโดยคณะปฏิวัติ แต่ถ้าจะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไปทำหน้าที่ร่าง

รัฐธรรมนูญปกครองประเทศ กระผมคิดว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ และไม่ใช่ว่าสิ่งจะฟังกระทำ และ กระผมจะกราบเรียนท่านประธานต่อไปว่า ในร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่คณะกรรมการการร่างนั้น ถ้าจะดูองค์ประกอบของคณะกรรมการร่างแล้วจะเห็นว่าเป็นความชาญฉลาดของรัฐบาล เป็นความชาญฉลาดของคณะปฏิวัติที่ตั้งเอาตัวบุคคลซึ่งไม่ได้อยู่ในสภานี้ เขาเหล่านั้นคือ หัวหน้าพรรคการเมืองทั้งหลาย นักวิชาการรัฐธรรมนูญ นักกฎหมาย และผู้ที่มีความชำนาญพอสมควรและเกี่ยวกับกฎบัตรกฎหมายและประกอบด้วยพวกเราในสภาแห่งนี้เข้าไปเป็น องค์ประกอบในการร่าง ความไม่เหมาะสมไม่ควรความไม่ดีทั้งหลาย กระผมคิดว่าเราอยู่ในสภาแห่งนี้ อยู่ในฐานะที่จะปิดปากไม่ว่าบุคคลประเภทไหนได้ทั้งนั้นที่จะบอกว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นไม่เป็นประชาธิปไตยหรือไม่อะไร กระผมคิดว่าเราอยู่ในฐานะที่จะพูดได้ว่าในเมื่อมี หัวหน้าพรรคการเมืองอย่างหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช พลตรี ประमाण อติเรกสาร พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ หมอกระแสะ ชนช่วงต์ หลายคนในที่นั้น กระผมคงไม่ต้องเอ่ยนามอีก กระผมเอ่ยนามเพียงเท่านี้ และนักรัฐธรรมนูญอย่างอาจารย์ ไพโรจน์ ชัยนาม อาจารย์จิตติ ติงศภัทย์ คุณมีชัย ฤชุพันธ์ ดอกเตอร์กระมล ทองธรรมชาติ ดอกเตอร์อมร จันทรสมบูรณ์ บุคคลเหล่านั้นได้ใช้ดุลพินิจ ในการร่างรัฐธรรมนูญตามที่ สภาได้รับหลักการไปแล้ว และกระผมคิดว่าถ้าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นจะไม่มีที่เหมาะสม จะมีสิ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ กระผมถามนิดเถอะครับว่าหน้าไหนบ้าง ใครบ้างที่จะมาไวยได้ คนเหล่านั้นคือผู้รับผิดชอบทั้งหลายทั้งปวง แต่กรณีเมื่อร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับนั้นได้เข้ามาสู่สภานี้ และคณะกรรมการการชุดปัจจุบันนี้ได้แปรญัตติเปลี่ยนสิ่งอันเป็น สำคัญสำคัญไป กระผมจะไม่พูดถึงสิทธิและอำนาจของท่านที่ทำว่าไม่ใช่สิ่งที่จะพูดกันอีกแล้ว เพราะว่าเป็นสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว กระผมจึงกราบเรียนท่านประธานว่า เป็นเรื่องที่เราจะเอามา เปรียบเทียบกันระหว่างร่างเดิมกับร่างที่คณะกรรมการแก้ไขปรับปรุง สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สภา แห่งนี้น่าจะได้ใช้ดุลพินิจว่าเราจะเอาร่างไหนกันแน่ เราจะเอาประเทศชาติให้ไปได้นั้นเราจะ เอาร่างไหน เราจะเอาไม่ให้เปลืองตัวเรานั้นเราจะเอาร่างไหน ถ้าเราจะทำอะไรแล้วโดยไม่มีสิ่ง ค้ำยันทั้งปาก ทั้งตา ทั้งการกระทำของคนอื่นไว้แล้ว กระผมคิดว่าความรับผิดชอบร่วมกัน ในอันที่จะค้ำยันบุคคลทั้งหลายทั้งปวงไว้ว่าสภาแห่งนี้ไม่ใช่เป็นผู้ทำภายใต้อำนาจโน้นอำนาจ

นี่อะไรที่กล่าวขวัญกันทั้งสื่อมวลชนทั้งบุคคลทั้งหลายทั้งปวงนั้น กระผมคิดว่าสภาแห่งนี้ แก่ข้อครหาได้ทั้งหมด ใครบ้างที่จะพูดได้ ถ้าพูดได้เราก็นั่งได้ และถ้าเราพร้อมที่จะยืนได้ โดยความเป็นจริง สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เราน่าจะได้พิจารณากันในสภาแห่งนี้ และกระผมจะกราบเรียน ท่านประธานว่า ทุกคนก็ได้รับการอบรมสั่งสอนมาให้เรียนวิทยาศาสตร์ เราไม่หลงเชื่อในสิ่ง ที่ไม่มีตัวตน แต่โดยรัฐธรรมนูญตามร่างฉบับนี้ ท่านผู้มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญในบ้านเมือง ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคณะปฏิวัติหรือท่านนายกรัฐมนตรีได้ประกาศออกมาแล้วว่าท่านไม่มี ส่วนมีสิทธิในการที่เกี่ยวข้องกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ท่านได้แสดงความสุจริตใจ ท่านได้ แสดงความบริสุทธิ์ของท่านออกมาแล้วโดยเจตจำนงที่จะให้คณะกรรมการและสภาแห่งนี้ ได้ทำงานโดยความสุจริต โดยความเป็นธรรม และโดยอิสระ สิ่งเหล่านี้ในสังคมทั่วไปไม่ว่า สื่อมวลชนหรืออะไรก็มักจะมีการเหยยโน่นเหยยนี้กันในลักษณะที่ว่ามีอำนาจจากทางโน้นทางนี้ อะไรนั้นเป็นเรื่องของนิรนามทั้งนั้น กระผมจึงคิดว่าสภาแห่งนี้ไม่อยู่ในฐานะที่จะเชื่อถือ สิ่งที่เป็นนิรนาม และกระผมเข้าใจว่ากระผมได้ใช้เวลาของสภาแห่งนี้มามาก กระผมจะไม่พูด ในรายละเอียดของร่างรัฐธรรมนูญ กระผมคิดว่าถึงเวลาที่สภาแห่งนี้ น่าจะได้ใช้ดุลพินิจกัน ได้แล้ว เราจะได้ใช้ดุลพินิจในทางวิวัฒนะหรือทายนะนั้นเป็นเรื่องของดุลพินิจของสภาแห่งนี้ ขอบพระคุณครับ

นายปัญญา เกสรทอง : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ปัญญา เกสรทอง กระผม มีความดีใจเป็นอย่างมากและก็เชื่อว่าท่านสมาชิกก็คงจะดีใจ เพราะวันนี้เราได้ฟังทั้งสังฆกรรมและ มโนธรรมในสภาแห่งนี้ ซึ่งในการพิจารณาหมวด ๖ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ แล้วกระผมได้ ฟังท่านประธานคณะกรรมการได้ชี้แจงแถลงย่อในเหตุผลของคณะกรรมการที่แปรญัตติ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กระผมว่าถ้าหากเป็นคำยืนยันด้วยความจริงใจของท่านแล้ว นั้นแหละครับ เป็นนิมิตหมายอันดีที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะมีผู้ทางฟ่อนคลายในการถูกวิพากษ์วิจารณ์ เป็นอย่างยิ่งและกระผมขอกราบเรียนว่า ตามที่ท่านประธานคณะกรรมการได้ให้สัมภาษณ์ ทางหนังสือพิมพ์ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นของเฉลิมชัยและสหายจริง แต่กระผมขอแย้งสัก นิดหนึ่งว่าจะเป็นอย่างนั้นต่อเมื่อผ่านวาระที่ ๓ แล้ว กระผมขอเรียนยืนยันว่าอย่างนั้น เพราะ

ในชั้นวาระที่ ๒ การแปรญัตตินี้ยังเป็นเรื่องของคณะกรรมการมาธิการกับบรรดาสมาชิก และ
 อยากจะขอกราบเรียนว่า กระผมเชื่อเหลือเกินว่าบรรดาท่านสมาชิกซึ่งนั่งอยู่ในสภานี้มีความ
 สำนึกและรับผิดชอบอย่างแน่นอนซึ่งไม่มีความจำเป็นอย่างใดที่จะต้องยกกันนักยกกันหนา
 ว่าสมาชิกในสภานี้จะไม่มีควมสำนึก เพราะทุกคนเข้ามาปฏิบัติหน้าที่นี้โดยตำแหน่งอันมีเกียรติ
 และก็ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ และได้ปฏิญาณตนแล้ว กระผมขอฝากว่าไม่ต้องยก
 กันมากในเรื่องเหล่านี้ เชื่อเหลือเกินว่าทุกท่านที่นั่งอยู่นี้มีความสำนึก แม้แต่หน้าที่ประจำ
 ของท่านก็มีความรับผิดชอบมากกว่าในสภานี้ด้วยซ้ำเพราะฉะนั้นกระผมจะเข้าสู่ประเด็นใน
 หมวด ๖ เมื่อวานนี้ท่านอาจารย์ไพโรจน์ได้ชี้ชัดขึ้นถึงร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในการแปรญัตติ
 วาระที่ ๒ กระผมขอเรียนว่ากระผมเห็นด้วยในคำอภิปรายของท่านเพราะว่าการร่างรัฐธรรมนูญ
 นั้น จริงอยู่จะว่าไม่มีหลักการ กระผมเชื่อว่าเป็นไปไม่ได้ร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับจะต้อง
 มีหลักการ จะต้องมืเหตุผล รัฐธรรมนูญอันเป็นแม่บทของกฎหมายสูงสุดของชาติจะต้องมี
 หลักการและมีเหตุผล ในการที่จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระแรกก็น่าจะต้องมีหลักการ
 ถ้าไม่เช่นนั้นเราจะยึดหลักอันใดถ้าไม่มีหลักการ จริงอยู่ตามข้อบังคับของสภานี้ระบุว่าให้รับ
 ไว้พิจารณา แต่เมื่อรับไว้พิจารณาแล้วจะพิจารณาอะไรก็ต้องพิจารณาหลักการ ถ้าไม่มีหลักการ
 ที่จะพิจารณาแล้วเราจะพิจารณาได้อย่างไร แล้วหลายประการที่ท่านอภิปราย กระผมเห็นด้วยนั้นจะเป็น
 อย่างนั้น แต่ทั้งนี้ก็ได้ผ่านมาแล้ว ท่านก็ไม่ได้ตั้งใจ ท่านประธานคณะกรรมการก็ได้ชี้แจง
 แล้วเมื่อกันี้อย่างเปิดอกว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ท่านร่างมาด้วยความเปรียบเสมือนเสื้อ
 ซึ่งจะให้มีการแก้ไขหรือปรุงแต่งอันใดก็ย่อมกระทำได้ กระผมก็ขอกราบเรียนว่า ท่านมีความ
 ใจกว้างพอสมควร และเรียนย้ำว่า ท่านไม่ต้องห่วงว่าในสภานี้จะมีการแตกแยก เราพิจารณ
 กันด้วยเหตุด้วยผลและกระผมที่ยืนขึ้นอภิปรายนี้ กระผมขอเรียนว่ากระผมก็อภิปรายจาก
 ความรู้สึกของกระผมที่มีอยู่ ซึ่งมีส่วนในการจะต้องพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะ
 ฉะนั้นกระผมเมื่อวานนี้ก็ได้ฟังคำอภิปรายจากท่านกรรมาธิการท่านหนึ่ง ขอภัยที่ต้องเอย
 นามคือ คุณสนันท์ สายสว่าง ซึ่งท่านผู้นี้ท่านอยู่ในสภามานานเท่าที่กระผมทราบทุกยุคทุกสมัย
 และขอชมต่อไปว่าท่านทำให้ได้ทุกอย่าง ท่านพูดได้ทุกอย่าง ท่านพูดอย่างสภาเดียวก็ได้ ท่านพูด
 อย่าง ๒ สภาก็ได้ ท่านมีเหตุผลดีทุกอย่าง กระผมขอชม กระผมขอกราบเรียนว่า กระผม

มีความเห็นไม่ตรงกับท่านกรรมาธิการส่วนใหญ่ในหมวด ๖ รัฐสภาฯ ซึ่งท่านเปลี่ยนมาเป็นสภาเดี่ยว และท่านประธานคณะกรรมการก็ยืนยันแล้วว่าเพื่อแก้ไขให้ถูกต้องกับสภาวะและเหตุการณ์ของบ้านเมือง แต่เมื่อถึงนี้ท่านก็ย้ำขมวดท้ายว่านั่นเป็นระยะเวลาเมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา สำหรับในเดือนนี้มาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็อาจจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ เหตุผลที่กระผมไม่เห็นด้วยและขอแย้งกับท่านกรรมาธิการสภานี้เมื่อวานนี้ กระผมจำได้ว่าในวาระแรกที่ท่านได้เป็นกรรมาธิการยกร่างท่านได้ชี้แจงเหตุผลว่าการมี ๒ สภานั้นดีอย่างนั้นดีอย่างนี้ด้วยประการทั้งปวง แต่เมื่อวานนี้ท่านก็อภิปรายบอกว่าสภาเดี่ยวดีกว่า ดีอย่างนั้นดีอย่างนี้ อันนี้กระผมก็เคารพ เพราะกระผมเคารพท่านในฐานะท่านอยู่ในสภาฯมานานเหลือเกิน แล้วท่านก็เป็นคนมีเหตุผลได้ทั้ง ๒ อย่าง สำหรับกระผมนั้น ท่านประธานที่เคารพกระผมขอกราบเรียนว่า ถ้าหากจะเปลี่ยนตามที่คณะกรรมการแก้ไขและคิดว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีฉบับหนึ่งนั้น ในเรื่องหมวดรัฐสภาฯ กระผมว่าถ้ามองอีกในแง่หนึ่งอาจจะไม่เป็นเช่นนั้น กระผมคิดว่าถ้าหากเป็นสภาเดี่ยวดังที่ท่านชี้แจง กระผมคิดว่าท่านอาจจะสร้างระยะเวลาให้สภาฯ มีมวดยหมู่มกัณฑ์ย่อมจะเป็นได้ ท่านอย่าลืมนึกว่าทุกคนเข้ามานั่งในสภาฯ จากการเลือกตั้ง เก่งทั้งนั้น ไม่มีบันยะบันยัง ท่านคงทราบได้จากปี ๒๕๑๘-๒๕๑๙ แม้แต่เลือกตั้งมาด้วยกันท่านก็คงเห็นรูปหนังสือพิมพ์เคยลงมาแล้วหยักรังใส่กันก็มีบ่อยครั้ง แล้วถ้าท่านเอาเป็นสภาเดี่ยว มีบทเฉพาะกาลมานั่งรวมกันใน ๔ ปีจะทนได้หรือ แม้แต่เมื่ออาทิตย์ที่ผ่านมา มีสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งลุกขึ้นยืนอภิปรายในสภาอย่างสง่า ไม่ต้องกลัวมัน อะไรอย่างนี้ท่านก็ได้ฟังแล้ว ถ้าไปพบกับท่านผู้ที่เลือกตั้งเข้ามากระผมว่าไม่แคล้วครับ นี่แหละจะเป็นจุดอันหนึ่งซึ่งท่านประธานคณะกรรมการบอกว่าอยู่สภาด้วยกันอย่างนี้มีเหตุผล กระผมว่าอาจจะไม่ประสบผล

อีกประการหนึ่งซึ่งท่านกรรมาธิการสภานี้บอกว่าถ้าเป็นสภาเดี่ยวแล้วจะรวดเร็วจะทำให้คล่องตัว พิจารณากฎหมายไม่ล่าช้า ท่านประธานที่เคารพ สภาที่เราพิจารณากันเดี๋ยวนี้เป็นก็สภาครับ สภาเดี่ยวใช่หรือไม่ ท่านเห็นหรือไม่ว่าเร็วแค่ไหน ไปอย่างรวดเร็วหรือไปอย่างรวดเร็วหวานเย็น ก็ยอมทราบกันดี เพราะว่าขั้นตอนการออกพระราชบัญญัตินั้นไม่ใช่ของทำงานง่าย ๆ

LIART

จะต้องมีการพิจารณากระทันหัน วาระสอง ชั้นแปรญัตติ กว่าจะเสร็จต้องมีกรรมวิธีต้องใช้เวลา เพราะฉะนั้นเหตุผลว่าเรื่อนั้นคงเป็นไปไม่ได้ ส่วน ๒ สภานั้นท่านบอกว่าข้า พิจารณาเสร็จจากสภาล่างแล้วต้องขึ้นไปสู่สภาสูงถ้าไม่เห็นด้วยจะต้องกลับมาตั้งกรรมาธิการร่วมทำให้ข้า กระผมว่าอาจจะกลับเป็นผลดี เพราะอย่าลืมหาชาติโบราณว่า "ข้า ๆ ได้พำเล้งาม" นี้ก็ ย่อมเป็นไปได้ และอย่าลืมหาการออกพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติหรือสภาผู้แทนราษฎร นั้นเป็นการออกพระราชบัญญัติเพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศ ๔๕ ล้านคนมีผลได้ผลเสียก็ ย่อมจะต้องพิจารณากันอย่างรอบคอบ ถ้าหากเรามีสภาเดียวพิจารณาผ่านไปแล้ว ใครจะเป็น ผู้หวังดี ใครจะเป็นผู้ยับยั้ง ถ้าหากมีการผิดพลาด ท่านกรรมาธิการสภานั้นคงจะจำได้ในปี ๒๕๑๓ หรือปี ๒๕๑๔ มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งเกี่ยวกับค่าภาคหลวงแร่ หรืออย่างไรไม่ทราบ ซึ่งกระผมก็อยู่ในสภานั้น สภาล่างพิจารณาไปเสร็จแล้วทำไม่ได้ ต้องญัตติสม กายยับยั้งแก้ไขตั้งกรรมาธิการร่วมแก้ไขจนเรียบร้อยจนเป็นพระราชบัญญัติฉบับนั้นอย่างตัวอย่าง อย่างนี้ท่านลองคิดดู ถ้าหากไม่มีสภาสูงแล้ว ใครจะรับจะเป็นผู้ยับยั้งท่านจะยกเอาพระราช บัญญัติส่งให้ไปเป็นความรับผิดชอบขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างนั้นหรือ ซึ่ง พระองค์ท่านไม่อยู่ในฐานะที่จะกระทำอย่างนั้นได้ เพราะฉะนั้นเมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ แล้วถ้าเรามีสภาสูง มีวุฒิสมาชิกก็อาจจะได้พิจารณากลับกรองให้รอบคอบเพราะว่าการออก พระราชบัญญัตินั้นไม่ใช่ว่าจะเอาเร็วเป็นหลัก จะต้องเอาความรอบคอบเอาความถูกต้อง เพราะ เป็นผลได้ผลเสียของประชากร ๔๕ ล้านคนที่จะพึงได้รับจากพระราชบัญญัติต่างๆ เหล่านั้น เพราะฉะนั้นเหตุผลอย่างที่กระผมได้กราบเรียนนี้กระผมเชื่อเหลือเกินว่าการที่มีสภาเดียว กับ ๒ สภานั้นน่าที่จะมี ๒ สภามีผลดีกว่า . เราไม่ต้องไปพูดถึงว่าการมีสภาเดียวหรือ ๒ สภาก็เป็นประชาธิปไตย เมืองไทยเรานั้นเราจะทำอย่างไรก็ได้ ความเป็นประชาธิปไตยไม่ใช่ อยู่ที่สภาเดียวหรือ ๒ สภา กระผมว่าเราพิจารณากันว่าเรามีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทแล้ว สิ่งใดที่ จะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง กระผมก็เห็นว่าในหมวดนี้ที่น่าที่จะยืนยันไว้ตามร่างซึ่งยกมาครั้งแรก แต่ นี้ก็เป็นความเห็นส่วนตัวของกระผมเท่านั้น กระผมก็ไม่ทราบว่าท่านสมาชิกอื่น ๆ จะเห็น ด้วยกับกระผมหรือไม่ กระผมชี้เพียงประเด็นให้เห็นเพียงเล็กน้อย ซึ่งระยะเวลาที่มีอยู่ว่า ความเสียหายจะเป็นอย่างไร . ส่วนที่ว่าจะไปกระทบกระเทือนกับจำนวนสมาชิกที่แต่งตั้งอันนี้

LIRT

ก็ยอมเป็นไปได้ ร่างเดิมนั้นให้ไว้ถึง ๒ ใน ๓ ถ้าเราอยากจะให้มากก็บอกให้มีเท่ากันเสียเลย แต่อยู่คนละสภาก็ยอมได้ ส่วนที่จะคำจุนรัฐบาลอย่างไรนั้นกระผมว่าย่อมจะทำได้ในร่างเดิม ก็ได้บอกไว้แล้วมี ๒ ประการใหญ่ ๆ ซึ่งจะต้องช่วยรัฐบาลเพื่อรักษาเสถียรภาพ คือการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณในการแถลงนโยบายของรัฐบาล แต่เราจะเพิ่มเติมอะไรเข้าไปอีกก็ได้ หรือจะเพิ่มเติมใน ๔ ปีนี้ทุกกรณีประชุมร่วมกันก็ยอมได้ ถ้าท่านต้องการให้เป็นสภาเดียวก็ยิ่งดีกว่า จะให้มีสภาเดียวแล้วมั่งประชุมหน้ากัน กระผมมั่นใจเหลือเกิน แม้แต่ตัวท่านประธานคณะกรรมการบางครั้งอารมณ์ท่านก็บูดเหมือนกันในการอภิปรายคราวที่แล้วก็เรื่อง ๆ แม้แต่กรรมการบางท่านพูดซึ่งข้งเหมือนกัน เพราะฉะนั้นอะไรคืออารมณ์ แล้วถ้ามานั่งอยู่ด้วยกัน ลองคิดดูซิครับ เป็นไปไม่ได้ครับ ท่านจะเอาหน้ากับน้ำมันมาผสมกันก็ต้องเป็นชั้นอยู่ คือน้ำกับน้ำมันกระผมเปรียบอย่างนั้น เพราะผู้เลือกตั้งเขาจะถือว่าเป็นน้ำมัน หรือเขาจะถือว่าเขาเป็นน้ำยอมที่จะยกหัวตะปุกกันอยู่ตรงนั้นแหละครับ ไม่มีทรอกครับ ห้ามกันไม่ได้ แม้แต่ในสภาก็ห้ามได้หรือไม่ อย่างที่กระผมยกตัวอย่างมาแล้วในการอภิปราย เพราะฉะนั้นกระผมขอฝากไว้ว่าน่าจะดูกันให้รอบคอบตั้งท่านประธานคณะกรรมการได้แถลงแล้วว่ายอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเรารับผิดชอบร่วมกันอย่างท่านว่า ถ้าผ่านวาระที่ ๓ ไปแล้ว กระผมถึงจะรับว่ากระผมเป็นสหายกับท่าน แต่ถ้ายังไม่ผ่านกระผมถือว่าเป็นเรื่องของคณะกรรมการเพราะท่านเป็นผู้ทักมา กระผมก็ขออภิปรายเพียงเท่านี้ ด้วยเหตุผลอาจจะมีท่านสมาชิกอื่นมีเหตุผลดีกว่ากระผม แต่ถ้าจะให้กระผมพูด กระผมว่าเพียงกระผมก็พูดได้ แต่ที่นี้กระผมคิดว่าเพื่อประหยัดเวลา เพื่อให้ท่านสมาชิกอีกหลายท่านซึ่งกระผมยืนยันแล้วว่าท่านมีความสำนึกได้แสดงเหตุผลในวาระนี้และในหมวดนี้ด้วย ขอขอบคุณครับ

นายเกรียง กীরติกร : ท่านประธานที่เคารพ เมื่อวานนี้ผมกราบคณะกรรมการในใจไปแล้วครั้งหนึ่ง ที่คณะกรรมการได้ยอมรับยอมรวมชอมกับผมด้วยความเต็มใจ วันนี้ผมขอกราบเรียนอีกครั้งหนึ่ง เพราะท่านประธานคณะกรรมการได้ลุกขึ้นมาพูดอย่างเปิดอก แนะนำให้พวกเราคลายจากความทุกข์นั้นคืออย่ายึดมั่นถือมั่น แสดงว่าคณะกรรมการไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นในสภาเดียวแล้ว ผมเชื่อว่าพวกเราทุกคนซึ่งนั่งอยู่ในสภานี้จะมีความรู้สึกเหมือนผม

นั่นคือระบอบการปกครองของเรานั้น ยังไม่ถึงยุคที่จะยืนยงอยู่ได้โดยปล่อยให้ประชาชนเลือกตั้งแต่ฝ่ายเดียว เราจำเป็นจะต้องใช้ระบบพีเลียงไปอีกนาน ผมว่าอาจจะนานกว่า ๕ ปีที่กำหนดในบทเฉพาะกาลเสียด้วย ระบบพีเลียงก็มีทางเลือกอยู่ ๒ ทางหรือ ๒ รูป รูปหนึ่งก็คือสภาเดี่ยวโดยมีสมาชิก ๒ ประเภทเหมือนอย่างร่างรัฐธรรมนูญที่อยู่เฉพาะหน้าเราในปัจจุบันนี้ อีกรูปหนึ่งก็คือมี ๒ สภา ให้สภาผู้แทน มีผู้แทนประชาชนซึ่งประชาชนเลือกตั้งได้เข้ามาใช้สิทธิใช้เสียงตามสิทธิของเขาเท่าที่จะพึงมี แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะปล่อยให้เต็มที่ ต้องมีสภาสูงหรือวุฒิสภาซึ่งสมาชิกมาจากการแต่งตั้งเพื่อยับยั้งเพื่อประชุมร่วมกันซึ่งเป็นการคานอำนาจ อย่างร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑ ที่เข้ามาสู่สภานี้ ผมมั่นใจด้วยความบริสุทธิ์ตั้งแต่ร่างแรกเข้าสู่สภาว่า เราจะต้องมีรัฐธรรมนูญโดยมีระบบ ๒ สภาแน่ จึงได้ติดตามแปรญัตติทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เกิดผลดีแก่ประเทศชาติตามสติปัญญาเท่าที่สามารถจะทำได้ ผมสนับสนุนระบบ ๒ สภาด้วยเหตุผลหลายประการ

ประการแรก ตามรัฐธรรมนูญการปกครองฯ ฉบับปัจจุบัน ๒๕๒๐ คณะปฏิวัติมิได้วางมือในเรื่องรัฐธรรมนูญ โดยมอบให้เป็นภาระของสภาอย่างใด ๆ คิด แต่คณะปฏิวัติได้วางวิธีการไว้ด้วยความสุขุมคัมภีรภาพ ท่านไม่เข้ามาร่างเองซึ่งจะเป็นช่องทางให้ได้รับคำติฉินหรือครหาได้ง่าย แต่คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิส่งเข้ามาให้สภานี้ถึง ๑๐ ท่าน นอกจากนั้นอีก ๒๕ ท่านที่เรายกมือสนับสนุนให้ไปเป็นกรรมาธิการด้วยความบริสุทธิ์ใจ เราก็เชื่อในเกียรติยศในชื่อเสียงในคุณงามความดีของทุกท่าน เมื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ร่างฉบับที่ ๑ เข้ามาสู่สภาเรายกมือด้วยความสำนึกความรับผิดชอบ ไม่ใช่ยกมือเห็นชอบ แต่เพียงให้มีรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่เรายกมือให้ด้วยความหวังใจ ด้วยความเคารพในหลักการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการชุดเดิมได้ร่างไว้ ฉะนั้นเราจะไม่เคารพการยกมือของเราในครั้งนั้นหรือว่าเรายกมือด้วยความบริสุทธิ์ใจ ยกมือในหลักการสำคัญ ๆ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้น เราไม่ถือหรือว่าระบบ ๒ สภาเป็นสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญไม่เป็นการดีหรือที่ร่างรัฐธรรมนูญโดยผู้แทนของเรา โดยผู้แทนของรัฐบาลซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้เข้ามาร่วมกันร่างขึ้น ผมเชื่อว่าในสายตาของประชาชนนั้นย่อมให้ความนับถือโครงสร้างของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นเป็นแน่

LIRT

ประการที่ ๒ ผมเป็นคนได้เห็นการปกครองในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๗๕ ได้ใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๗๖ ได้ติดตามโครงร่างของรัฐธรรมนูญมาทุกฉบับ ในฐานะที่เป็นครูสอนเด็กและสอนครู ก็อ่านออกได้ว่า รัฐบุรุษของเรา นักการเมืองของเรา รุ่นก่อน ๆ นั้น ท่านพยายามพัฒนาระบบการปกครองของเรามาโดยยึดระบบ ๒ สภา เป็นความจริงที่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๗๕ มีสภาเดียว มีผู้แทน ๒ ประเภท แต่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๗๘ ๒๗๘๐, ๒๕๘๒, ๒๕๘๑ และ ๒๕๘๗ เราสร้างระบบ ๒ สภาทั้งสิ้น ประวัติศาสตร์พัฒนาระบบการปกครองของเราเป็นมาอย่างนี้ไม่เป็นเหตุเป็นผลหรือที่เราจะพัฒนาระบบ ๒ สภาต่อไปเป็นการสมควรหรือที่เราจะไปถอยหลังเข้าคลองถึง พ.ศ. ๒๕๗๕

ประการที่ ๓ เป็นความจริงที่ประเทศบางประเทศมีสภาเดียว อย่างที่ท่านสมาชิก ผู้มีเกียรติได้อภิปรายเมื่อวานนี้ แต่เขาตั้งต้นอย่างนั้นแล้ว ผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองเขาไม่ยอมคลายอำนาจ เขายังคงนั่งกุมอำนาจอยู่ในสภาอย่างนั้น เขาไม่ยอมเปลี่ยน ไม่เหมือนของเรา เราพัฒนาคนของเรา พัฒนาระบบการปกครองของเราคนละแนวกับเขา ในปี พ.ศ. ๒๕๗๕ นั้นคนของเราอ่านออกเขียนได้เพียง ๑๘ เปอร์เซ็นต์ แต่เดี๋ยวนี้คนของเราอ่านออกเขียนได้รวม ๘๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว เป็นการสมควรหรือที่เราจะถอยหลังเข้าคลองไปถึง พ.ศ. ๒๕๗๕

ประการที่ ๔ ในการร่างรัฐธรรมนูญทุกฉบับ คณะกรรมาธิการพยายามเพื่อสร้างศรัทธาจากประชาชนจนถึงกับคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญบางยุคบางสมัยตั้งอนุกรรมการขึ้นมาวิจัยความคิดเห็นของประชาชน ทุกวันนี้แม้เสียงนักการเมืองบางคน หนังสือพิมพ์บางฉบับจะออกความเห็นโดยไมหาคติอยู่บ้างก็ตามที่แต่เราก็ฟังออกว่าเรื่องของสภาเดียวได้รับการสนับสนุนน้อยเต็มที่ ถ้าเราวางตัวเป็นกลาง เราก็ควรจะฟังเสียงคนนอกสภาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญบ้าง

ประการที่ ๕ ความล้มเหลวของระบบการปกครองของเราที่แล้วมานั้นไม่ใช่เรื่องระบบสภา ผมจำได้ว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งซึ่งกระผมขออนุญาตเอ่ยนาม คือ คุณบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งท่านมีประสบการณ์ ได้อภิปรายไว้ในวาระที่ ๑ ซึ่งให้เห็นข้อบกพร่อง

LIRT

ชี้ให้เห็นจุดอ่อนของกลไกการปกครองของเราว่าอยู่ที่ไหน ผมจำได้บางประการว่าอยู่ที่ระบบพรรคอยู่ที่เรื่องสิทธิในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เรื่องอำนาจของ ส.ส. ซึ่งร่างแรกคุณบรรหารก็ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่าร่างรัฐธรรมนูญที่เข้ามาในวาระแรกนั้นได้พยายามแก้ไขแล้วทุกกรณี ทั้งในเรื่องพรรค เรื่องการเสนอกฎหมาย เรื่องอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร และเรื่องอำนาจของวุฒิสภา ฉะนั้นจึงไม่น่าจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสภาเดียวขึ้นมาอีก

ประการที่ ๖ ซึ่งเป็นประการสำคัญ เราน่าจะต้องคำนึงถึงอย่างมาก คือความสามัคคีของคนในชาติ น่าจะคำนึงว่าสภาเดียวหรือ ๒ สภาจะทำให้เกิดความแตกแยก เมื่อกันนี้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ คือคุณปัญญา ก็ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่าสภาเดียว มีสมาชิก ๒ ประเภทนั่งอยู่ด้วยกันทำให้เกิดช่องว่างที่จะแตกแยกได้ง่ายเหลือเกิน เรื่องนี้จะเอาตัวอย่างจากต่างประเทศไม่ได้ เพราะบุคลิกนิสัย ลักษณะนิสัยของคนไทยไม่เหมือนคนต่างประเทศ ฉะนั้นถ้าปล่อยให้สมาชิก ๒ ประเภทได้มานั่งอยู่ร่วมกันแล้ว ผู้ที่มาจากกาเลือกตั้งพยายามที่จะถือว่าเขามีศักดิ์ศรีมากกว่าประเภทแต่งตั้ง นี่เป็นลักษณะของคนไทย เรื่องอะไรที่เราจะให้บุคคล ๒ กลุ่มมานั่งทะเลาะกันในสภา เพราะจะทำให้แตกแยกกันได้ง่าย แล้วนอกจากนั้นยังจะเป็นช่องทางเป็นเป้าหมายที่คนอยู่ในป่าหรือคนที่แอบแฝงอยู่ในเมืองคอยจ้อง สภาเดี่ยวนั้นแหละเป็นเป้าหมายที่จะตอกล้มได้ง่ายที่สุด เพราะฉะนั้นหลักการเรื่องสภาเดียวหรือ ๒ สภาที่ผมถือว่าเป็นหลักเมือง ฉะนั้นเราผู้ซึ่งมีเจตนาดีต่อบ้านเมืองอย่าพยายามสร้างรอยแตกรอยร้าวไว้ให้เขาตอกล้มได้ง่าย

ประการที่ ๗ ซึ่งเป็นประการสุดท้าย ท่านประธานคณะกรรมการชุดแรกชุดที่ ๑ ได้พูดถึงหลักในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นว่าได้คำนึงถึงหลักประชาธิปไตยและความมั่นคงของชาติท่านกรรมการชุดปัจจุบันนี้ใช้คำว่า "ความอยู่รอดของชาติ" ถูกใจผมทั้ง ๒ ท่าน ผมสรรเสริญ ความปลอดภัยและความมั่นคงของชาตินั้นเราได้สร้างไว้แล้วในบทเฉพาะกาล และท่านกรรมการชุดนี้ก็สร้างเพิ่มเติมขึ้นมาอีก ผมพร้อมที่จะยกมือให้ยกเว้นแต่เรื่องที่แปลงเรื่องวุฒิสมาชิกเป็นสมาชิกประเภทที่ ๒ เท่านั้น

LIRT

ท่านประธานที่เคารพ ผมถือว่าวาระสำคัญของชีวิตพวกเราในสภานิติบัญญัติแห่งชาตินี้ได้มาถึงแล้วคือหมวด ๖ นี้ความอยู่รอดของเราในระยะอันใกล้หรือในระยะเวลานี้ใกล้ก็จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของเราในวันนี้ ขอขอบคุณครับ

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : ท่านประธานที่เคารพ เราเข้าชั่วโมงศีลธรรมมาชั่วโมงหนึ่งเต็ม ๆ แล้วครับ เมื่อเข้านี้ตั้งแต่เวลา ๙.๐๐-๑๐.๐๐ นาฬิกา เพิ่งจะมาเข้าชั่วโมงกฎหมายเมื่อไม่กี่นาทียานี้ กระผมว่าท่านประธานควรจะพยายามลดชั่วโมงศีลธรรมลงเสียบ้างนะครับ แล้วเราก็จะไปกันได้เร็ว กระผมเป็นคนไม่พูดพลาหม่าเพลง ขึ้นมาต้องชกเลยทีเดียว เสียเวลาไป สักร่วมหกตาชั่งแม่น้ำทั้ง ๕ กระผมทราบดีว่าสถานะบ้านเมืองในเวลานี้เป็นอย่างไร ถูกคุกคามมาเป็นอย่างไร เพราะกระผมได้ติดตามมาตามลำดับแล้ว ได้เคยมีบทบาทอย่างสำคัญมาแล้ว เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้กระผมทราบดีและทราบดีว่าจำเป็นจะต้องมีพี่เลี้ยง จำเป็นจะต้องทำอะไรทุกอย่างเพื่อความมั่นคง ความมั่นคงเป็นของสำคัญครับ ประชาธิปไตยในบ้านเราจะเขียนกฎหมายรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย ๑๐๐ เปอร์เซนต์หรืออย่างไรก็ได้ เอาให้จำไปเลย แต่ว่าในทางปฏิบัติเป็นไปได้ ถ้าจะพูดเหมือนอย่างกับว่าเราขายอาหารนั้นนะครับ เราก็ควรจะเริ่มจากหีบเกี่ยว เคาะก็อกแก๊ก ๆ ไปตามถนน พอได้กำไรหน่อยก็เข้าไปเหมะ อยู่มุมหนึ่งของห้องแถว พอได้กำไรมากหน่อยก็เข้าไปอยู่ในตึกแถว พอเจริญเข้าไปก็ไปอยู่ในตึกแถวที่มีแอร์ครับ แล้วก็ใหญ่ ๆ เรื่อยไปถึงภัตตาคารหยกฟ้า หมุนได้ อะไรได้อย่างนั้นนะครับ ต้องไปอย่างนั้นถึงจะมั่นคง พวกเราพยายามจะสร้างภัตตาคารหยกฟ้า แล้วก็ลงมาตึกแถว แล้วก็ห้องแถว แล้วก็มาหีบเกี่ยว คือสวนทาง เวลานี้ประชาธิปไตยของเราไม่ใช่หีบเกี่ยวไม่ใช่ถอยหลังลงไปขนาดนั้น และก็ไม่ใช่ภัตตาคารหยกฟ้าอยู่แถว ๆ ตึกแถวเวลานี้ อยู่ตรงนั้น เพราะฉะนั้นเราจะเขียนรัฐธรรมนูญให้เป็นหยกฟ้าเหมือนอย่าง พ.ศ. ๒๕๑๓ ก็เป็นไปได้ เพราะคนอยู่แค่ตึกแถวครับจะมีประโยชน์อะไรที่จะเขียนให้เป็นหยกฟ้า เราก็เขียนตึกแถว และถ้าเราจะถอยจากหยกฟ้าลงมาเราก็ถอยลงมาแค่ตึกแถว ไม่ใช่ถอยไปหาหีบเกี่ยว เกินเหตุเกินสมควรไป โดยความเคารพท่านกรรมาธิการ กระผมขอบอกว่าเวลานี้ท่านถอยเกินเหตุ เหมือนอย่างเราจะเล่นฟุ้งแหลนนั้นนะครับ เขามี

วงกลมให้เรถอย เราก็ตอยไปหน่อยหนึ่งภายในวงกลมที่เขาให้ เราก็วิ่งมาแล้วก็พุ่งแหลน แหลนก็ไปได้ไกล ถ้าเราจะถอยไปสุดสนามแล้ววิ่งมาอย่างนี้ เขาไม่ยอมทรอกครับ เพราะฉะนั้นมีฉบับไอ้โน่นเมินไอ้โน้เมิน กระผมก็ไม่อยากจะทำครับ กระผมเห็นด้วยที่ท่านจะเขียนเป็นหยกฟ้ามีสภาเดียว แน่นนอนครับ เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ อะไรรวดเร็ว ทุกสิ่งทุกอย่างดี แต่ท่านเห็นหรือไม่เป็นไปไม่ได้หรือไม่ พ.ศ. ๒๕๑๗ ในทางปฏิบัติเป็นไปไม่ได้หรือไม่ เราได้คนประเภทไหนเข้ามา มาพ่นน้ำลายใส่กัน มาหักทักกัน น้ำเน่า น้ำไหล น้ำโคลน มาซื้อขายตัวกันอย่างกับโสเภณี จนกระทั่งเอาเงินซื้อตำแหน่งกันจนวายไปหมด เพราะคนของเรา ยังไม่ถึงหยกฟ้า เพราะฉะนั้นสภาเดียวดีครับ ถ้าเราถึงตอนนั้นเอาเลยทีเดียว กระผมไม่ว่า แต่ตอนนี้ยังไม่ได้ และโดยที่เรียกว่าท่านกรรมการทั้งหลายท่านรู้ถึงสภาวะของบ้านเมืองของเราในปัจจุบันว่าความมั่นคง เราจะต้องรักษาไว้ให้ได้ถึงได้พยายามจะป้องกัน จึงได้เปลี่ยนมาเป็นสภาเดียว แล้วก็ไปเขียนบทเฉพาะกาลในมาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๔ ให้เอาคนเข้ามาครึ่งหนึ่งเลือกตั้ง คนอีกครึ่งหนึ่งแต่งตั้งเพื่อที่จะคุมให้อยู่ไม่ให้อลเวง ไม่ให้มีการซื้อขายตัวอะไรกัน กระผมเข้าใจว่าท่านต้องการอย่างนั้น แต่ว่าในทางเป็นจริงนั้นเป็นไปไม่ได้ แทนที่จะเป็นอย่างนั้นจะต้องเกิดการอลเวง อย่างที่มีสมาชิกหลายท่านพูดแล้ว แล้วเราจะเรียกว่าสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างไร ในเมื่อครึ่งหนึ่งเป็นผู้แทนราษฎร อีกครึ่งหนึ่งเป็นผู้แทนของใครก็ไม่ทราบ กระผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าเป็นผู้แทนของใคร เขาก็ไม่ได้เปิดเผยตัวเสียด้วยกระผม จะได้ไปแสดงความยินดี ก็ครึ่งหนึ่งเป็นผู้แทนราษฎร แล้วอีกครึ่งหนึ่งไม่ใช่ผู้แทนราษฎร แล้วท่านจะไปขึ้นหมวด ๖ สภาผู้แทนราษฎร ต้องสภาถึงผู้แทนราษฎรก็แล้วกันอย่างนั้น จะต้องตีกันแน่นนอน อีกคนหนึ่งถือว่าได้รับการเลือกตั้งมาเป็นผู้มีเกียรติ พออีกฝ่ายหนึ่งเสนออะไรขึ้นมา ทางนี้ก็เสนออะไรทับเข้าไป นักเข้าความสามัคคีเราทำไม่ได้จริงๆ ครับ ยิ่งในตอนที่เราต้องการความสามัคคีและก็เป็นช่องทางอย่างที่ท่านสมาชิกเพิ่งนั่งลงไปเมื่อกี้ที่ว่าพวกที่เขามีลัทธิการเมืองในทางตรงกันข้ามก็จะเข้ามาตอกลิ้ม มาเหยอะไรต่าง ๆ ถ้าหากว่าเราต้องการจะควบคุมอย่างนี้ กระผมเห็นด้วย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ว่าต้องควบคุม ต้องดูแล ต้องมีพี่เลี้ยง ไม่มีไม่ได้ ปันแน่ จะต้องละอย่างเก่า แล้วจะเกิดการวุ่นวายอย่างเก่า เกิดวันที่ ๑๔ อย่างเก่า เกิดวันที่ ๖ อย่างเก่า แล้วก็ปฏิวัติอย่างใหม่ แล้วก็มีการเลือกตั้งอย่างเก่า แล้วก็วุ่นวาย

กันอย่างเก่า แล้วก็มีปฏิวัติอย่างเก่า แล้วก็ยุบมวย แล้วก็เลือกตั้งกันใหม่ แล้วก็ปฏิวัติใหม่ ก็พยายเรือในอ่างอยู่อย่างนี้แหละครับ ไม่ต้องไปไหนหรอกครับ ประเทศอื่นเขาไปกันจนสุดหัวสุดหางแล้ว เราก็มวนกันอยู่อย่างนี้ เพราะฉะนั้นการที่จะให้ไปให้ได้ก็ต้องมีพี่เลี้ยงช่วยประคับประคองไป แต่ไม่ใช่เอาพี่เลี้ยงมานั่งอยู่ด้วยกัน ไม่ได้ เหมือนอย่างเราจะตั้งสถานักเรียนขึ้นมาคนที่นั่งในสถานักเรียนก็ต้องเป็นผู้แทนของนักเรียน ที่นี้เราต้องการจะเอาอาจารย์มาคุมให้นักเรียนที่อยู่ในสถานักเรียนทำให้ถูกต้องกับนโยบายอะไรต่างๆ เราก็จะต้องมีสภาอาจารย์ต่างหากคอยควบคุม ไม่ใช่เอาอาจารย์มานั่งครึ่งหนึ่ง แล้วนักเรียนนั่งครึ่งหนึ่ง จะเป็นสถานักเรียนได้อย่างไร เดินไปไม่ได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด ๆ ก็ตาม เพราะฉะนั้นกระผมขอให้มี ๒ สภาอย่างเก่า แล้วก็เอาบทของเก่าที่ผ่านวาระแรกซึ่งได้รับการพิจารณาอย่างดีแล้ว ตามปกติแล้วจะเปลี่ยนไม่ได้ การที่เปลี่ยนแปลงเป็นการยกร่างใหม่ แต่บังเอิญเรามาใช้ศัพท์ใหม่แทนที่จะเรียกว่ารับหลักการ เราก็บอกว่ารับไว้พิจารณา ก็เมื่อรับไว้พิจารณาก็พิจารณากันใหญ่จนยกร่างใหม่เลยทีเดียว ซึ่งโดยปกติทำไม่ได้ครับ รับหลักการไว้เป็น ๒ สภาแล้วเปลี่ยนเป็นสภาเดียว แต่กระผมเห็นใจว่ากรรมการทุกท่านพยายามอย่างยิ่งที่จะรักษาความมั่นคงของชาติและเอาประชาธิปไตยให้ควบคู่กันไป กระผมขอสรรเสริญและเมื่อท่านจะเข้าใจผิดไปว่าสภาเดียวจะป้องกันโดยเขียนมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ ไว้ในบทเฉพาะกาล กระผมก็ยังสรรเสริญในฐานะที่เรียกว่าท่านรักษาชาติ ท่านพยายามแก้ไขเหตุการณ์ของชาติ แต่ว่าไปไหนทางที่ผิดกระผมขอสนับสนุนให้มี ๒ สภา ก็ท่านจำไม่ได้หรือว่าถ้ามีสภาเดียวแล้วยุบมวยอย่างนั้น การพิจารณาเขาบอกว่า ๒ หัวดีกว่าหัวเดียว เมื่อก่อนก็มีคุณนิธิพัฒน์บอกว่าสภาล่างได้ผ่านกฎหมายเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำคัญที่สุดคือเคยผ่านสภาสนามม้ามาแล้วในตอนนั้นแอ็คทิวิตี้ (Activity) ของพวกลัทธิตรงกันข้าม เขากำลังแบ่งบ้านไปหมดเลย เกิดจะมาเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตอนนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใกล้ชิดกับลูกบ้านที่สุด ถ้าไปได้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีหัวพรรณอย่างนั้นไม่ต้องหัวประเทศหรอกครับเพียง ๖๐ เปอร์เซนต์เท่านั้นไปแล้วอยู่ได้อย่างไร เพราะทุกคนนับถือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แล้วกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สี่เรื่องหรือห้าเรื่องหรือไม่เรื่อง ๆ ไปเลย เสร็จแล้วครับ แล้วตอนนั้นกำลังปลุกระดมทั่วราชอาณาจักร ควรหรือสภาผู้แทนราษฎรผ่านกฎหมายออกไปง่าย ๆ มาเข้าวุฒิสภาถ้าไม่ยับยั้งไว้ตายแน่ ๆ เลยตอนนั้น

ท่านเห็นหรือไม่ คือไม่รอบคอบ และเพื่อให้รอบคอบยอมเสียเวลาหน่อยเถอะ เรายังเตาะเตาะ
 ยิ่งแค่ตึกแถวถ้าแค่หยกฟ้าเอาเข้าไปซิกระผมไม่ว่าอะไร แค่ตึกแถวต้องมีคนคอยดูอย่างนั้นนะ
 นื่องนะ อย่างนั้นนะ นื่องนะเห็นดีหรือไม่พี่ขอแก่นี่หน่อยนะ ถ้าน้องแก้ตามพี่ พี่ว่าดีนะ น้อง
 บอกพี่ ที่น้องทำก็ดีแล้วนี่พี่ มีเหตุผลกันมาประชุมร่วมกัน เสียเวลาหน่อยแต่ได้ของดี จะไม่ดีกว่า
 หรือ แล้วถ้าหากว่าเราต้องการให้ประเทศชาติมีความมั่นคง ให้รัฐบาลมีความมั่นคง ไม่ซื้อเสียง
 ไม่ลี้มกันได้อย่างง่ายๆ ก็เขียนเข้าไปซิ บทเก่าเขาก็เขียนไว้แล้วว่าประชุมร่วมกันในมาตรา
 ๑๒๗ จะล้มรัฐบาลก็ได้ จะเซฟ (save) รัฐบาลไว้ก็ได้ ถ้ารัฐบาลมีความเข้มแข็งเด็ดขาดปราบ
 คอรัปชันจริงๆ แล้วมีใครจะมาล้มสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาก็ประชุมร่วมด้วย
 ก็ดึงเอาไว้ ช่วยกันดึงเอาไว้ก็ไม่ล้ม ก็มีความมั่นคง จะเอาอย่างนั้นไม่ดีกว่าหรือ กระผมว่าจะ
 มั่นคงยิ่งกว่าที่ท่านเขียนไว้เนี่ยมากมายก่ายกองนัก จะแบ่งเป็น ๒ พวกแล้วมานั่งอยู่ด้วยกัน
 ไม่ดีหรอกครับ กระผมขอประทวนเสนอไว้เพียงเท่านี้ แล้วต่อๆ ไปอาจจะขอพูดเพิ่มเติมไป
 เรื่อยๆ เพราะพูดเสียทีเดียวถ้าพูดมากแล้วเปลอ (blat) เปล่าๆ ครับ

พลเอก ทวีช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา : ท่านประธาน ถ้าหากเราจะได้พิจารณากันถึง
 แฉลงการณ์ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑ เราจะได้รู้อะไรเป็นอะไร แฉลงการณ์ฉบับนั้นได้แฉลง
 จุดประสงค์ของการปฏิวัติเอาไว้ว่า "เพื่อให้การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นที่สอดคล้องกับความ
 ต้องการของประชาชนและไม่ประสงค์จะเห็นความแตกแยกในหมู่ประชาชน" นี่เป็นวัตถุประสงค์
 สำคัญที่สุดในแฉลงการณ์ของคณะปฏิวัติฉบับนั้น ก็ด้วยเหตุนี้เองคณะปฏิวัติจึงได้รับการ
 สนับสนุนจากประชาชนด้วยดีตลอดมา แต่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีที่ท้าวจะไม่บังเกิดผล
 ตามความประสงค์ของคณะปฏิวัตินี้ดังกล่าว สภาแห่งนี้จึงต้องคำนึงถึงในเรื่องนี้ ด้วยความรอบคอบและ
 ระมัดระวังด้วยความเป็นตัวของตัวเอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ นั้น
 ผมกล้าที่จะพูดได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่คณะปฏิวัติได้สร้างขึ้นเองสมัยที่ยังเป็นคณะปฏิรูปฯ
 อยู่ และได้แยกเลิกไปเมื่อคณะปฏิรูปฯ ได้กลายเป็นคณะปฏิวัติ ในร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๙
 นั้น ซึ่งเป็นอดีตไปแล้วได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่ามี ๒ สภาซึ่งมีความประสงค์ของคณะปฏิรูปฯ
 แต่ตั้งเดิมนั่นเอง ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไร ในแฉลงการณ์ของคณะปฏิวัติก็ไม่ได้บอกไว้ใน

LIRT

ที่ใดเลยว่าจะไม่เอา ๒ สภา จะเอาสภาเดียว คงบอกแต่เพียงว่าจะปรับปรุงระยะเวลา จะพัฒนา ระบบประชาธิปไตยโดยเท่านั้นเอง คือเรื่องระยะเวลาเท่านั้นเอง เนื้อหาไม่ได้พูดเลย เรื่องของ ๒ สภาจึงเป็นเรื่องที่สภานี้จะต้องคำนึงถึง ถ้าไม่คำนึงถึงนั้นเห็นจะไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่สภานี้ก็มี สิทธิที่จะเอาอย่างไรก็ได้ ในอดีตสภาเดียวที่มีสมาชิก ๒ ประเภทจำนวนเท่ากันได้เคยมีมาแล้ว ๒ ครั้ง ดังที่ท่านสมาชิกได้กล่าวกันไปแล้ว คือฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕ ครั้งหนึ่ง และมาแก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ครั้งหนึ่ง และหลังจากนั้นก็ได้ยกเลิกกลายเป็น ๒ สภาเรื่อยมา และ ๒ สภาตัวเองก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่ชาติ ดังที่ท่านสมาชิกเพิ่งนั่งลงเมื่อกี้ ท่านได้เอ่ยไปแล้ว เพราะฉะนั้นการจะย้อนกลับไปเอาสภาเดียวอีกตามร่างนี้ และมีบทเฉพาะกาล กากับภายใน ๔ ปีให้มีสมาชิก ๒ ประเภทเหมือนอย่างเดิมและจำนวนเท่ากันเสียด้วย จึงไม่น่าที่จะย้อนกลับไปอีก แต่ร่างนี้ถ้าพูดในรูปถาวร การให้มีสภาเดียวก็พอจะพูดได้ว่าเป็นประชาธิปไตย เพราะผู้แทนนั้นมาจากราษฎรเลือก แต่ในทำนองเดียวกันการให้มี ๒ สภาก็ไม่ใช่ว่าจะไม่เป็น ประชาธิปไตย ก็เป็นอยู่และก็มีคุณประโยชน์อย่างที่ว่ากันไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันเลย แล้วก็ไม่มีใครจะมารังเกียจหรือจะมาได้เถียงว่าอย่างนี้ไม่เป็นประชาธิปไตย หากว่าจำนวนสมาชิกและ อำนาจของวุฒิสภาจะได้รับการปรับปรุงให้อยู่ในรูปที่พอเหมาะพอควรก็เชื่อได้ว่าพอจะยอมรับกันได้ และเราก็ได้ยอมรับกันไปแล้วด้วย เพราะฉะนั้นก็อยู่ที่สมาชิกทั้งสภานี้จะตัดสินใจว่าจะเอาสภาเดียวหรือ ๒ สภาก็แล้วแต่ละบุคคล ขอขอบคุณครับ

นายบรรหาร ศิลปอาชา :ท่านประธานที่เคารพ กระผม บรรหาร ศิลปอาชา กระผม ได้ยินคำกล่าวของท่านประธานคณะกรรมการได้กล่าวตอนที่มีการเปิดประชุมว่าขอให้ สมาชิกทั้งหลายได้โปรดกรุณาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วยสมาธิ ด้วยสติ และด้วย ปัญญา พร้อมด้วยความบริสุทธิ์ใจ กระผมก็ใคร่จะขอประทานกราบเรียนว่า การจะพิจารณา ด้วยสมาธิ สติ และปัญญานั้นเราจะต้องพิจารณาแบ่งออกเป็น ๒ ทาง คือ ประสพการณ์และวิธีการ ถึงจะพิจารณาออกมาได้ต้องแท้ว่าความถูกต้องนั้นอยู่ที่ตรงจุดไหน ท่านประธานที่เคารพ กระผมเคยประทานกราบเรียนเมื่อตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอเข้าสู่วาระแรกมาครั้งหนึ่ง แล้วว่านับตั้งแต่เราเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมาเราได้รัฐสภาของเราซึ่ง

LIART

เดินอยู่ทาง ๒ แพร่งตลอดเวลาจนถึงปัจจุบันนี้ที่มีร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เรียกว่าฉบับที่ ๑๓ การปกครองโดยทาง ๒ แพร่ง ผลออกมาอย่างไร ก็ได้มีสมาชิกหลายท่านได้กล่าวไปเมื่อสักครู่นี้แล้วเมื่อรัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๗ คณะกรรมาธิการที่ยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นก็ล้วนแล้วแต่ผู้ที่ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญทางด้านรัฐธรรมนูญมากหน้าหลายตา ทุกคนได้พยายามที่จะร่างรัฐธรรมนูญให้บังเกิดความมั่นคงให้ประเทศชาติอยู่รอดด้วยความปลอดภัย ฉะนั้นรัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๗ เราจะเห็นได้ว่าให้ประชาธิปไตยแก่ประชาชนมากจนเกินสมควร ดังจะเห็นได้ว่าระบบพรรคการเมืองมีมากจนเกินควรไป การตั้งพรรคการเมืองตั้งได้โดยง่าย หัวหน้าพรรคการเมืองไม่มีมาตรการในการที่จะลงโทษสมาชิกของพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถที่จะเสนอร่างพระราชบัญญัติได้โดยตรงต่อประธานรัฐสภา ไม่จำเป็นต้องผ่านพรรค การแถลงนโยบายในเมื่อรัฐบาลจะเข้ารับบริหารงานก็จำเป็นต้องมาแถลงนโยบายต่อสภา พร้อมทั้งสมาชิกสามารถจะยื่นญัตติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะก็ได้ จุดต่างๆ เหล่านี้เป็นข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ ฉะนั้นทางสภานี้ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ก็ได้พิจารณาเชิญ ซึ่งกระผมก็คิดว่าการเชิญหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นคงจะเป็นฝ่ายรัฐบาลเชิญมากกว่า ได้เชิญหัวหน้าพรรคการเมืองต่างๆ มาร่วมร่างเพราะพิจารณาเห็นว่าท่านเหล่านั้นได้มีประสบการณ์มีความรู้ความสามารถได้เคยคลุกคลีรู้เห็นความเป็นไปในระบบการปกครองเท่าที่แล้วมาเป็นระยะเวลาช้านาน เพราะฉะนั้นความคิดเห็นของคณะกรรมการที่ยกร่างรัฐธรรมนูญที่แล้วก็ได้มองเห็นเช่นเดียวกับตัวกระผมว่าจุดบกพร่องนั้นมีอยู่ อย่างอาทิเช่นเรื่องระบบพรรคการเมืองที่มีมากจนเกินไป เขาก็บัญญัติไว้ว่าให้พรรคการเมืองนั้นถ้าจะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งก็ต้องให้เกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ส่วนมาตรการในการที่จะให้พรรคดำเนินการควบคุมสมาชิกของพรรคนั้นก็ให้มีบัญญัติเอาไว้แล้วว่าต้องมีคะแนนเสียง ๓ ใน ๔ ของสมาชิกของพรรค พร้อมทั้งคณะกรรมการอำนาจในการที่จะให้สมาชิกท่านนั้นหมดสภาพไป และในการแถลงนโยบายหรือว่าจะเป็นการยื่นญัตติไม่ไว้วางใจต่อรัฐบาล ก็มีบทบัญญัติอยู่ในบทเฉพาะกาลแล้ว เพราะฉะนั้นจุดบกพร่องต่าง ๆ เหล่านี้เป็นจุดบกพร่องที่เรามองเห็นเป็นจุดบกพร่องของผู้ที่ได้เคยสัมผัสได้เคยรู้ว่าข้อบกพร่องนั้นอยู่ตรงไหนบ้าง จึงได้ดำเนินการ

แก้ไขสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ฉะนั้นกระผมจึงมีความรู้สึกเห็นด้วยว่าการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญชุดที่แล้วที่ได้ยกร่างกันมานั้นกระผมก็คิดว่าสมบูรณ์แบบเต็มที เพราะเหตุว่าไม่ว่าจะเป็นจำนวนสมาชิกของวุฒิสภาซึ่งมีจำนวน ๓ ใน ๔ กระผมก็คิดว่าคงจะไม่เป็นอะไร และในการที่จะให้มีสภาเดี่ยวนั้น ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมใคร่ขอประทานกราบเรียนและยืนยันไว้ที่นี้ว่าเป็นไปไม่ได้ เปรียบประดุจเหมือนกับคนทำไม่ได้เล่น คนเล่นไม่ได้ทำ กระผมใคร่ขอประทานกราบเรียน เพราะเหตุว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านการเลือกตั้งมานั้น เขาถือเสียว่ามีเกียรติกว่าเขาจะผ่านขึ้นมาจาก การสมัครรับเลือกตั้งจากประชาชนนั้นเราต้องยอมรับในความรู้ในความสามารถของเขา กระผมเคยอยู่วุฒิสภาสมาชิกราย ๒ สมัย ขณะที่ประชุมอยู่นั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหลายท่านถามวุฒิสภาว่าพวกคุณหล่นทับบ้าง ไพล่มาจากกลางดินบ้าง อะไรต่าง ๆ กระผมมีความรู้สึกโกรธมากครับ ระวังอารมณ์ไม่อยู่ แต่พอกระผมโดดเข้าไปสมัครรับเลือกตั้งแล้วต้องยกให้เขา จะดีจะชั่วอย่างไรเขาก็เป็นผู้แทนราษฎร ประชาชนเลือกเขาма กระผมไม่มั่นใจว่าการเลือกตั้งของเรานั้นไม่ได้เลือกตั้งกันเป็นประจำนาน ๆ เลือกตั้งกันครั้งหนึ่ง ฉะนั้นเราจะได้คนดีหรือครับที่จะลงไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปไม่ได้ และถ้ายิ่งระบบสภาเดียว กระผมคิดว่าไม่มีใครลงหรือครับ แล้วเราจะได้ผู้แทนประเทศไหนเข้ามานั่งในสภา อย่างเมื่อคราวที่แล้วมีนะครับ จะทนกันได้หรือไม่ต่อไปนี่จำสิบเอกจะสอนพลเอก ทนกันได้หรือครับ ทนกันไม่ได้ กระผมว่าระวังอารมณ์กันไม่อยู่หรือครับ แล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กระผมใคร่ขอประทานกราบเรียนว่า เขาถือศักดิ์ศรีของเขา เป็นอะไรเป็นกัน ขนาดหักกลางสภาว่าจะยุบสภาก็ได้ อย่างเช่นอาทิที่กระผมใคร่ขอประทานกราบเรียนว่าเป็นท่านสุภาพสตรีและนั่งอยู่ในสภานี้คือคุณหญิงบัวเขียว เคยกล่าวกลางสภาว่าจะยุบเดี๋ยวนี้ก็ได้ ไม่ขัดข้อง นี่ละครับศักดิ์ศรีของเขา ฉะนั้นกระผมจึงใคร่ขอประทานกราบเรียนว่า อะไรก็แล้วแต่ เราแบ่งแยกกันไปอยู่คนละสภา จะเอาอำนาจอย่างไร กระผมคิดว่าคงจะแก้กันได้ กระผมรู้สึกดีใจเหลือเกินที่ท่านประธานคณะกรรมการร่างได้กล่าว เมื่อสักครู่นี้ว่าในร่างรัฐธรรมนูญที่มีการแปรญัตติกันนั้น ทางคณะกรรมการร่างได้ออกให้ผู้แปรญัตติมาอภิปรายกันในสภา เพราะระยะเวลาจำกัด ส่วนสภานี้จะมีความเห็นอย่างไรนั้นสุดแล้วแต่สภา ทางคณะกรรมการร่างไม่ขัดข้อง เปรียบประดุจเหมือนกับการตัดเสื้อ การตัด

นั้นกระผมก็เห็นด้วย ไม่มีใครหรอกครับที่สามารถจะตัดให้พอเหมาะพอเจาะได้ทุกคนไป ต้องตัดออกมาเป็นแบบมาตรฐาน แล้วตัวใครก็ค่อยๆ มาเลาะเล็มเอาเพื่อให้เข้ารูป และกระผมเข้าใจว่าท่านประธานก็คงจะเห็นด้วยในการที่จะให้มี ๒ สภา ขอบพระคุณครับ

นายไพโรจน์ ชัยนาม : ท่านประธานสภาที่เคารพ ความจริงวันนี้ผมขอกราบเรียนว่า ไม่อยากจะพูดอะไรอยู่เหมือนกัน นอกจากจะมีเรื่องพาดพิงถึงจะต้องขอแก้ในเรื่องที่พูดมา เมื่อวานนี้ แต่ก็รู้สึกว่ามันบรรยายกาศคลี่คลายไปในทางที่ดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็ขอขอบพระคุณ ท่านประธานคณะกรรมการธิการซึ่งได้ทำให้บรรยากาศในวันนี้สดใสมากทีเดียว เพราะผมก็รู้สึกเมื่อครั้งแรกที่เราจะมานั่งร่างรัฐธรรมนูญกับเขาอย่างไร มาเป็นพระอันดับเขา เพราะว่าผู้ที่เขาจะร่างรัฐธรรมนูญให้สำเร็จคือพวกเขาเท่านั้น คนอื่นอย่ามามีเสียงเลย ให้มีความรู้ย่างไรก็ได้ ไม่ได้ แต่ท่านประธานคณะกรรมการ ท่านพูดวันนี้ ผมรู้สึกที่เราร่วมมือกันได้ ที่นี้ผมอยากจะกล่าวต่อไปว่า ทางสภาอย่าคิดอะไรกันมาก ท่านที่เป็นสมาชิกสภาเก่าๆ เข้ามาอยู่ในนี้ก็มาก ผมไม่ใช่เป็นนักการเมือง แต่ว่าเคยเห็นอยู่ในสภาหลายครั้งเหมือนกัน มักจะมีผู้ที่ตำหนิในการที่เราพูดกันบ่อยๆ ว่าพวกสภานี้ไม่เห็นจะมีอะไรรู้สึกแต่ว่าพูดๆ เท่านั้น แต่ว่าข้อนี้ท่านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภามาแต่ก่อนได้โปรดให้อภัยด้วย และได้โปรดนึกว่าหน้าที่ของเขาที่พูดนั้นหรือเกือบจะเรียกว่าเป็นอาชีพที่ดีทีเดียวก็ว่าได้เป็นเรื่องของสภาที่จะต้องพูด และผมก็ไม่อยากจะเอาคำของประเทศอื่นมากกล่าวแต่ก็นึกขึ้นมาได้เดี๋ยวนี้ว่ามีท่านรัฐบุรุษคนหนึ่งในประเทศฝรั่งเศส ท่านเคยบอกว่า “จะเป็นการนำอับอายมากสำหรับประเทศที่ห้ามไม่ให้คนของตนพูด รู้อะไรแล้วก็เงียบกริบไม่พูดอะไรเลย เพราะว่าถูกห้ามไม่ให้พูด ฉะนั้นปล่อยให้พูดกันเสียดีกว่า” อย่างในคราวนี้ที่ท่านประธานสภาได้ให้พวกเราฟรีพูดกันได้เต็มที่นี้แหละดี เห็นลู่ทางว่าใครต้องการอย่างไร ผมจะกลับเข้ามาสู่เรื่องโดยเร็วที่สุดและก็จะไม่ขอได้เรื่องเมื่อวาน เพราะเหตุว่าเราอาจจะเข้าใจอะไรกันได้แล้ว ที่นี้ที่พูดวันนี้ก็อยากจะพูดถึงเรื่องการมีสภาเดียวหรือ ๒ สภา เรื่องสภาเดียวหรือ ๒ สภานี้ก็แต่ละสมาชิกสภาทุกท่านที่อยู่ในที่นี้มีสิทธิที่จะพิจารณาได้ตามที่ท่านเห็นสมควรว่าอะไรดีหรืออะไรไม่ดีเป็นเรื่องที่ท่านทำได้เป็นสิทธิของท่านตามชอบใจก็ว่าได้ แต่เราอย่าลืมว่าในการที่เราจะทำอะไรนี้ ไม่ใช่

๓๐๐ กว่าคนในที่นี้ เป็นเรื่องที่ข้างนอกเขามองดูฟังเสียงมาที่พวกเรามากมายนัก เพราะฉะนั้น สิ่งใดถ้าทำโดยชอบธรรมโดยสิ่งที่ควรแล้ว เราก็พร้อมจะรับผิดชอบร่วมกันไม่กลัว แต่ถ้าเป็นไปได้โดยบางคนชักจูงไปในทางที่เอาเสียงข้างมากเข้าว่า อะไรต่างๆ แต่ไม่เป็นสิ่งที่ชอบธรรมแล้ว ละก็อย่างนั้นก็ร่วมกันรับผิดชอบไม่ได้ ในสภานี้ผมเห็นว่าเราไม่มีฝ่ายค้าน มีแต่พวกเดียวกัน ทั้งนั้น แต่พวกเดียวกันมีความเอนเอียงไปบางอย่างไม่เหมือนกัน ถ้าเราจะเปรียบเทียบก็ได้ว่า ในบางปัญหานั้นไม่ใช่ทุกปัญหา ในบางปัญหานั้นมีพวกขวาตกขอบ มีพวกขวาเฉย ๆ มีพวก กลาง มีพวกซ้าย และก็อาจจะมีย้ายสุดไปก็ได้ แต่ก็คงจะไม่มีจำนวนมากมายนัก นี่แหละครับพวกเรา เป็นอย่างนี้ ไม่ใช่ว่าเป็นฝ่ายค้านและฝ่ายอะไร ความคิดเห็นในบางปัญหาแตกต่างกันเท่านั้น

ที่นี้ผมขอตัดเข้ามาเลยทีเดียวว่า ในเรื่องการมีสภาเดี่ยวหรือ ๒ สภานี้ถ้าเราจะพิจารณาตามร่างที่คณะกรรมการธิการให้มาแล้วนั้น ผมก็ต้องขอว่าเราจะต้องพิจารณาร่างเดิม ที่คณะกรรมการธิการชุดแรกได้ทำไว้กับร่างที่คณะกรรมการชุดใหม่ได้ทำขึ้นประกอบกัน แล้วก็อย่าไปเอาแต่เนื้อหากว่ามีสภาเดี่ยวหรือ ๒ สภา เราจะต้องพิจารณาว่าเรายังจะใช้ไปอีกกี่ปี โดยมาก ผลระยะเริ่มแรกนี้แหละครับสำคัญ ๔ ปีแรก รัฐธรรมนูญจะไปหรือจะอยู่ที่ตอนใช้ ๔ ปีแรก พอหลังจาก ๔ ปีไปแล้วเข้าที่ เห็นจะไม่มีอะไรหอกครับ หลังจาก ๔ ปีไปแล้ว สำคัญอันแรก เราจะต้องดูว่าควรจะเป็นอย่างไร

ที่นี้ที่พูดกันถึงว่าสภานบางคนบอกว่ามี ๒ สภา สภานทำให้งานชักช้าอะไรต่าง ๆ อาจจะไปเอาความคิดเห็นของท่านประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเมื่อปี ๒๔๗๕ มาใช้ก็ได้ ผมยังจำท่านได้ว่า การมี ๒ สภานั้น โต้แย้งถ่วงกันชักช้า แต่นั่นก็เป็นเหตุผล และเวลาที่เขาจะทำเท่านั้น แต่ว่าในปัจจุบันนี้วิวัฒนาการในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปมาก เราจะเห็นได้ว่าในตอนแรกนั้นการจะออกพระราชกำหนดได้จะต้องทำได้ เฉพาะนอกสมัยประชุมเท่านั้น คือสภาไม่อยู่ในระหว่างประชุม แต่ว่าในตอนหลังนี้เราแก้มากขึ้นทุกที แม้เป็นพระราชกำหนดในสมัยประชุมก็ออกได้ แต่ต้องเกี่ยวกับเศรษฐกิจหรืออะไรต่ออะไรต่าง ๆ ซึ่งมีความรีบด่วนที่จะรอช้าไม่ได้ และต่อมาที่หลังได้มีการขยายออกไปอีก แม้ในสมัยประชุมในเรื่องอื่น ๆ ก็ออกได้ แต่ถือว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะทำ และนอกจากนี้

ในบางคราวยังมีมาตรา ๑๗ มาตรา ๒๐ กว่าอะไรเข้ามาอีกด้วย. ทุกสิ่งทุกอย่างฝ่ายบริหาร มีอยู่ในกำมือครบถ้วนแล้ว ไม่ช้าเลยถ้าท่านกล้าที่จะใช้ มีอยู่อย่างเดียวกันท่านต้องกล้ารับผิดชอบ เมื่อท่านกล้ารับผิดชอบแล้วทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในกำมือทั้งนั้นที่จะใช้ได้ ไม่มีการชักช้าอะไรเลยครับ นี่ผมจึงว่ามี ๒ สภาไม่ใช่เป็นเรื่องที่เราจะทำได้

อีกประการหนึ่ง ผมก็ได้บอกแล้วว่าไม่อยากจะกล่าวรายละเอียดอะไรมาก ก็คือว่าถ้าเรามี ๒ สภาแล้ว ขอให้สังเกตตามประสบการณ์ที่ได้ให้มาแล้ว อย่าไปทำสภาสูงเหมือนอย่างกับรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ ถ้ามีสภาสูง วุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ อย่างมีดีกว่าครับ เลิกดีกว่าเป็นการเสียเวลาอะไรต่ออะไรก็ทำไม่ได้ ในเวลานั้นที่เป็นตามนั้นไม่ได้ก็เพราะว่าความเอนเอียงไปในทางที่จะมีสภาเดียวมีมากเหลือเกินทีเดียว แต่ว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนั้นเป็นอันมากก็เห็นว่าควรจะต้องมีสภานั่น ทีนี้เมื่อออกมาแล้วฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยก็ตั้งกันไป โดยพยายามตัดอำนาจไม่ให้สภานั่นทำอะไรเลยทีเดียว จะเห็นได้ว่าท่านไปดูรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ หน้าที่ของสภานั่นที่สำคัญ คือ ๑. ตั้งกระทู้ถาม กระทู้ถามที่รัฐบาลไม่ตอบก็ได้ และ ๒. คอยแต่ยืนยันร่างกฎหมายที่สภาล่างทำ อย่างน้อยอยู่ที่สภาล่างที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นสภานั่นก็ไม่มีประโยชน์อะไร แต่เวลานั้นความเอนเอียงเป็นทางที่จะให้เลิก ทีนี้ให้เลิกก็ทำไม่ได้ จะเห็นได้ว่าท่านกรรมาธิการที่นั่งอยู่ที่นั่น ท่านเป็นคนร่างรัฐธรรมนูญให้ยกเลิกสภานั่นเลยทีเดียว แต่ว่าผมไม่เห็นด้วย ผมหวัดไม่ยอมแล้วอีกหลายคนก็เช่นกัน แต่เป็นเจตนาดีกันทั้งนั้น ไม่ได้ว่าอะไร แต่เวลานั้นความเอนเอียงไปไม่ต้องการให้มีสภานั่น เพราะฉะนั้นก็เลยตัดอำนาจไปเลย เพราะฉะนั้นเราจึงเห็นได้ว่าสภานั่นเกือบจะไม่มีประโยชน์อะไรเลย ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ ซึ่งถ้าเราจัดให้เหมาะสม แต่จะจัดอย่างไร ผมไม่ออกความเห็นในที่นี้ ถ้าจะจัดอะไรให้เหมาะให้พอทำอะไรได้แล้วรู้สึกว่าจะเป็นประโยชน์อยู่มากทีเดียวสำหรับสถานการณ์บ้านเมืองอย่างประเทศเรา ผมได้กล่าวมาก็พอสมควรแล้วก็คิดว่าจะไม่ทำอะไรที่จะกล่าวอีก สภาเดียวหรือ ๒ สภา นี่ผมไม่อยากจะเปรียบเทียบว่าอะไรดีกว่ากัน ผมว่าอะไรเหมาะสมกว่ากันในสภาพการณ์ปัจจุบันนี้ก็แล้วกัน

อีกเรื่องหนึ่งที่ผมลืมไปก็คือว่าบางท่านได้พูดถึงรัฐธรรมนูญ ปี ๒๔๗๕ ให้มีสภาเดียว แต่เอาประเภทที่ ๑ ประเภทที่ ๒ เข้ามารวมไว้ด้วยกัน ท่านควรจะรู้ว่าประวัติเขาเป็นอย่างไร รัฐธรรมนูญฉบับนั้นความคิดเดิมของผู้ร่างก็เอามาจากรัฐธรรมนูญของจีนคณะชาติที่เขาแบ่งออกเป็นยุคสมัย ๑-๒-๓ แต่พอต่อมาเมื่อร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒ ก็ตัดออกเสียเหลือภายในระยะ ๑๐ ปี นั้นอันหนึ่ง แต่ที่ไปแก้กันอีก นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ผมไม่อยู่ในฐานะที่จะกล่าวได้ นี่รัฐธรรมนูญของเขา แล้วในเวลานั้นเขาเป็นสภาที่เลื่องจริงๆ นะครับ คือประเภทที่ ๒ เป็นพี่เลี้ยงประเภทที่ ๑ อีกที และในเวลานั้นเขาก็ได้เอาคนเตรียมเข้ามาเพื่อตัดให้เป็นรัฐมนตรีเขาพยายาม เขาก็ไม่ทันเวลานั้น เมื่อเริ่มต้นเอาสมาชิกประเภทที่ ๑ มาเป็นเลขาฯ ก่อน มาเป็นเลขาฯ มากทีเดียว เลขาฯ กระทรวงต่าง ๆ เสร็จแล้วก็ค่อย ๆ เลื่อนขึ้นมาเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการ และเป็นรัฐมนตรีว่าการ เราจะเห็นได้ว่า รัฐมนตรีที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นก็เรียกว่า ไม่ใช่จะทุกยุคทุกสมัย เราจะเห็นได้มีคนเก่ง ๆ อย่างท่านขุนสมานหารทิศะคดี ผมได้เติบโตขึ้นมาทันเห็นท่าน แล้วหลายท่านที่เคยเป็นข้าราชการเก่า ๆ ก็มาเป็นรัฐมนตรีในสมัยนั้น เป็นพวกเทศาภิบาล สมุทรเทศาภิบาลก็มี ผู้ว่าราชการจังหวัดก็มี แล้วเป็นบุคคลสำคัญที่นับหน้าถือตาอะไรทางปักษ์ใต้อย่างเจ้าคุณสมภนรัตน์บุรินทร์ เป็นต้น อย่างนี้ก็รู้สึกว่าเขาพยายามเตรียมขึ้นมาเพื่อจะอย่างนั้น แต่ในเวลานั้นผมว่าก็ด้วยความปรารถนาดีของท่านกรมการธิการ แต่ผมว่าอย่าเลยครับ พันเวลา ๔๖-๔๗ ปีมาแล้ว แล้วถ้ไปอย่างนั้นอีกสมาชิกที่ถือว่าเป็นพี่เลี้ยงเกิดพลาดพลั้งอะไรขึ้นไปอีกละก็ โดนต่ายบ ผมไม่ได้บอกว่า ท่านควรจะทำอย่างไร แต่ขอได้โปรดพิจารณาดู ผมเรียนมาด้วยความเคารพเท่านั้นแหละครับ ขอบพระคุณครับ

นายกนตธีร์ ศุภมงคล : ท่านประธานที่เคารพ เพื่อนสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมไม่อยากจะให้คณะกรรมการมาธิการและโดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านประธานคณะกรรมการมาธิการซึ่งเมื่อเข้านี้ได้กรุณาพยายามอธิบายให้เราฟังว่าสมาชิกในสภานี้ยังจะมีสิทธิเสรีภาพในการที่จะปรับปรุงแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญได้แค่ไหนเพียงไร กระผมไม่อยากจะให้ท่านกรมการธิการทั้งคณะและโดยเฉพาะท่านประธานคณะกรรมการมาธิการเกิดรู้สึกมีความท้อใจว่าภายหลังที่ท่านได้ชี้แจงแล้ว

สมาชิกทุกคนที่ขึ้นมาพูดจนกระทั่งขณะนี้ล้วนแล้วแต่ไม่เห็นด้วยกับท่านในหลักการให้มีสภาเดียวทั้งนั้น สมาชิกที่ได้อภิปรายส่วนแล้วแต่เห็นว่าควรจะมี ๒ สภา เพราะฉะนั้นกระผมก็ไม่อยากจะให้ท่านกรรมาธิการรู้สึกท้อใจที่ว่าความเห็นของท่านไม่มีใครเห็นด้วยเลย ความจริงกระผมได้กล่าวตั้งแต่เมื่อวานแล้วว่ากระผมเห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่จะควรมีสภาเดียวและเป็นสภาที่ได้รับการเลือกตั้งขึ้นมา กระผมทราบดีว่าระบบสภาเดียวโดยการเลือกตั้งนี้ถ้าหากว่าใช้แบบนี้เคยกระทำกันมา สำหรับประเทศไทยจะไม่สมความมุ่งหมาย จะไม่นำประเทศชาติให้ไปสู่ความสงบเรียบร้อย เท่าที่เป็นมาถ้าเราจะอาศัยสมาชิกเลือกตั้งอย่างเดียวแล้วจะไปไม่รอดนี่กระผมก็เห็นใจ ปัญหาที่ว่าเราจะแก้อย่างไร จะแก้โดยแต่งตั้งสมาชิกอีกพวกหนึ่งเข้าไปจะให้อยู่ในสภาเดียวกัน หรือจะให้อยู่อีกสภาหนึ่งต่างหาก จะถูกต้องหรือไม่ กระผมได้เคยกล่าวเมื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรกในที่ประชุมนี้ว่าระบบการที่จะมี ๒ สภาหรือสภาที่ ๒ นั้นเป็นระบบการที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับที่มีรูปเป็นสหรัฐ แต่ว่าสำหรับรัฐที่มีการปกครองเป็นรัฐเดี่ยว ความจำเป็นในเรื่องสภาที่ ๒ นี้ไม่มี ถ้าจะมีก็โดยเหตุการณ์พิเศษของประเทศนั้นอย่างประเทศอังกฤษตามวิธีการของเราที่กระทำกันมา เราต้องการให้ประเภทที่ ๒ เข้ามาสนับสนุนรัฐบาล ให้มาช่วยหรือค้ำจุนรัฐบาล ในการจัดให้มีสภาที่ ๒ เราไม่ได้ฟังความคิดเห็นของประชาชน ใครที่คล้อยในอำนาจเลือกตั้งตัวเอง เขาพรรคพวกขึ้นมาหนึ่งในสภาที่ ๒ โดยความมุ่งหวังว่าจะมาช่วยค้ำจุนรัฐบาล ประวัติศาสตร์เท่าที่เป็นมา ๔๐ กว่าปีได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ประเภทที่ ๒ ความจริงนั้นไม่ได้ค้ำจุนรัฐบาลอย่างแท้จริงเลย ที่ว่าไม่ได้ค้ำจุนอย่างแท้จริงนี้กระผมเห็นว่าเป็นของดี เพราะเหตุว่าถ้าหากสมาชิกที่แต่งตั้งเข้ามา รัฐบาลว่าอย่างไรก็ยกมือให้เรื่อยอย่างนี้แล้ว ท่านสมาชิกทั้งหลายจะรู้สึกว่เกียรติของเราอยู่ที่ไหนหนอ อะไรต่ออะไรที่เราจะมายกมือในสภาก็เนื่องจากมีคนเขาบอกมาข้างหลังว่าให้ยกอย่างนั้นอย่างนี้สมควรหรือครับ เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าในประวัติศาสตร์ ๔๐ ปีที่แล้วมา การที่สมาชิกประเภทแต่งตั้งจะอยู่ในสภาเดียวหรือ ๒ สภาก็แล้วแต่ กระผมขอพูดรวม ๆ มีความคิดเห็นนอกทางออกไปไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติของรัฐบาลนั้นเป็นของดีเพราะแสดงว่าเราเองมีความคิดเห็นของเรา ที่นี้จะสมควรหรือไม่ที่จะให้มีสมาชิกประเภทนี้ต่อไป สำหรับกระผมเห็นว่าไม่มีความจำเป็นอย่างไร ถ้าหากว่าเราจะมีสภาเดียวโดยการเลือกตั้งก็น่าจะทำได้ กระผมจึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง

กับข้อเสนอของท่านกรรมการที่ว่าให้มีสภาเดี่ยวมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น กระผมพูดถึงหมวด ๖ นะครับ กระผมยังไม่พูดถึงบทเฉพาะกาล บทเฉพาะกาลเป็นอีกเรื่องหนึ่ง กระผมสนับสนุนอย่างเต็มที่กับคณะกรรมการเสนอให้มีสภาเดี่ยว

ที่นี้ที่กระผมยังไม่เห็นด้วยกับคณะกรรมการในหมวด ๖ นี้ก็คือว่าเมื่อมีสภาเดี่ยวแล้วระบบการที่จะมีสภาเดี่ยวนั้นจะเป็นอย่างไร ที่คณะกรรมการเสนอขึ้นมาเป็นไปตามแบบฉบับที่เคยทำมาแล้ว ๕๐ กว่าปี, คือเอาแบบรัฐบาลจะทำอะไรก็จะต้องได้รับความไว้วางใจจากสภา กล่าวคือเอาระบบคณะอำนาจอย่างที่กระผมกล่าวเมื่อก่อนนี้มาใช้ เราก็เห็นแล้วว่าระบบคณะอำนาจปล่อยให้รัฐบาลอยู่ภายใต้การบงการของรัฐสภา ในประเทศไทยเรายังใช้ไม่ได้เนื่องจากมีความมุ่งหวังหรือความประสงค์ของบรรดาสมาชิกที่ต่างคนต่างรู้สึกรู้สีกว่าอยู่ในฐานะที่จะเป็นรัฐมนตรีได้ อยู่ในฐานะที่จะเข้าไปทำการปกครองได้ ทั้ง ๆ ที่ความจริงนั้นเป็นอย่างไรรู้ก็อีกเรื่องหนึ่ง นี่แหละครับความยุ่งยากต่าง ๆ ทั้งหลายเหล่านี้เกิดขึ้นจากการที่แก่งแย่งอยากจะทำอำนาจกัน เพราะเหตุใด ก็เพราะเหตุว่าเมื่อเข้ามาทำอำนาจแล้ว นี้ก็มุ่งหวังจะได้ประโยชน์อย่างนั้นอย่างนี้

ที่นี้มาถึงการเลือกตั้ง การเลือกตั้งที่ต้องมีการลงทุนอย่างนั้นอย่างนี้ ท่านประธานสภาที่เคารพ ในระหว่างที่กระผมรับราชการอยู่ในต่างประเทศ มีหลายต่อหลายคนไปบอกกระผมว่า คุณกนต์ธีร์ถ้าครบเกษียณอายุแล้วอยากจะเล่นการเมืองหรือไม่ ถ้าหากว่าคุณอยากจะเล่นอยากจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรละก็ต้องจ่ายเงินเรือนแสน ถ้าอยากจะเป็นรัฐมนตรีต้องจ่ายเรือนล้าน ตราบใดที่เรายังถือหลักกันอย่างนี้ ไม่มีทางรอดครับ เมื่อลงทุนไปแล้วแน่เหลือเกินเมื่อได้รับ เลือกตั้งขึ้นมา ก็จะต้องหาทางเอาทุนคืน อันนี้แหละครับที่เป็นปัญหาของเรา ด้วยเหตุนี้กระผมถึงเห็นว่าถึงเวลาหรือยังนี้ภายหลังจากที่เราได้พยายามจะใช้ระบบของอังกฤษ ระบบการคณะอำนาจไม่สำเร็จต้องประสบความยุ่งยากต่าง ๆ ก่อให้เกิดมีการรัฐประหารแล้วการรัฐประหารแล้วการปฏิวัติแล้วการปฏิวัติแล้ว สมควรหรือยังที่เราจะหันไปวิธีการอย่างอื่นก็ระบบประชาธิปไตย อีกทางหนึ่งซึ่งเราอาจจะทำได้ เราสองพิจารณากันหรือเปล่า กระผมยังไม่บอกว่าการอีกทางหนึ่งเป็นระบบการที่เหมาะสม แต่ที่กระผมเสนอแนะขึ้นมา ก็

เพื่ออยากจะฟังความคิดเห็นของบรรดาท่านสมาชิกทั้งหลายว่าควรที่จะลองหรือไม่ ถ้าหากว่าใช้ระบบแยกอำนาจเด็ดขาด จะเกิดปัญหาความขัดข้อง ความยุ่งยากแก่สถานการณ์ในเมืองไทย เราอย่างไรบ้างหรือไม่ นี่แหละครับที่กระผมอยากจะทำให้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ เท่าที่กระผมคิดนั้นคือว่าถ้าหากเราถือระบบแยกอำนาจแล้ว เราจะมีอำนาจฝ่ายบริหารและอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ ๒ อำนาจนี้จะไม่เข้ามาคอยประหัตประหารซึ่งกันและกัน อย่างที่กระผมกล่าวเมื่อวานนี้แล้ว ๒ อำนาจนี้ต่างก็ทำหน้าที่ ซึ่งเรามอบหมายให้ แยกต่างหากจากกันโดยเฉพาะเจาะจงของตน แล้วทั้ง ๒ อำนาจนี้จะอยู่ในตำแหน่งจะ ๔ ปี ๕ ปีก็แล้วแต่ เราจะมีเสถียรภาพ กระผมได้ลองเขียนเป็นบันทึกขึ้นแล้วเวียนให้บรรดาเพื่อนสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายได้อ่านดูแล้วว่าจะเป็นอย่างไรถ้าจะออกมาแบบนี้ ในที่นี้กระผมก็ไม่อยากใช้เวลาของท่านสมาชิกให้มากมายเกินไป แต่กระผมอยากขอถือโอกาสนิดเดียวครับ ที่จะขอพูดถึงผลดีหรือผลประโยชน์ของการที่จะใช้ระบบการแยกอำนาจนี้ว่าจะมีอย่างไรบ้าง

ผลดีประการที่ ๑ ก็อย่างที่กระผมกราบเรียนเมื่อคืนนี้ อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติต่างฝ่ายต่างมีเสรีภาพของตน ต่างปฏิบัติภาระหน้าที่ของตน ไม่มีใครที่จะมาคอยล้มกัน ไม่มีการขัดแย้งกัน

ผลดีประการที่ ๒ กระผมใคร่ขอพูดถึงการเลือกตั้ง ถ้าเราบอกเขาแต่แรกว่าเลือกตั้งเข้ามาที่ท่านมาทำหน้าที่นิติบัญญัติอย่างเดียว ท่านไม่มีหน้าที่ที่จะผ่านเข้าไปเป็นฝ่ายบริหาร กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ถ้าหากว่าฝ่ายบริหารนี้จะมีทางได้ทางเสียอะไรแล้ว ท่านไม่มีส่วนร่วมด้วย ถ้าบอกเขาอย่างนั้นแล้วท่านประธานที่เคารพ เขาก็จะไม่ลงทุนในการเลือกตั้ง เขาก็จะหันเข้ามาหาการเลือกตั้งโดยอาศัยทุนความรู้ความสามารถของเขาโดยไม่ต้องการควักสตางค์ออกมาเป็นการลงทุน เมื่อไม่มีทางถอนทุนคืน ใครจะลงทุน อย่างนี้กระผมหวังว่าเราจะได้คณะผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากราษฎรเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถจริงๆ ไม่ใช่ว่านายทุนหรืออะไรที่จะหนุนขึ้นมา เพื่อจะเข้ามาถืออำนาจต่อไป

ผลดีประการที่ ๓ ก็คือว่า เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราก็ไม่น่าจะกำหนดให้ผู้สมัคร
เข้ารับเลือกตั้งต้องเข้าพรรคการเมือง จะสังกัดพรรคหรือไม่ก็แล้วแต่เขาและจะมีพรรคก็พรรค
ก็ไม่ว่า อย่างนี้ไม่ดีกว่าหรือครับ ที่เราจะมานั่งเขียนในรัฐธรรมนูญกำหนดให้พรรคจะอยู่ได้
ก็ต่อเมื่อต้องส่งผู้แทนสมัครรับเลือกตั้ง ๑๕๐ คน การที่ไปกำหนดให้พรรคต้องส่งผู้สมัคร
รับเลือกตั้ง ๑๕๐ คนหรืออะไรนี้ ผลจะเป็นอย่างไร ผลก็คือว่าบังคับให้พรรคต้องอยู่ภายใต้
บงการของพวกนายทุน เพราะเหตุว่าถ้าไม่มีทุนแล้ว สมัครไม่ได้ครับ ๑๕๐ คน สมควรหรือ
ที่เราจะไปเขียนอย่างนั้น แล้วสมควรหรือที่เราจะมาเขียนในรัฐธรรมนูญบอกว่า พรรคจะไล่
สมาชิกออกได้นั้นโดยอาศัยมติอย่างไร ถ้าไม่เราจะต้องเข้าไปแทรกแซงในกิจการของพรรค
เสียหาย เรื่องของพรรคควรจะปล่อยให้เป็นเรื่องของพรรค ถ้าพรรคเห็นว่า สมาชิกของ
พรรคคนนั้นไม่ควรจะอยู่ในพรรคต่อไป โดยคะแนนเสียงเพียงครึ่งหนึ่ง เหตุใดจะให้ออกไม่ได้
เหตุใดรัฐธรรมนูญจึงจะไปกำหนดว่าต้องได้คะแนนเสียง ๓ ใน ๔ เหตุใดจึงกำหนดต่อไปว่า
เมื่อเขาพ้นจากพรรคแล้วเขาจะต้องพ้นจากหน้าที่ในทางเป็นผู้แทนราษฎรด้วย ในเมื่อเขา
ได้รับเลือกตั้งจากราษฎรขึ้นมา นี่แหละครับที่กระผมเห็นว่าจะกีดกัน ป้องกันทั้งหมดในเรื่อง
เกี่ยวกับพรรคนี้ ไม่มีความจำเป็นเลย เราจะทำให้เสรีภาพ เขามีพรรคอย่างไร เท่าใด แล้วแต่
เขา ตรงกันข้ามเป็นการดีกว่า กระผมจะบอกให้ก็ได้ว่าความยุ่งยากที่พอจะเห็นได้จากการใช้
ระบบแยกอำนาจนี้ก็คือมีคนปรารภว่า ถ้าอย่างนั้นเดี๋ยวสภาไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลจะทำอย่างไร
ทั้งนี้เป็นเพราะไปนึกถึงระบบของสหรัฐซึ่งเขามี ๒ พรรคใหญ่ ในการเลือกตั้งปรากฏว่า ใน
รัฐสภาได้พรรคหนึ่งมีเสียงข้างมาก แต่ในการเลือกตั้งประธานาธิบดี กลายเป็นคนของอีก
พรรคหนึ่ง ทำให้เกิดมีการขัดแย้งกันได้ เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่าสหรัฐมีเพียง ๒ พรรค
นั่นเอง ถ้าเขามีหลายพรรค เหตุการณ์อย่างนี้ไม่เกิดขึ้นหลายพรรคความเห็นก็แตกต่างกันไป
เมื่อรัฐบาลเสนอร่างกฎหมายใดเข้ามา บรรดาสมาชิกย่อมต้องดูว่าประโยชน์ของประเทศชาติ
อยู่ที่ไหน ไม่ใช่ประโยชน์ของข้าพเจ้าหรือพรรคของข้าพเจ้าอยู่ที่ไหน เขาจะลงมติลงไปอย่างไรว่า
เขาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ก็อยู่ที่ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ ไม่มีปัญหาเรื่อง
ประโยชน์ส่วนตัวหรือประโยชน์พรรค อย่างนี้จะไม่ดีกว่าหรือครับ

ผลดีประการที่ ๔ ก็คือว่าถ้าหากเรายึดหลักแบ่งแยกอำนาจกันเด็ดขาด จะเป็น การประหยัด ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายท่านก็ทราบแล้ว เราเพิ่งผ่านงบประมาณไป เมื่อเร็ว ๆ นี้เองว่า รัฐบาลปัจจุบันติดลบอยู่ถึง ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท เรามีเงินรายได้ไม่พอที่จะใช้จ่าย เราก็พูดกันว่าควรจะประหยัด ระบบแยกอำนาจนี้แหละครับที่จะช่วยประหยัดอย่างไร ระบบ คณะอำนาจเป็นระบบที่ทำให้รัฐบาลจะต้องพยายามหาเสียงในสภาหาเสียงอย่างไร หาเสียง โดยต้องตั้งตำแหน่งไว้มาก ๆ จะเห็นได้จากการที่ท่านกรรมการได้เพิ่มจำนวนคณะรัฐมนตรี ขึ้นไปจาก ๓๕ คน เป็น ๔๔ คน การเพิ่มนี้สมควรหรือไม่ ทำไม่จึงต้องเพิ่ม เหตุหนึ่งเพิ่ม เพราะต้องอาศัยเสียงในสภาจึงต้องเพิ่ม ที่นี้เมื่อเพิ่มจำนวนคณะรัฐมนตรีแล้วก็ยังไม่พอครับ เพราะเสียงข้างมากในสภาอาจจะยังไม่ได้ จะต้องเพิ่มอย่างอื่น คิดนิมิตขึ้นมาตำแหน่งอย่างอื่น เรียกว่าอื่นไม่ได้ก็เรียกรัฐมนตรี ที่ปรึกษา เลขาธิการ ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้เชี่ยวชาญอะไร ต่ออะไรเป็นตำแหน่งการเมืองไปหมด นี่แหละครับค่าใช้จ่ายเราก็เกิดมากขึ้น ในด้านสภาก็อย่าง เดียวกัน ถ้าเรามี ๒ สภาหรือมีสภาเดียว แต่มีสมาชิก ๒ ประเภท ก็อีกแหละครับ ก็ต้อง เพิ่มค่าใช้จ่ายขึ้นไปอีก แทนที่จะมีสภาเดียว มีสมาชิกไม่เกิน ๓๐๐ คน นี้จะมีตั้ง ๖๐๐ คน การปกครองระบอบที่ไม่แบ่งแยกอำนาจเป็นทางบังคับให้รัฐบาลต้องหาวิถีทางเพื่อจะให้ได้ คะแนนเสียงสนับสนุนในสภา ต้องเพิ่มตำแหน่งขึ้น และถ้าเพิ่มจนเพิ่มไม่ไหวแล้ว ก็จะต้อง มีวิธีอย่างอื่น จ่ายผลประโยชน์ให้กันทุกครั้งที่มีการลงคะแนนเสียงในญัตติที่สำคัญ ๆ หรือ ในกฎหมายสำคัญ ๆ

ผลดีประการที่ ๕ ของระบบแยกอำนาจจะไม่มีการก้าวท้าวกัน อย่างที่กระผม ได้กล่าวมาแล้ว กฎหมายที่เข้ามาในสภา สภาจะต้องดูผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เขาไม่สามารถที่จะถือได้ว่าถ้าเขาล้มกฎหมายนี้แล้ว เขาก็มีโอกาสเข้าไปนั่งในคณะรัฐมนตรี ทำอย่างนั้นไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เขาก็ต้องดูตามแนวความคิดเห็นโดยชอบว่าสมควร หรือไม่สมควร จึงไม่มีการก้าวท้าวซึ่งกันและกัน เมื่อไม่มีการก้าวท้าวซึ่งกันและกัน แล้วก็ผลดีอีก กันหนึ่ง

LIRT

ผลดีประการที่ ๖ ของระบบการแบ่งแยกที่ติดตามมากก็คือเราจะมีสภาที่มีเสถียรภาพ เราจะมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ และเป็นรัฐบาลที่เข้มแข็ง เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่า นายกรัฐมนตรี ไม่อยู่ในภาวะความผูกพันอย่างใดเลยที่จะไปตั้งบุคคลที่ไม่เหมาะสมเป็นรัฐมนตรี ในระบบที่มีการลดอำนาจางที่เป็นอย่างนั้นครับ บางทีมีความจำเป็นที่ว่าถึงแม้จะเห็นว่าคน ๆ นั้น ไม่เหมาะสม แต่ก็ต้องให้เขาเป็นรัฐมนตรี เพราะเขาคุมเสี่ยง เขาคุมคะแนนอะไรอย่างนี้ ปัญหา ต่าง ๆ เหล่านี้ในระบบการแยกอำนาจจะไม่มี นายกรัฐมนตรีเลือกเอาได้โดยเสรี ถ้าไปเลือก เอาคนไม่ดีตนก็ต้องรับผิดชอบเอง เพราะตนไม่อยู่ในความผูกพันอย่างใดเลยในทางสภาที่ ซึ่งจะต้องเลือกคนนั้นหรือคนนี้ เลือกได้อย่างเต็มที่ เอาคนที่มีความสามารถจริง ๆ เอาคนที่บริสุทธิ์ผุดผ่องจริง ๆ เอาคนที่ไม่มีประวัติต่างพร้อยในชีวิตมาเป็นรัฐมนตรี เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว คณะรัฐมนตรีก็จะเป็นคนะที่มีความเข้มแข็ง และนอกจากเข้มแข็งแล้วยังเป็นรัฐมนตรี ซึ่งจะได้รับความเลื่อมใสยกย่องจากบรรดาข้าราชการประจำในกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เท่าที่เป็นมานั่นเมื่อเราไปเลอบุคคลภายนอกซึ่งไม่รู้เรื่องเข้ามานั่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้น กระทรวงนี้ มาถึงกับอกต้องการเงินเท่านั้นเพื่อประโยชน์ของพรรค ต้องการสัมปทานโน่น ต้องการสัมปทานนี้ อย่างนี้ ท่านสมาชิกที่เคารพ และท่านประธานผู้มีเกียรติ เราจะหวังให้ ข้าราชการประจำเขายกย่องผู้บังคับบัญชาทางการเมืองที่มีชื่อรัฐมนตรีได้อย่างไร ท่านจะปล่อยให้ เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นต่อไปหรือครับ แล้วจะไปหาว่าข้าราชการประจำไม่ให้ความร่วมมือ ย้ายหรือปลด อยากจะให้อนาคตของประเทศชาติอยู่ในความรู้สึกรักนึกคิดของบางคนที่ผ่าน เข้ามาประเดี๋ยวประด๋าวเช่นนั้นหรือ เอาหรือครับ กระผมจำได้สมัยที่กระผมเป็นนักเรียน นักศึกษากฎหมายในประเทศฝรั่งเศสต้องเรียนกฎหมายรัฐธรรมนูญ ศาสตราจารย์ที่สอนพูด เลยว่ารัฐมนตรีเข้ามาไม่ได้ทำอะไร กระผมก็งง และนักเรียนก็ยา ท่านอธิบายต่อไปว่าเดชะ บุญนะที่ท่านไม่ทำอะไร ถ้าชินคิดทำอะไรก็จะยุ่งกันใหญ่เลย นี่แหละครับเป็นอย่างนั้นแล้ว ไกลเข้ามาครับ ระหว่างที่กระผมเป็นทูตอยู่ที่ประเทศอังกฤษ รัฐมนตรีของประเทศอังกฤษ พูดอย่างเปิดเผยเลยในการประชุมประจำปีของสมาคมอังกฤษ-ไทย ที่พูดกันว่าประเทศอังกฤษ มีเสรีภาพอย่างโน้นอย่างนี้ รัฐมนตรีมีเสรีจะทำอะไรทำอะไรได้ ท่านบอกว่าเปล่าเลยครับ เขา ชีตวงไว้ให้เลย ชีตกรอบไว้ให้เลย ใครเป็นคนชีตกรอบ ข้าราชการประจำเขาชีตกรอบมาให้

อย่างมากที่เขาจะให้ทำได้ก็คืออาจจะเขยิบไปทางซ้ายหน่อยถ้าหากว่าพรรคกรรมกรขึ้นมามีอำนาจหรือว่าเขยิบไปทางขวาหน่อยถ้าหากพรรคคอนเซอร์เวตีฟมีอำนาจต้องเป็นอย่างนั้นครับ คือถ้าหากว่าเราเอาอนาคตของประเทศชาติไปอยู่ในกำมือของพวกนักการเมืองซึ่งผ่านไปผ่านมาแล้ว ทำไม่ได้ครับ เดี่ยวคนโน้นจะเอาอย่างโน้น เดี่ยวคนนี้จะเอาอย่างนี้ ทำได้หรือครับ อย่างไม่ก็ต้องอาศัยหลักใหญ่คือสถาบันของข้าราชการประจำ ด้วยเหตุนี้ ท่านประธานที่เคารพ กระผมจึงวิงวอนท่านสมาชิกผู้เกียรติทั้งหลายขอเสียที อย่าพยายามไปดึงข้าราชการประจำ ไม่ว่าจะเป็นพลเรือน ทหาร หรือตำรวจอะไรต่ออะไรให้มาพัวพันกับการเมือง ถ้าท่านทำอย่างนั้นแล้ว แย่ครับ ต่อไปจะปั่นป่วนไปหมด เขาเป็นสถาบันซึ่งตั้งมานานแล้วเขามีหน้าที่โดยเฉพาะของเขา โดยเฉพาะเจาะจงเลย ปลอ่ยให้เขาทำหน้าที่ของเขา อย่าพยายามดึงเขาให้มายุ่งกับการเมือง ท่านก็เห็นอยู่แล้วในสภาเวลานี้ เราก็บ่นกัน บอกไม่ได้องค์ประชุม ไม่ต้องพูดหรือครับในที่ประชุมใหญ่นี้แหละครับ คณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ กระผมได้รับประสบการณ์มาแล้ว เราตั้งกรรมาธิการไป ๑๕ คน แล้วจะประชุมกันต้องมี ๘ คน ๘ คนนี้หาไม่ได้ ต้องโทรศัพท์ขอให้มาลงชื่อหน่อยก็ได้ อะไรอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะเจตนาร้ายหรืออะไร ไม่ใช่ครับ คือบรรดาท่านเหล่านั้นท่านมีหน้าที่ของท่านซึ่งท่านทำไม่ได้ แล้วเราก็ตั้งท่านเป็นกรรมาธิการท่านก็ไม่มีเวลาที่จะมาทำให้ กระผมเสียใจที่ต้องพูด กรรมาธิการที่ไม่มาส่วนใหญ่ก็เป็นกรรมาธิการที่ฝ่ายรัฐบาลเสนอกิ่งนั้น นี่แหละครับ แล้วจะโทษใคร โทษใครไม่ได้ คือถ้าเขามาแล้วเขาทำหน้าที่ของเขา หน้าที่ของเขาสำคัญกว่า แล้วเขาจะมานั่งประชุม คณะกรรมาธิการอย่างไร กระผมขอประธานโทษ ขอเยียนาม ท่านสมาชิกณรงค์ สมัยหนึ่งที กระผมเป็นกรรมาธิการร่วมกับท่าน ท่านบอกท่านนั่งคณะของกระผม เดี่ยวต้องวิ่งไปคณะโน้น คณะนี้ ท่านวิ่งอย่างนี้ละครับ ท่านเป็นรองอธิบดีฝ่ายปราบปรามครับจะมานั่งประชุมคณะกรรมาธิการทั้งวัน ๆ ในสภา กระผมจึงใคร่จะขอความกรุณาจากบรรดาข้าราชการประจำ ยอมเสียสละอย่าไปสนใจมากนักเลยในเรื่องตำแหน่งการเมืองนี้ ปลอ่ยให้นักการเมืองเขาทำไป และกระผมขอวิงวอนท่านนักการเมืองทั้งหลายอย่าพยายามดึงข้าราชการประจำให้ลงมาสู่ในแวดวงการเมือง ท่านประธาน คณะกรรมาธิการ บังเอิญไม่อยู่เสียแล้วท่านคงจำได้ ในสมัยท่านจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ กระผมไม่อยากจะอ้างตัวเลย แต่จะเรียนให้ที่ประชุมทราบว่า

กระผมเป็นข้าราชการประจำ ๔๐ ปีจนกระทั่งเกษียณอายุ กระผมพยายามที่สุดที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เมื่อสมัยท่านจอมพล สฤษดิ์ ท่านได้ดึงกระผมลงมา ท่านได้ให้ประธานคณะกรรมการเราในแต่ละครั้งเป็นคนมาเกลี้ยกล่อม แล้วท่านก็เชิญกระผมไป ท่านก็บอกกระผมว่าคุณกนต์ธีร์ ผมรู้ดีว่าคุณไม่ชอบการเมือง แต่คุณต้องทำ นี่แหละครับ พอกระผมพ้นจากนั้นแล้วมีทางออกไปอยู่ต่างประเทศ กระผมไปด้วยความยินดี เพราะกระผมเห็นด้วยตามสุจริตใจจริง ๆ ว่าข้าราชการประจำนั้นไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง วิธีจะทำได้ก็คือถ้าหายไปเสีย กระผมหายไป ๑๐ กว่าปีไปประจำในต่างประเทศ กระผมก็ไม่ได้เกี่ยวพันกับการเมือง บัดนี้กระผมกลับเข้ามา กระผมเกษียณอายุแล้วจะให้กระผมยุ่งกับการเมืองก็อยู่ในฐานะที่อาจจะกระทำไม่ได้ เพราะเหตุว่าไม่ขัดต่อหลักการ แต่กระผมจะกระทำหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะกระผมกลัวเหลือเกิน กลัวจริง ๆ การเมืองในระบบอย่างประเทศไทยเราทำกันแบบนี้ คือต้องจ่ายเงินจ่ายทองหาเสียงซื้อคะแนนกัน กระผมกลัวจริง ๆ สู้ไม่ไหว นี่แหละครับ ประโยชน์อีกอันหนึ่งของระบบการแบ่งแยกอำนาจ

ผลดีประการที่ ๗ ก็คือว่า ถ้าเราใช้วิธีการแยกอำนาจเด็ดขาดอย่างนี้ เด็ดขาดนี้มีความหมายคือไม่ได้เด็ดขาดจริง เมื่อถึงเวลาเมื่อเข้าหมวดต่าง ๆ แล้วเราจะได้พูดกันว่า จะเด็ดขาดกันแค่นี้ ไม่เด็ดขาดจริงครับ แต่ว่าจะเป็นวิธีการที่เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริง เพราะเหตุว่าตามระบบของการคละอำนาจนั้น กระผมก็ได้เคยกล่าวไว้แล้วในที่ประชุมนี้ และได้เขียนไว้ในบันทึกที่ได้เวียนแจกให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทราบ แต่เอาเข้าจริงรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งซึ่งอยู่ในอำนาจอย่างนั้น ความจริงไม่ได้เป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศเลย อย่างประเทศอังกฤษซึ่งมีพรรคการเมืองน้อยพรรครัฐบาลที่อยู่ในอำนาจเกือบจะเรียกว่าทุกเวลาท่านไปดูเถอะว่าเขาได้ผู้แทนมากี่คน แล้วก็ ได้มีเสียงสนับสนุนเขาก็คน ท่านจะเห็นว่าพรรคที่อยู่ในอำนาจนั้น ความจริงได้เสียงสนับสนุนในการเลือกตั้งเป็นเสียงข้างน้อย เสียงข้างมากนั้นอยู่ในฝ่ายค้าน แต่บังเอิญผลของการเลือกตั้งออกมาว่าเขาได้สมาชิกเป็นจำนวนมากกว่าอีกพรรคหนึ่งหรืออีก ๒ พรรคเป็นอย่างนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ที่เราเรียกว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยเสียงข้างมากของประชาชนเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า

ไม่เป็น เมื่อไม่เป็นอย่างนั้นแล้วประชาธิปไตยก็น้อยลงไปหน่อย แต่ถ้าหากว่าใช้ระบบแบ่งแยกอำนาจเราจะเห็นได้ว่า ราษฎรจะเลือกใครมาก็แล้วแต่มันยังเป็นเสียงข้างมากในสภา ทางรัฐบาลนั้น ราษฎรทำการเลือกตั้งอีกทางหนึ่ง เมื่อมีการเลือกตั้ง ๒ ทางเช่นนี้ต่างฝ่ายก็ต่างทำงานในหน้าที่ของตัวเอง กระผมรู้สึกว่าเป็นตามแนวประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นกว่าที่จะไปเอาโน่นมาป้อนนี่ เอาโน่นมาป้อนนั้น มีพรรคหลายพรรคมาผสมกันเพื่อจะเป็นคณะรัฐบาลผสมอะไรต่ออะไรขึ้นมา ซึ่งคณะรัฐบาลผสมย่อมเป็นรัฐบาลที่อ่อนแอและเป็นรัฐบาลที่ไม่จีรังยั่งยืน เพราะฉะนั้น จึงขอให้คิดดูเถอะครับว่าจะเป็นอย่างไรร

ผลดีประการที่ ๘ คือว่าเมื่อแบ่งอำนาจได้แบบนี้แล้วจะป้องกันไม่ให้เกิดการรวบอำนาจ คือถ้าหากถือหลักคณะอำนาจจะหวงบริหารกับนิติบัญญัตินี้ตามแบบของอังกฤษ ผลจะเป็นว่า ถ้าหากต่อไปในภายหน้าเกิดลดจำนวนพรรคน้อยลงไปทุกที แล้วก็ยังมีพรรคหนึ่งเด่นขึ้นมา มีเสียงข้างมากในสภาเด็ดขาดเลย พรรคนั้นจะเป็นรัฐบาลตลอดไป ไม่มีใครจะเพียรวิ่งได้เช่นนี้จะสมควรหรือที่จะยอมให้มีการรวบอำนาจเข้ามาอยู่ในพรรคหนึ่งพรรคใด พรรคเดียว ตรงกันข้ามน่าจะปล่อยให้หลาย ๆ พรรค ใครจะมีความเห็นอย่างใดก็ได้ ไม่มีการพยายามที่จะรวบอำนาจเข้ามาในมือของรัฐบาลหรือในสภาที่เราเรียกกันว่า เผด็จการโดยรัฐสภานั้นแหละครับ

ผลดีประการที่ ๘ ในการแบ่งแยกอำนาจจะเปิดโอกาสให้สภานิติบัญญัติสามารถที่จะใช้สิทธิและเสรีภาพในการควบคุมรัฐบาลมากยิ่งขึ้น ถ้าหากว่าเราถือหลักการคณะอำนาจแล้ว เมื่อเขาคละกันได้โดยมีพรรคหนึ่งหรือ ๒ พรรคมีอำนาจจัดตั้งคณะรัฐมนตรีได้ถือเสียงข้างมากในสภาแล้ว ไม่มีทางครับที่สภาจะควบคุมรัฐบาลได้ ถึงเวลาไหนเขาทำผิดให้แก้กันไปเลย พรรคใดที่มีสมาชิกมากมายก่ายกองเหลือเกินเลยสบาย สมาชิกไม่ต้องมาประชุมด้วยซ้ำ เพราะเหตุใดว่าไหนต่ออย่างไรรัฐบาลก็ชนะวันยังค่ำ สมาชิกสภาไม่มีทางที่จะควบคุมอย่างใดเลย รัฐบาลทำไปตามที่เห็นสมควรกลับตรงกันข้ามถ้าหากเราแบ่งแยกอำนาจอย่างที่กระผมว่าแล้ว ฝ่ายบริหารทำอะไรไป ฝ่ายนิติบัญญัติเขาสอดส่องอยู่ตลอดเวลา ถ้าหากเขาเห็น

LIART

อะไรไม่สมควร เขาพูดได้อภิปรายได้ เขาตำหนิติเตียนได้ ต่างกันอย่างเดียวเท่านั้นแหละครับล้มรัฐบาลเขาไม่ได้ทำนั้นเองแต่ว่าเขาควบคุมวิพากษ์วิจารณ์ได้

กระผมก็คิดว่าได้รับกอนเวลาอันมีค่าของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติมากมายแล้ว ความจริงเหตุผลของผลดีในระบบแยกอำนาจอธิปไตยยังมีอีก แต่กระผมไม่ขอรบกวนท่านสมาชิกให้เกินสมควรไป ขอขอบพระคุณ อยากจะขออย่างเดียวขอให้ท่านสมาชิกทั้งหลายได้ลองใคร่ครวญดูว่า ถึงเวลาแล้วหรือยังภายหลังความยุ่งยากความอลวนวุ่นวายอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ในระบอบรัฐสภาของเรามาเป็นเวลากว่า ๔๐ ปี สมควรหรือยังที่จะลองพิจารณาหาวิธีใหม่ดูบ้าง ซึ่งความจริงก็ไม่ใช่วิธีใหม่ แล้วก็ไม่ใช่เป็นวิธีของกระผมเป็นวิธีที่ชาติที่เจริญแล้วเขาใช้กันมา เป็นวิธีที่นักวิชาการในประเทศไทยเราเองหลายต่อหลายท่านได้เสนอกันมาแล้ว กระผมเป็นเพียงหยิบยกขึ้นมาให้พิจารณาเท่านั้น ไม่ใช่ของกระผม อย่าไปนึกว่าเป็นวิธีการของกระผมไม่ใช่อย่างนั้นเลยครับ ขอความกรุณาท่านบรรดาสมาชิกทั้งหลายได้ลองโปรดใช้วิจารณญาณดูว่าจะสมควรรับไว้พิจารณาแค่ไหนเพียงใดหรือไม่ กระผมยินดีอยากจะฟังว่า ถ้าหากใช้วิธีแยกอำนาจแล้ว จะมีอุปสรรคอย่างนั้นอย่างนี้ กระผมอยากจะฟัง กระผมคอยฟังมาหลายเดือนแล้ว ทั้งในคณะกรรมการร่างและในคณะกรรมการชุดนี้ก็ยังไม่มีใครเลยที่บอกกระผมว่าระบบที่เสนอนี้ใช้ไม่ได้เพราะเหตุนั้น ๆ ไม่มีใครบอกเลย กระผมอยากจะขอให้มีการบอกเล่าให้ฟัง ถ้าหากว่ากระผมจำแนกด้วยเหตุผลแล้ว กระผมไม่ใช่คนดื้อรั้นหรืออคติครับ เอาอย่างนี้ก็เอากัน ถ้าหากเอาอย่างแบ่งแยกอำนาจแล้ว ท่านกรรมการที่เคารพจะไม่มีปัญหาต่าง ๆ ที่หลบซ่อนอยู่ในบทเฉพาะกาลที่จะทำให้คนรอบบ้านรอบเมืองเขาตำว่าเรา ไม่มีครับ เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนตั้งเข้ามาครั้งหนึ่งหรือ ๓ ใน ๔ อะไรต่ออะไรเข้ามา ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนไหนสักอันเป็นสภาอะไรขึ้นมาอีก การที่เขาจะตำเราจะไม่มีหรือมีก็คงน้อย ขอขอบพระคุณครับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ

นายชูบ กาญจนประกร : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ชูบ กาญจนประกร ในเบื้องต้นนี้กระผมขอกราบเรียนท่านประธานได้อย่างหนึ่งว่า กระผมจะไม่พูดในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจหรือทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจเซ็ปเพอเรชันออฟเพาเวอร์ (Separation of power)

LIART

อย่างที่ท่านสมาชิกท่านขอร้องนะครับ เอาไว้โอกาสหลังพูดกัน ๒ คนค่อยยังชั่ว เรื่องที่
 กระผมตั้งใจจะพูดนี้มีอยู่ ๓ ประเด็นใหญ่ๆ ด้วยกัน บางเรื่องเป็นเรื่องที่ค้างมาในสมอง
 กระผมตั้งแต่เมื่อวานนี้ ประเด็นทั้ง ๓ นี้ได้แก่

ประเด็นที่ ๑ แบบวิธีการประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ประเด็นที่ ๒ เป้าหมายและแนวในการที่จะใช้เป็นหลักในการร่างรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๓ ปัญหาที่ยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งสัยกันอยู่ และเป็นปัญหาที่เราจะ
 ต้องตัดสินใจต่อไปในเวลาอันใกล้นี้ คือปัญหาที่เกี่ยวกับว่าจะใช้สภาเดียวหรือ ๒ สภา ใน
 รัฐธรรมนูญของเรา

สำหรับในประเด็นที่ ๑ ที่เกี่ยวกับแบบทฤษฎีในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้น
 กระผมได้พิจารณาจากการอภิปรายในวันนี้แล้วเห็นว่าบรรยากาศได้เปลี่ยนแปลงไปในทาง
 ที่ดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นกระผมจะไม่ขอพูดในเรื่องนี้อีก เป็นแต่เพียงจะขอเรียนให้สภาทราบว่
 การที่เรามีวิธีการร่างรัฐธรรมนูญของเราแตกต่างจากการพิจารณาร่างกฎหมายนั้น ก็เพราะ
 ชื่อก็บอกแล้วว่า ร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด แล้วก็มีข้อบังคับการประชุมว่าด้วย
 เรื่องนี้โดยเฉพาะ และมีธรรมนูญการปกครองฯ กำหนดวิธีทางที่จะต้องทำให้โดยแน่นอน
 การกระทำของเราเราก็ได้ทำตามวิธีทางนั้นอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นความหวังที่ว่าจะเป็
 นประวัติศาสตร์ที่ไม่ดีจารึกอยู่ในประวัติรัฐสภาของเรานั้น กระผมเห็นว่าเลิกหวังได้

ที่นี้กระผมขอนำมาสู่ประเด็นที่ ๒ ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญและเป็นประเด็น
 ที่เมื่อวานนี้เองท่านประธานสภาก็ได้ยกอุทาหรณ์ที่นึกคิดอยู่มากกว่าเราไม่ใช่หมา เพราะฉะนั้น
 เราก็ไม่ต้องเมิน เราทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายต่อไป กระผมรู้สึกจับใจในประโยคนั้นมาก
 กระผมขอแสดงความเคารพด้วยการไหว้กลางสภานี้ เรื่องนี้มีความสำคัญอยู่มากกว่าประเด็น
 ที่เกี่ยวกับเป้าหมายและแนวในการที่จะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญควรจะมีอะไรเป็นอย่างไร
 นั้นเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดข้อครหานินทามากมายก่ายกองในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
 หน้าหนังสือพิมพ์ กระผมจะขอแบ่งแยกออกไปเป็น ๒ ประการใหญ่ๆ คือเป้าหมายในการ

LIRT

ร่างรัฐธรรมนูญ ประการที่ ๑ และแนวในการร่างรัฐธรรมนูญ อีกประการหนึ่ง เป้าหมายในการร่างรัฐธรรมนูญนี้ กระผมเห็นว่าเป้าหมายที่ทั้งคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญชุดที่แล้ว และคณะกรรมาธิการแปรญัตติชุดนี้ ต่างมีเป้าหมายที่ตรงกัน เป้าหมายนั้นก็คือความหวังอันสูงสุดที่จะให้รัฐธรรมนูญของเราเป็นรัฐธรรมนูญที่บังชีเป็นแนว เป็นหลักในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเรา เป็นเรื่องที่มีความเห็นสอดคล้องกัน แต่แม้กระนั้นเราก็ถูกครหา นินทาอยู่ตลอดเวลา ร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๒ ฉบับนี้ ถ้าพิจารณาให้ดีไม่ว่าจะพิจารณาในแง่ของสภาเดียวหรือ ๒ สภาต่างก็ได้แสดงลักษณะของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศเราในอนาคตทั้งสิ้น แต่สำหรับในส่วนตัวของกระผมมีความไม่ชอบอยู่ไม่ชอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถ้าพูดเพียงเท่านี้บรรดาเพื่อนฝูงทั้งหลายก็อาจจะหาว่ากระผมเป็นอะไรสักอย่างหนึ่งซึ่งไม่ใช่ประชาธิปไตย เพราะที่กระผมไม่ชอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นก็เพราะเหตุว่าคำว่า “ประชาธิปไตยหรือดีโมเครซี (Democracy)” ภาษาอังกฤษนั้นในปัจจุบันนี้กระผมอยากจะใช้คำที่ไม่ค่อยจะไพเราะสักหน่อยว่า คำนี้มีว่าเต็มที มั่วเหลือเกิน กล่าวคือการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีรัฐสภาเราก็เรียกประชาธิปไตยหรือเขาก็เรียกว่าประชาธิปไตยไม่ว่าสภาเดียวหรือ ๒ สภา ที่นี้การปกครองแบบสาธารณรัฐรีพับลิค (Republic) ก็เรียกว่าประชาธิปไตยเหมือนกัน การปกครองแบบมีเพรสซิเดียม (Presidium) หรือโปลิตบูโร (Politburo) เขาก็เรียกว่าประชาธิปไตย ประชาธิปไตยของเขายิ่งกว่าประเทศของเราเสียอีกคือมีประชาธิปไตยของประชาชนยิ่งหนักเข้าไปอีก เพราะฉะนั้นกระผมจึงได้พยายามในเรื่องนี้มาเป็นลำดับว่าเมื่อกระผมไม่ชอบ ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมก็พยายามเท่าที่จะทำได้ตั้งแต่เป็นกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญชุดที่แล้ว กระผมขอเสนอว่าในที่บางที่บางแห่งในรัฐธรรมนูญของเราถ้าเป็นไปได้เหมาะสมกับที่จะใช้ตรงนั้น เราควรจะเปลี่ยนคำว่า “การปกครองแบบประชาธิปไตย” หรือ “การปกครองประชาธิปไตย” นี้เป็น “การปกครองตนเอง” ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า เซลฟ์กัฟเวอร์นเมนท์ (Self government) และการปกครองที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยจริง ๆ แล้วจะมาใช้คำนี้ได้ คำนี้เป็นคำที่คิดขึ้นและใช้กันในวงวิชาการ เพื่อที่จะแก้ปัญหาความมั่วของคำว่า “ประชาธิปไตย” แต่กระผมเสนอ ๒ ครั้งในชั้นกรรมาธิการร่าง และแพ้ทั้ง ๒ ครั้ง คือไม่มีท่านผู้ใหญ่ท่านใดเห็นด้วย ก็เป็นอันว่าต้องใช้คำว่า “ประชาธิปไตย”

กระผมก็พยายามที่จะใช้ "ประชาธิปไตย" อย่างนี้ ที่กระผมขอเสนอให้ใช้อย่างนี้เฉพาะในบางจุด บางแห่งเท่านั้น ก็เพื่อที่จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าประชาธิปไตยของเรานั้นเป็นประชาธิปไตยปกครองตนเอง ไม่ใช่มีเพรสซิเดียม หรือโพลิตบิวโรมาเพื่อปกครองให้ หรือจะปกครองแบบที่ทำงานสมาชิกทั้งหลาย หรือหนังสือพิมพ์สื่อสารมวลชนนั้นเป็นห่วงอยู่ในเวลานี้ นอกจากเป้าหมายของประชาธิปไตยที่กระผมได้กราบเรียนแล้วนี้ กระผมยังใคร่ที่จะขอเสนอว่าในการที่เราจะพิจารณารัฐธรรมนูญหรือร่างรัฐธรรมนูญได้ว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ และจะอำนวยประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนได้ดีหรือไม่เพียงใดนั้น มีเกณฑ์หลายอย่างหลายประการด้วยกัน ที่เราจะต้องใช้มาประกอบการพิจารณา มิใช่พูดกันพล่อยๆ อย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ในประการแรก จะเป็นคณะกรรมการหรือผู้ที่จะพิจารณาหลักประชาธิปไตยในร่างรัฐธรรมนูญได้ก็ตาม จะต้องระลึกถึงประชาชนเป็นอันดับแรก และตัวแทนของประชาชนว่าในรัฐธรรมนูญนั้นต้องมีข้อกำหนดให้เขาปฏิบัติหน้าที่แทนตัวประชาชนให้เป็นที่เหมาะสมได้ตามแบบแผนที่เหมาะสมกับประเพณีการปกครองของเราในประเทศไทยเรา นี้ นั้นเป็นประการที่ ๑ ที่มีความสำคัญมากที่เราจะต้องพิจารณา

ในประการที่ ๒ จะต้องระลึกว่ารัฐธรรมนูญเป็นมาตรการกำหนดวิถีชีวิตของคนในกรณีของเรานั้นก็เป็นการกำหนดวิถีชีวิตของคนไทย แบบไทย "ไทย" คำนี้ ใช้สระ ไ กับตัว ท เท่านั้น

ในประการที่ ๓ ต้องระลึกถึงสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือประเทศชาติ ความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ซึ่งอาจจะเป็นยอดปรารถนาในการร่างรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศในแต่ละสมัยก็ได้ อย่างเช่นที่เราประสบปัญหาอยู่ในเวลานี้ คือการซึ่งนำหน้าระหว่างความต้องการในการที่จะธำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศกับประชาชน คือเสรีภาพของประชาชน เราจะเลือกเอาอย่างไหน เราจะเสียสละอย่างไหนบ้าง เพื่ออะไร กระผมขอกราบเรียนโดยย่อ

LIART

ประการที่ ๔ ต้องระลึกถึงระบอบการปกครอง กระผมได้พูดไว้บ้างแล้วว่ารัฐธรรมนูญนั้นไม่ได้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าเป็นประชาธิปไตยเสมอไป ประเทศบางประเทศที่มีการปกครองอย่างเลียบขาดโดยลักษณะเผด็จการเด็ดขาดเขาก็มีรัฐธรรมนูญเหมือนกัน เพราะฉะนั้นคำว่า "รัฐธรรมนูญ" เฉย ๆ ไม่ได้มีความหมายอะไรที่หนักแน่นพอว่ารัฐธรรมนูญนั้นจะเป็นประชาธิปไตย สิ่งที่จะช่วยให้เราพิจารณาได้ก็คือว่าดูที่ระบอบการปกครองนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นผลจากรัฐธรรมนูญฉบับนั้น กระผมขอเรียนว่า เรื่องนี้ทั้งคณะกรรมการการชุดที่แล้วกับชุดปัจจุบันนี้ต่างก็ได้พิจารณาเรื่องนี้ด้วยความระมัดระวัง เท่าที่กระผมได้ตรวจสอบดูเทียบกันดูทั้ง ๒ ฉบับแล้ว

ในประการที่ ๕ จะต้องระลึกถึงประเพณีการปกครองและค่านิยมของไทยเราว่ามีอยู่อย่างไร รัฐธรรมนูญจะไปขัดกับประเพณีการปกครองและค่านิยมของคนไทยเราได้เป็นอันขาดเป็นเกิดเรื่องใหญ่ในแผ่นดินแน่ ค่านิยมและประเพณีการปกครองของเราที่สำคัญนี้ กระผมคิดว่าทุกท่านก็ได้ทราบแล้ว คือชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ท่านประธานที่เคารพ แนวการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญตามที่กระผมได้กราบเรียนนี้ แม้จะเป็นการที่กระผมได้กราบเรียนให้ทราบแต่โดยย่อ ก็คงจะช่วยตอบข้อครหาต่าง ๆ ได้ว่า ถ้าจะกล่าวหากันว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับหมาเหิน พันเนา ก็บออะไรร้อยแปดนั้น ก็พอจะมีสิ่งที่ประกอบการพิจารณาได้ กระผมคิดว่าข้อเสนอของกระผมคงจะช่วยให้ความกระจ่างในเรื่องนี้ได้บ้าง

ที่นี้ก็มาถึงเรื่องสำคัญ วันนี้ก็มีการถกกันมากแล้วก็คงจะเป็นเรื่องที่ท่านกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญคงจะสนใจเสียหูฟังในเรื่องนี้มาก กระผมขอกราบเรียนว่าอย่างนี้ ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้วตั้งแต่เด็กจนกระทั่งแก่หัวหงอก กระผมมีความศรัทธาเฉพาะสภาเดียวมาโดยตลอดจะเป็นเวรกรรมของกระผมในสภานี้หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ ที่กระผมมีความเห็นพ้องมีความเห็นชอบด้วยโดยเฉพาะในกรณีของเมืองไทยนี้กระผมยังไม่เห็นชอบเลยที่จะให้มี ๒ สภาด้วยเหตุผลต่าง ๆ นะครับ เรื่องยาวมากกระผมก็จะไม่พูดอะไรมาก ในเรื่องเกี่ยวกับสภาเดียว

นี้ก็เช่นเดียวกัน ในชั้นกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญก็ได้มีการออกเสียงลงคะแนนกันว่าจะให้ มีสภาเดียวหรือ ๒ สภา ถ้ากระผมจำไม่ผิด ก็มีอยู่ ๒ ท่านเท่านั้นที่ยกมือให้กับสภาเดียว กระผมขออนุญาตออกนามคือท่านอาจารย์กนต์ธีร์ของกระผม เป็นอย่างนั้น ถึงแม้ว่าเราจะ แพ้โหวตเสียงข้างมาก ก็ไม่ได้ทำให้กระผมท้อถอยอะไร ช่วยเขาทำงานเรื่อยมา ถึงแม้ว่าจะไม่ ค่อยสบายใจ แต่ครั้งหนึ่งกระผมมีกรรมมีทุกข์ ทั้งนี้น่าจะมีสุขบ้าง แต่ก็ไม่ว่าสุขนั้นจะมี อยู่ได้นานสักเท่าไร จนกว่าจะถึงว่าสภานี้จะได้ให้คะแนนเสียงรับรองว่าสภาเดียวนั้นจะเป็น ประโยชน์แก่การปกครองในประเทศชาติของเรา และควรจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ที่ กระผมมีความเห็นสนับสนุนสภาเดียวมาตั้งแต่ต้นแต่ไหนแต่ไรนั้นกระผมขอกล่าวโดยย่อ เพียงสั้น ๆ อย่างนี้ว่า

ในประการแรก โดยเฉพาะในสถานการณ์ของประเทศเช่นปัจจุบันนี้กระผม รู้สึกว่าการตัดสินใจทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต้องรวดเร็วและเฉียบขาดถูกต้อง เพราะ ฉะนั้นการที่จะให้สภานี้ตัดสินใจอย่างนี้แล้วขึ้นไปรอสภาโน้นอีก กระผมว่าไม่ทันรับประทาน เสริจแน่

ในประการที่ ๒ ในลักษณะของการปกครองที่มีสภาเดียวนั้นจะเป็นส่วนช่วยให้ ประชาชนของเราซึ่งเราพูดกันทุกวันว่าประชาชนไม่ถึงขนาดอย่างโน้นอย่างนี้ เราจะได้ให้ ประชาชนของเราเรียนรู้หลักการปกครองประชาธิปไตย การใช้สิทธิใช้เสียงในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยได้ดีเสียทีหนึ่ง ถ้าเราแม้แต่เป็นพี่เลี้ยงก็เหมือนกับเราเลี้ยงลูกไม่โตเสียที อย่าลืมนะครับว่าเราไม่ได้เป็นเจ้าของประเทศเท่านั้นมีบุคคลอีกเป็นจำนวนหลาย ๑๐ ล้านคนที่ เป็นเจ้าของประเทศและสิทธิที่ชอบธรรมอยู่ที่เขา เรามาเป็นเพียงแต่คนกำหนดว่าแกอย่า เพิ่งมีสิทธิเลย ให้พวกฉันมีสิทธิเสียก่อน กระผมรู้สึกกระตาคใจมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว

ในประการที่ ๓ สิ่งนี้เป็นที่สำคัญในการปกครองมากก็คือว่า การที่เราจัดให้มีการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นก็เพื่อต้องการที่จะให้มีการตอบสนองจากฝ่ายบริหาร จากทางราชการให้ตรงตามความต้องการ การแก้ปัญหาความทุกข์ยากของประชาชนได้ดีที่สุด

ได้รวดเร็วที่สุดตรงไปยังประชาชนได้เร็วที่สุด ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาที่สำคัญมาก ถ้าน้ำท่วมแล้วจะต้องออกกฎหมายช่วยประชาชน ก็เข้า ๒ สภา น้ำก็เลยลตไปพอดีแหละครับ

ในประการที่ ๔ กระทบคิดว่าการที่มีสภาเดียวนี้ การรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน โดยผู้แทนของปวงชนนั้นจะมีลักษณะของการรวมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในกรณีที่ภาวการณ์ของประเทศตกอยู่ในสถานการณ์ล่อแหลมจะรวมกันได้ง่ายกว่าการที่จะมี ๒ สภา กระทบจะไม่พูดอะไรมากกว่า ๒ สภาจะทะเลาะกันอย่างไร

ในประการที่ ๕ กระทบก็คิดว่าคุ้มหรือไม่กับการที่เรามีขึ้นมาอีกสภาหนึ่ง แล้วต้องจ่ายเงินเดือนมาก ๆ เหมือนกัน กระทบคิดว่าหลักที่สำคัญที่สุดในการปกครองหรือในการที่รัฐธรรมนูญจะช่วยการปกครองของประเทศก็คือการประหยัดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้นหลักประหยัดและประสิทธิภาพในการทำงาน กระทบคิดว่าสภาเดียวนั้นย่อมดีกว่า ๒ สภาแน่ โดยเหตุที่ว่ากระทบไม่ได้มาบรรยายในมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นเมื่อกระทบมากับเรียนให้ท่านประธานทราบเฉพาะในกรณีที่ว่ากระทบรักอะไร กระทบชอบอะไร ส่วนที่กระทบไม่ชอบ กระทบก็เลยไม่พูด ขอประทานอภัยด้วย

ที่นี้ก็มาถึงเรื่องต่าง ๆ ที่กระทบได้กราบเรียนมาแล้วนี้กระทบคิดว่าเป็นการเพียงพอที่จะได้ประกอบการพิจารณาของเพื่อนสมาชิกทั้งหลายได้ว่า เราจะเลือกเอาสภาเดียวด้วยเหตุผลอะไร เราจะเลือกเอา ๒ สภาด้วยเหตุผลอะไร

ท่านประธานที่เคารพ ก่อนที่กระทบจะจบข้อเสนอของกระทบนั้น กระทบใคร่ที่จะขอเรียนว่า ดังที่เราจะเห็นได้อยู่เสมอว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยต้องเลือกตั้งเวลานี้เราจะเห็นว่าเน้นกันแต่เลือกตั้งโดยสัมมาตราบการอย่างอื่นซึ่งจะช่วยให้ประเทศชาตินั้นเป็นประชาธิปไตยได้จริงหรือไม่ การเลือกตั้งนี้ก็ไม่ได้บอกไว้ให้ชัดว่าจะเลือกกันอย่างไร กระทบจะไม่พูดรายละเอียดในเรื่องนี้ แต่มีอีกคำหนึ่งซึ่งกระทบอ่านพบเกือบทุกวันในระยะนี้ โดยเฉพาะก็คือคำว่า "ประชาธิปไตยสมบูรณ์" กระทบขอรับรองด้วยเอาหัวเป็นประกันเลยว่าไม่มีประเทศไหนในโลกนี้มีประชาธิปไตยสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นกระทบจึงใคร่ขอวิงวอนและ

กราบเรียนท่านประธาน ท่านประธานคณะกรรมการธิการ ท่านกรรมาธิการ และเพื่อนสมาชิกทุกท่านว่าขอให้เราใช้ดุลพินิจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของเราซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในแพรคติกัล-มูฟเมนท์ (Practical movement) คือจะเอาสภาเดียวหรือ ๒ สภาตรงนี้ที่สำคัญมากและจะเป็นประวัติศาสตร์ต่อไปชั่วกาลนาน กระผมไม่เห็นด้วยที่จะเอาข้าราชการหรือเอาผู้ทรงคุณวุฒิในราชการมาทำงานเป็นในรูปของรัฐสภาอีกสภาหนึ่งเป็นสภาที่ ๒ บังเอิญไปมีความเห็นตรงกับครูบาอาจารย์เก่าเข้า กระผมต้องขอขอบพระคุณ และขอขอบพระคุณท่านประธานครับ

นางกนก สามเสน วิส : ท่านประธานสภาที่เคารพ ดิฉัน กนก สามเสน วิส ได้นั่งฟังมาตั้งแต่เช้าจากท่านทั้งหลายที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน บางท่านก็เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในทางการเมืองมาเป็นเวลานาน บางท่านก็เป็นนักวิชาการมาเป็นเวลานาน ดิฉันนั้นไม่ใช่ทั้งนักวิชาการและไม่ใช่ทั้งนักการเมือง แต่เป็นสามัญชนธรรมดา ๆ ซึ่งได้รับการปกครองตามรัฐธรรมนูญมาเป็นเวลานานแล้ว บังเอิญคราวนี้มีโอกาสดีได้มีเกียรติเข้ามาเป็นผู้ร่วมร่างรัฐธรรมนูญกับเขาบ้าง ดิฉันก็เลยคิดว่าถ้าหากจะนำเอาความคิดของสามัญชนอย่างดิฉันนี้มาเสนอต่อท่านนักวิชาการและท่านที่เป็นนักการเมืองด้วยก็อาจจะให้ได้ทราบความคิดอีกแนวหนึ่ง ดิฉันจึงใคร่ขอกราบเรียนความคิดเห็นของดิฉันดังต่อไปนี้ ที่ได้ฟังมาแล้วนั้นได้พูดกันถึงเรื่องสภาเดียวหรือ ๒ สภา เมื่อกี้ดิฉันได้ฟังท่านอาจารย์ ๒ ท่านท่านก็ได้เสนอเรื่องสภาเดียวซึ่งแตกต่างไปจากสภาเดียวที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล คือเป็นสภาเดียวที่มีสมาชิกเลือกตั้งแต่ประเภทเดียว สำหรับสภาเดียวที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลนั้นเป็นสภาเดียวที่มีสมาชิก ๒ ประเภท คือสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งและสมาชิกที่ได้รับแต่งตั้ง แล้วเราก็ได้ฟังถึงเรื่อง ๒ สภาคือสภาผู้แทนราษฎรที่มีแต่ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้ง และวุฒิสภาซึ่งมีผู้แทนที่ได้รับการแต่งตั้งมา โดยจะเป็นผู้ใดก็ตาม ในร่างรัฐธรรมนูญเดิมนั้นได้กำหนดว่าผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ฯ แต่งตั้งสมาชิคนั้นประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้รับสนอง สำหรับตัวดิฉันนั้นดิฉันคำนึงถึงสภาวะของบ้านเมืองตามความเป็นจริง สภาวะของคุณภาพของผู้คนตามความเป็นจริง และผลของการปกครองในฐานะที่เป็นผู้ที่ถูกปกครองมาเป็นเวลาช้านาน ดิฉันคิดว่าในสภาวะการณ์ปัจจุบันนี้ ดิฉันด้วยความบริสุทธิ์ใจไม่เชื่อว่าจะมีกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งใดโดยเฉพาะที่จะสามารถพาบ้านเมืองนี้ให้ตลอดรอดฝั่งไปได้

LIART

คำว่า "ตลอดรอดฝั่ง" นี้ ไม่ได้หมายความว่าเราจะมีความเป็นเอกราช แต่ว่าผู้คนที่ยังอด ๆ อยาก ๆ อย่างในปัจจุบันนี้ คำว่า "ตลอดรอดฝั่ง" ของดิฉันนั้น ดิฉันหมายความว่าบ้านเมืองนี้จะต้องเป็นบ้านเมืองที่มีผู้คนได้รับความเป็นอยู่ดี อย่างที่เราเขียนไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่า มีความเป็นอยู่ถึงขั้นที่เรียกว่าอยู่ได้อย่างปกติสุข แล้วประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ ประชาชนรู้จักหน้าที่ที่จะปฏิบัติตามกฎหมายแล้วก็มีเอกราช ดิฉันคิดว่าถ้าหากอยากจะทำให้บ้านเมืองเป็นอย่างนี้ ซึ่งในความคิดของท่านก็รู้สึกว่าจะเป็นอุดมการณ์มากเกินไป แต่ดิฉันคิดว่าสภาวะของบ้านเมืองของชาติที่จะเรียกว่าเป็นชาติที่มีเอกราชมีสิทธิเสรีภาพตามแบบระบอบประชาธิปไตยนั้น ดิฉันคิดว่าผู้คนควรจะไม่มีสภาวะทางเศรษฐกิจทางสังคม หรือทางการเมืองนี้แตกต่างกันจนเกินไป ถ้าหากเราอมรับสภาวะการณในบ้านเมืองของเราเป็นอย่างนี้แล้ว ดิฉันคิดว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องรวมพลังความคิดพลังแรง พลังเงิน พลังสติปัญญาของทุก ๆ ฝ่าย ของประชาชนทุกคนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้มาช่วยกันดำเนินการปกครองประเทศ การดำเนินการปกครองประเทศ ก็แน่ละ ไม่ใช่หมายความว่าทุกคนจะลุกขึ้นมานั่งในสภานี้พร้อม ๆ กัน แต่ว่าเขาก็อาจจะทำได้โดยการเลือกตั้งผู้แทนของเขาเข้ามาในสภา แต่เราก็ต้องยอมรับว่าในขณะที่ผู้คนของเรายังไม่ค่อยจะสนใจในการที่จะมาเลือกตั้ง ซึ่งผลได้ปรากฏออกมาแล้วว่าจำนวนเปอร์เซ็นต์ของคนที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นเป็นจำนวนน้อย อันนี้เราอย่าไปโทษเขาว่าเขาโง่หรืออะไร เป็นเรื่องของข้อเท็จจริงที่ว่าจะต้องหาเสียงปากเสียงท้องก็ยังไม่ทันแล้วจะมาสนใจเรื่องออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง มาคิดถึงเรื่องการเมืองนั้น ดิฉันคิดว่าเป็นสิ่งที่เราหวังมากเกินไป ที่มีคนเอามากล่าวว่าประชาชนทุกคนต้องการให้มีการเลือกตั้ง ดิฉันก็ไม่ทราบว่าจะมีความคิดที่จริงหรือไม่ ถ้าเราเดินทางไปในชนบทไปพบกับชาวชนบทแล้วจะไม่เคยได้ยินชาวชนบทคนไหนเขาบอกว่าเขาอยากมีผู้แทนราษฎรเลย เขาจะพูดอยู่อย่างเดียวว่าเมื่อไรเขาจะมีน้ำ เมื่อไรเขาจะมีการประกันราคาข้าว เมื่อไรเขาจะมีโรงพยาบาล เมื่อไรเขาจะมีโรงเรียนที่ดี ๆ ให้ลูกเขาเรียน เป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่เขาเรียกร้อง ดิฉันคิดว่าถ้าท่านไม่เชื่อก็ลองไปเดินดูบ้างก็แล้วกัน สำหรับดิฉันนั้นได้ไปเดินดูมาแล้ว แล้วก็ไปตามด้วยว่าอยากจะมีผู้แทนหรือไม่ ไม่ต้องไปบ้านนอกหรือหอก่ะ ลองนั่งแท็กซี่ดูแล้วถามคนขับดูก็ได้ คุณอยากจะมีผู้แทนหรือไม่ แล้วท่านก็จะได้คำตอบของท่านเอง แต่แน่ละก็ต้องมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง

ซึ่งสนใจในเรื่องของบ้านเมือง มีสติปัญญาพอที่จะรู้ความสำคัญของการที่จะมีสภาของการที่จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านเหล่านั้นท่านก็เป็นผู้ที่ออกความเห็นที่เราควรจะให้มีผู้แทนราษฎรซึ่งดิฉันก็เห็นว่าเป็นความคิดที่ดี เพราะฉะนั้นในความรู้สึกของดิฉันก็คิดว่าในการที่ประเทศชาติจะไปได้ตลอดรอดฝั่งจริงๆ เราจะฟังแต่คนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด สมาคมใดสมาคมหนึ่งนั้นก็ไม่ได้ แล้วก็ควรจะฟังความคิดเห็นของคนหลายๆ กลุ่ม แล้วก็ควรจะเอาสติปัญญาของคนหลายกลุ่มมารวมกัน ดิฉันจึงมีความเห็นว่าน่าจะมี ๒ สภา นี่เป็นความรู้สึกของดิฉันในฐานะที่เป็นสามัญชน ไม่ใช่ในฐานะนักการเมือง ดิฉันคิดว่า ๒ สภานั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นสภาที่ได้รับการเลือกตั้ง ๑ สภา แล้วก็ได้รับการแต่งตั้งอีก ๑ สภา ดิฉันมีความเห็นว่าถ้าหากเรามี ๒ สภา สมาชิกของทั้ง ๒ สภานั้นเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งก็อาจจะเป็นวิธีการที่ดีในการที่จะแก้ปัญหาของบ้านเมืองในปัจจุบันนี้ สามารถที่จะทำให้ราษฎรของเรามีความอยู่ดีกินดี มีสิทธิเสรีภาพ และมีเอกราชด้วย ที่ดิฉันกล่าวว่าเราน่าจะมีสมาชิกเลือกตั้งทั้ง ๒ สภานั้น สำหรับสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่จำเป็นต้องอธิบาย เพราะเป็นที่ทราบโดยทั่วกันแล้วว่าสมาชิกของเรานั้นก็จะได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยทั่วๆ ไป อย่างที่ได้เขียนไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับเดิมแล้ว ส่วนสมาชิกของวุฒิสภานั้น ดิฉันมีความเห็นว่าในขณะนี้เราได้มีบุคคลซึ่งได้มีความสนใจที่จะรักษาผลประโยชน์ของเขาได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนได้แก่องค์กรต่างๆ อาจจะเป็นสมาคมชาวนา อาจจะเป็นสมาคมวิศวกร อาจจะเป็นสมาคมนักธุรกิจ อาจจะเป็นสมาคมของนักวิชาชีพต่างๆ ตลอดจนกระทั่งสมาคมข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ อะไรต่างๆ ก็ได้รวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มก้อนแล้วทั้งนั้น ในแต่ละสมาคมนั้นเป็นสมาคมที่มีประชาชนมารวมตัวกันเป็นจำนวนมากพอสมควร และเป็นผู้ที่เราจะเรียกว่ามีวิชาชีพโดยเฉพาะของตัวเอง มีความรู้ในเรื่องของอาชีพหรือการทำมาหากินประเภทนั้นๆ อย่างดี และแต่ละคนได้มารวมกันอยู่ในสังคมนั้น สมาคมนั้นก็ได้รู้จักกันอย่างดีว่าใครเป็นคนดี ใครเป็นคนมีความรู้ความสามารถ ใครเป็นคนไม่ดี ใครเป็นคนที่ไม่มีความสามารถ เพราะฉะนั้นดิฉันคิดว่าถ้าหากเราจะเลือกสมาชิกขึ้นไปอยู่ในวุฒิสมาชิกโดยให้มีการเลือกตั้งจากสมาคมต่างๆ เหล่านี้จะโดยมาตรการอย่างใดนั้นก็เป็นเรื่องที่เราสนใจก็อาจจะศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมกันได้ ดิฉันคิดว่าถ้าหากเราได้รับบรรดาท่านเหล่านี้เข้ามาในวุฒิสมาชิกแล้ว เราก็

จะได้ผลดีคือว่าเราจะมีผู้ที่รู้ในเรื่องเหล่านั้นมาช่วยพิจารณากฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอหรือร่างขึ้นมา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นเราต้องยอมรับว่าเราไม่ได้มีการเกณฑ์กันว่าใครที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากกำหนดว่าต้องเป็นบุคคลชาวไทย ภายไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปี แล้วก็มีความรู้จบอย่างต่ำประถมปีที่ ๔ หรืออะไรต่างๆ เหล่านี้ เราไม่ได้มีกำหนดว่ามีอาชีพอะไร เราอาจจะได้คนซึ่งอยู่ในอาชีพเดียวกันทั้งหมดก็ได้ หรืออาจจะมีอาชีพนี้อาชีพหนึ่ง แต่ยังมีขาดหลายอาชีพ เพราะฉะนั้นการที่เราร่างกฎหมายออกมานั้นกฎหมายจะต้องมาใช้ปกครองประชาชนในทุกอาชีพ ในการที่จะดูแลผลประโยชน์ในทางทั้งเศรษฐกิจ ทั้งสังคมและทั้งการเมืองนั้น ดิฉันคิดว่าถ้าเรามีวุฒิสมาชิกที่จะมาช่วยกันกลั่นกรองกฎหมายต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้เรามีกฎหมายที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศอย่างรอบคอบ และดีกว่าที่จะไม่มีผู้รู้มาช่วยดูเสียเลย ดิฉันมีความเชื่อเหลือเกินว่า ในการที่เราจะทำอะไรก็ตาม เราจะมาบอกว่า ฉันมีประสบการณ์แต่อย่างเดียวกันก็ไม่เพียงพอ หรือจะมาบอกว่า ฉันรู้ อย่างเดียวไม่พอ ดิฉันคิดว่านักวิชาการและนักปฏิบัตินั้นจะต้องมาร่วมกันพิจารณา แล้วก็หาวิธีการที่ดีที่สุด ดิฉันได้ฟังหลายๆ ท่าน เราได้พยายามไปมองเห็นว่าคนนั้นได้แบ่งออกเป็นกลุ่มนี้กลุ่มนั้นแล้วก็รู้สึกว่าจะเป็นศัตรูซึ่งกันและกัน ดิฉันคิดว่าถ้าเราจะมองอีกในแง่หนึ่งว่าบ้านเมืองเราขณะนี้ประชาชนไทย ที่เขาออกความคิดความเห็นนั้นอาจจะไม่เหมือนกันไม่ตรงกัน แต่เพราะเราเป็นประชาชนไทยเราจึงมีความคิดความเห็นไม่เหมือนกัน เราจะต้องยอมรับนับถือความคิดของเขา แต่เราอาจจะไม่เชื่อในความคิดนั้นก็ได้อีก เพราะฉะนั้น ดิฉันก็คิดว่าถ้าเราจะมองสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองเราแล้ว จริงอยู่อาจจะมีปัญหาต่างๆ อย่างที่ ขอบพระทานโทษต้องเอ่ยชื่อคืออาจารย์กนต์ธีร์นั่งอยู่ข้างๆ ดิฉันนี่เอง ท่านได้เล่าถึงวิธีของความเสื่อมของความที่ไม่ได้ผลในบ้านเมืองของเราที่เป็นมาแล้ว ก็จริงอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ท่านกล่าวได้อย่างถูกต้อง แต่ดิฉันก็คิดว่าวิธีการแก่นั้นก็มีหลายวิธี ขอให้เรามาช่วยกันพิจารณากันแล้วกัน ถ้าหากเราจะมาร่วมกันพิจารณาโดยที่ว่าเราเอาสภาวะความเป็นจริงของบ้านเมืองไทยมาพูด เราอย่าเอาสภาวะของชาติอื่นๆ ซึ่งเขามีวัฒนธรรมต่างกับเรา เขามีความเจริญในหลายๆ ทางต่างกับเรา ประชาชนของเขาเป็นประชาชนที่ได้รับการศึกษามากกว่าเรา โดยทั่วไปประชาชนของเรานั้น ความจริงเมื่อก่อนท่านอาจารย์ท่านหนึ่งก็ได้บอกว่ามี

ประชาชนที่มีความรู้ในทางอ่านออกเขียนได้หลายสิบเปอร์เซ็นต์ ซึ่งดิฉันก็ไม่ทราบว่าเป็นจริง เช่นนั้นหรือไม่ เพราะได้เดินทางไปในต่างจังหวัดแล้วรู้สึกว่าการอ่านเปอร์เซ็นต์ของคนที่อ่าน ไม่ออกเขียนไม่ได้สูงมากเหลือเกิน เพราะฉะนั้นเมื่อเรามีสภาวะแห่งความเป็นจริงของสังคม ที่ต่างกันอย่างนี้แล้ว เราจะไปเอากฎเกณฑ์หรือเราจะไปเอาหลักเกณฑ์จนกระทั่งถึงความรู้ ของเขามาใช้กับของเรานั้น ดิฉันคิดว่าเราเอามาได้เพียงแต่เป็นหลัก เพื่อเอามาพิจารณาและ ก็เลือกเฟ้นหาที่เหมาะสมกับสภาวะของบ้านเมืองเราเอามาใช้ ดิฉันจึงใคร่จะขอทราบเรียน ต่อที่ประชุมว่า ความจริงเรื่องสภาเดียวหรือ ๒ สภานั้นยังมีแยกแยะออกไปอีก อย่างที่ได้ฟัง เพื่อนสมาชิกกล่าวมาแล้ว และอย่างที่ดิฉันได้ทราบเรียนมาแล้วว่าแม้แต่กระทั่งในวุฒิสภาชื่ ก็นั้นก็อาจจะไม่ใช่เป็นวุฒิสภาชื่เลือกตั้ง

ที่นี้ข้อคิดเห็นของดิฉันอีกประการหนึ่งนั้นก็คือว่า ดิฉันคิดว่าเรื่องของนายกรัฐมนตรีนั้นเราก็มีการพูดกันมากกว่านายกรัฐมนตรีควรจะเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้ง หรือได้รับการแต่งตั้งมา ในความรู้สึกของดิฉันคิดว่านายกรัฐมนตรีนั้นน่าจะเป็นผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง เพราะเหตุว่าถ้าท่านได้รับการแต่งตั้งมาแล้วเราได้ยินเสมอ สำหรับ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งมา พอมีปัญหาหนัก ๆ ท่านก็บอกความจริงท่านไม่ได้อยากมาเป็น นายกรัฐมนตรีเลย แต่ท่านถูกแต่งตั้งเข้ามา เพราะฉะนั้นการที่จะลุกขึ้นต่อสู้เพื่อความถูกต้อง หรือว่าการที่จะมีน้ำอดน้ำหน เพื่อจะมาแก้ปัญหาหรือดำเนินงานของบ้านเมือง มาบริหาร บ้านเมืองนั้น ก็อาจจะย่อหย่อนกว่าผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมา ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมานั้น ตัวเอง ได้พิจารณาตัวออกมาว่าจะมาทำงาน เพราะฉะนั้นก็ต้องรู้อยู่แล้วว่า จะมาทำอะไร จะต้อง ประสบปัญหาอะไร ดิฉันคิดว่านายกรัฐมนตรีที่มาจากจากการเลือกตั้งนั้นคงจะเหมาะสมมากกว่า ที่จะเลือกนายกรัฐมนตรีที่มาจากจากการแต่งตั้ง ดิฉันไม่ได้คำนึงถึงตัวบุคคลหนึ่งบุคคลใด เป็นพิเศษ แต่เพียงว่าจากประสพการณ์ที่ได้ผ่านมา ดิฉันจึงใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็นตามที่ดิฉันได้ กราบเรียนมาแล้ว สำหรับเพื่อนสมาชิกได้โปรดช่วยกันคิดด้วยว่าเราจะเอาวิธีไหนที่จะให้ การปกครองของเรา หรือให้รัฐธรรมนูญของเราซึ่งเป็นแม่บทสามารถที่จะวางบท วางหลักเกณฑ์ ให้การปกครองให้การบริหารของบ้านเมืองเราได้เป็นประโยชน์ที่สุด ไม่ว่าจะเป็นในทางเศรษฐกิจ

LIART

ในทางสังคมหรือในทางการเมืองแก่ประชาชนของเรา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสามัญชนที่อยู่ในชนบท
ขอบพระคุณค่ะ

นายนิติพัฒน์ ชาติจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมใคร่จะขอแสดงความ
ชื่นชมต่อท่านประธานคณะกรรมการมาธิการที่เมื่อเช้านี้ท่านได้กรุณาปลดปล่อยพันธะ
ของท่านกรรมาธิการทั้งหลายว่าในประเด็นเรื่องสภาเดียวหรือ ๒ สภา ให้เป็นฟรีโหวต
เพราะฉะนั้นกระผมก็หวังว่าท่านกรรมาธิการซึ่งได้เห็นชอบอย่างใด ก็ขอได้โปรดแสดงมติ
โดยเสรี กระผมได้ฟังท่านสมาชิก ๒ ท่านที่ได้สนับสนุนระบบสภาเดียว ซึ่งท่านก็ได้ยกเหตุผล
ไว้น่าฟัง แต่ขณะเดียวกันกระผมรู้สึกว่าคุณเหตุผลที่ท่านเสนอมานั้นบางเหตุผลรู้สึกว่าคุณไม่ถูกต้อง
ข้อเท็จจริง กระผมใคร่ขอทบทวนเหตุผลที่ท่านสมาชิกท่านแรก คือท่านอาจารย์กนต์ธีร์ได้
ยกขึ้นมาสนับสนุนระบบสภาเดียว เหตุผลข้อแรกท่านบอกว่า ระบบ ๒ สภา นั้นใช้สำหรับ
ประเทศที่เป็นสหรัฐ หรือเป็นสหพันธรัฐ ไม่ค่อยใช้ในระบบที่เป็นรัฐเดี่ยว เป็นเหตุผล
ข้อแรก กระผมก็ไม่ใช่นักศึกษารัฐธรรมนูญนะครับ แต่กระผมเคยมีเอกสารแปลของ
สมาชิกรัฐสภาแห่งชาติ แปลเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ ก็พบว่าประเทศฝรั่งเศสนั้น
ถือว่าเป็นประเทศรัฐเดี่ยว ประเทศเนเธอร์แลนด์ หรือฮอลันดาก็เป็นประเทศรัฐเดี่ยว
ในรัฐธรรมนูญทั้ง ๒ ประเภท คือในรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส มาตรา ๒ บอกว่า
ประเทศฝรั่งเศสเป็นสาธารณรัฐจะแบ่งแยกไม่ได้ แต่ขณะเดียวกัน มาตรา ๒๔ ก็บอกว่า รัฐสภา
ประกอบไปด้วยสภาผู้แทนและวุฒิสภา รัฐธรรมนูญของเนเธอร์แลนด์ก็เช่นเดียวกัน ในมาตรา ๒
ก็พูดไว้เช่นเดียวกัน และในมาตรา ๘๘ ก็บอกว่า รัฐสภาประกอบไปด้วยสภาที่ ๑ และสภาที่ ๒
เพราะฉะนั้นเพียงแต่ยกตัวอย่าง ๒ ประเทศนี้ กระผมก็เห็นว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็น
ที่จะต้องเป็นสหพันธรัฐหรือเป็นสหรัฐเท่านั้น ที่จะมี ๒ สภา ประเทศใดมีสิทธิที่จะเลือก
ระบบสภาเดียวหรือ ๒ สภาได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ของแต่ละประเทศ ก็มี
ครับประเทศที่มีสภาเดียว ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็บอก
ว่ามีสภาเดียว คือสภาผู้แทนราษฎร เพราะฉะนั้นในระบบการปกครองต่างๆ เหล่านี้ ก็ไม่
จำเป็นว่ารัฐเดี่ยวจะต้องมีสภาเดียวในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจท่านก็บอกว่าถ้ามีสภาเดียวแล้ว

เป็นการง่ายที่จะแบ่งแยกอำนาจในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจนี้ไม่จำเป็นที่จะมีสภาเดียว จะมี ๒ สภาก็แบ่งแยกอำนาจได้และไม่ต้องดูอื่นไกลดูรัฐธรรมนูญของเราปี ๒๕๑๑ ได้มีการแบ่งแยกอำนาจเอาไว้ ในรัฐธรรมนูญนั้นมี ๒ สภา แต่ในมาตรา ๑๓๙ ได้บ่งไว้บอกว่า “รัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้” ก็มีจุดประสงค์ที่จะห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนหรือสมาชิกวุฒิสภาไปวิ่งเต้นเป็นรัฐมนตรี คือกันเอาไว้เลย เพราะอ้างว่าสมาชิกสภาผู้แทนเมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้วก็พยายามจะวิ่งเต้นเข้ามาเป็นรัฐมนตรีเพื่อจะถอนทุนอย่างที่คุณเข้าใจกัน แต่การถอนทุนนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นรัฐมนตรีเสมอไป เป็นสมาชิกก็ถอนทุนได้ถ้าอยากจะทำถอนทุนอยู่ที่คุณภาพของสมาชิกสภาผู้แทนแต่ละคนว่าใครจะตั้งใจเข้ามาถอนทุนหรือไม่ เท่าที่กระผมมีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๑๙ กระผมขอรับรองว่าอย่างน้อยในระยะ ๖ เดือนที่กระผมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในตอนนั้นไม่ปรากฏว่าสมาชิกคนไหนมาปฏิบัติหน้าที่โดยมีเจตจำนงที่จะถอนทุนเป็นเรื่องของพรรคการเมืองที่เขาจะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน กระผมขอยกตัวอย่างว่าในพรรคสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามานั้นบางคนก็มีฐานะดี บางคนก็มีฐานะปานกลาง บางคนก็มีฐานะซึ่งเรียกว่าอึดคัดขัดสน แต่เขาก็ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามฐานะที่จะทำได้ ไม่ใช่ทุกคนเข้ามาแล้วจะต้องมาประพัตมีขอบแสวงหาการถอนทุนกันเท่าที่เป็นมาแล้วนั้น อาจจะ มี แต่ว่าการเลือกตั้งเมื่อมีซ้ำ ๆ ขึ้นมาหลายครั้งก็เป็นการกลั่นกรองกันเองว่าสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามานั้นเมื่อคนอื่นเขาว่าอย่างนั้นอย่างนี้แล้วก็ต้องพยายามปรับปรุงตัวเองให้พ้นข้อครหาตงวานั้น ในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจนั้นไม่ใช่จะดีเสมอไป ประสบการณ์ได้พิสูจน์อย่างแน่ชัดแล้วว่าการแบ่งแยกอำนาจนั้นดูดีตามทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติแล้วปรากฏว่ารัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๑ นี้ล้มเหลว ใช้ไปได้ประมาณ ๓ ปีเศษก็ต้องมีการปฏิวัติทำไมถึงมีการปฏิวัติ ก็เพราะว่าหัวหน้าพรรครัฐบาลในขณะนั้นไม่สามารถที่จะถูกสภาผู้แทนหรือผู้แทนราษฎรในพรรคของท่านเองบีบคั้นได้ จะบีบคั้นอย่างไรนั้นกระผมก็คิดว่าท่านประธานคณะกรรมการซึ่งอยู่ในวงในควรจะทราบดี และขณะนั้นก็มีสมาชิกวุฒิสภาถึง ๓ ใน ๔ ของสภาผู้แทนราษฎรที่จะซัพพอร์ต (Support) อยู่ แต่ขนาดที่ว่าแบ่งแยกอำนาจ

LIRT

กันแล้วและมีวุฒิสมาชิก ๓ ใน ๔ ชัฟเฟอร์ที่อยู่แล้วยังทนไม่ไหว ต้องปฏิวัติ เพราะฉะนั้น ทฤษฎีที่ว่าสภาเดี่ยวแบ่งแยกอำนาจกันแล้วนั้นจะปลอดภัย กระผมว่าไม่แน่ครับ

ที่นี้ประเด็นในเรื่องการประหยัด ท่านบอกว่าถ้าแบ่งแยกอำนาจกันแล้วก็ไม่จำเป็นที่จะต้องได้รับการชัฟเฟอร์ตจากสภาผู้แทน เพราะฉะนั้นก็ไม่ต้องแต่งตั้งตำแหน่งการเมือง มากเพื่อจะคำนวณ อันนี้ก็ไม่แน่ครับถ้าเรามีสภาเดี่ยวโดยไม่มีบทเฉพาะกาล ซึ่งบทเฉพาะกาลนี้ท่านก็อาจจะอ้างว่าชั่วคราว ๔ ปี แต่เท่าที่เป็นมาแล้วตรงกันข้าม อะไรที่ชั่วคราวก็เป็นการถาวรอะไรที่ถาวรก็ไม่เกิน ๒ ปีสักทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าท่านจะบอกว่าร่างรัฐธรรมนูญที่เสนอเข้ามานี้จะเป็นการประหยัดนั้นไม่เป็นการประหยัดอย่างเด็ดขาดครับ เพราะอะไร เพราะท่านก็ต้องไปตั้งสมาชิกประเภทที่ ๒ เข้ามาอีกเท่ากัน เพราะฉะนั้นจะเป็นวุฒิสภา หรือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทแต่งตั้งเข้ามารัฐบาลก็ต้องจ่ายเงินเดือนเท่ากัน จะมีการประหยัดก็เพียงแต่ค่าไฟฟ้าในการเดินเครื่องปรับอากาศในที่ประชุมนี้แทนที่จะมีการประชุมต่างกัน ก็มาประชุมรวมกันก็มีอยู่แค่นั้น ตำแหน่งประธานสภา รองประธานสภา ก็เซฟ (save) ไปได้ประมาณ ๒ คนเท่านั้นเอง กระผมเห็นว่าการประหยัดอย่างว่านั้นไม่เพียงพอที่จะเอ้าท์เวย์ (Out way) ข้อเสียในการที่มีสภาเดี่ยวได้

คราวนี้ท่านสมาชิกท่านที่ ๒ ที่ได้กล่าวสนับสนุนสภาเดี่ยว ท่านบอกว่าสภาเดียวนั้นทำให้การตัดสินใจทางการเมืองเด็ดขาดรวดเร็วและถูกต้อง กระผมก็ไม่ทราบว่ามี ๒ สภาแล้ว เราจะตัดสินใจทางการเมืองเด็ดขาดรวดเร็วถูกต้องไม่ได้ กระผมก็มองไม่เห็นว่ามีเหตุผลอะไรที่ ๒ สภาจะทำไม่ได้ เพราะว่าในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้นการตัดสินใจทางการเมือง ทำได้เด็ดขาดรวดเร็วและถูกต้องเช่นเดียวกัน อยู่ที่บุคคล อยู่ที่ระบบการเมือง ระบบพรรค อยู่ที่ความเชี่ยวชาญในประสบการณ์ของประธานสภาที่จะขึ้นที่จะตะล่อมให้สมาชิกไม่อภิปรายกันเหลือเฟือ หรือว่าให้ถูกให้เข้าประเด็นโดยความรวดเร็วเท่านั้นเอง กระผมเห็นว่าการตัดสินใจทางการเมืองนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นสภาเดี่ยวจึงจะเด็ดขาดรวดเร็วถูกต้อง ๒ สภาก็ทำได้เช่นเดียวกัน

LIRT

สำหรับข้อที่ ๒ ท่านบอกว่าจะช่วยให้ประชาชนเรียนรู้หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยเสียที่ กระผมก็เห็นด้วยที่มีสภาผู้แทนราษฎรเดี่ยว ๆ ลงมาไม่มีบทเฉพาะกาล แต่เรามีบทเฉพาะกาลให้มีสมาชิกแต่งตั้งขึ้นมาเท่ากันอีก ๔ ปี ก็หมายความว่า ในระยะ ๔ ปีจะช่วยได้อย่างไร ก็ในเมื่อมีคล้าย ๆ ว่าผู้แทนราษฎรที่เขาได้รับเลือกตั้งเข้ามา นั้นเขาก็ต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญนี้จะแสดงบทบาทอะไรมากไปก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น กระผมเห็นว่าถ้ามีสภาผู้แทนราษฎรเดี่ยว ๆ โดยไม่มีบทเฉพาะกาลแล้ว ข้อนี้จริง แต่ในกรณีที่เราพูดกันซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องใช้อยู่อย่างน้อยอีก ๔ ปีแล้วประโยชน์ข้อนี้ไม่เกิดครับ

สำหรับข้อที่ ๓ ท่านบอกว่ามีการตอบสนองทางราชการให้ตรงกับความต้องการ โดยเร็วที่สุด กระผมก็เห็นว่าสภาผู้แทนราษฎรมีทั้ง ๒ สภาท่านจะเห็นว่าถ้าผู้แทนราษฎร นั้นเขาเสนออะไรขึ้นไปแล้ว รัฐบาลมักจะตอบสนองโดยเร็วที่สุด ถ้าให้เขามีสิทธิมีเสียงตามสมควร กระผมไม่เห็นว่ามีสภาเดี่ยวหรือ ๒ สภาจะมีผลแตกต่างกันในข้อนี้

สำหรับข้อที่ ๔ ท่านบอกว่าการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่เกิดวิกฤติการณ์นั้นจะรวดเร็วกว่า ๒ สภา กระผมก็มองไม่เห็นจริง ๆ ว่าจะประโยชน์เหนือกว่าอย่างไร เพราะในการที่ประเทศเราเกิดวิกฤติการณ์ ขึ้นนั้นสมาชิกสภาเดี่ยวหรือ ๒ สภา ก็มีความรักชาติมีความห่วงใยชาติเช่นเดียวกัน เช่น กรณีที่จะเกิดสงครามอาจจะมีการถูกรุกรานอะไรทำนองนี้ จะประกาศสงครามหรือไม่ ประกาศสงคราม กระผมคิดว่าทั้ง ๒ สภานี้จะต้องรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ไม่มีปัญหาครับ

อีกข้อหนึ่งท่านบอกว่าถ้ามี ๒ สภาจะไม่ประหยัด กระผมก็เรียนมาแล้วว่าถ้ามีสภาเดี่ยวล้วน ๆ ไม่มีสมาชิกแต่งตั้งอีกก็จริงครับ แต่ถ้าเราจะต้องมีสมาชิกแต่งตั้งแล้วไม่ประหยัดอะไรหรอกครับเพราะว่าการจ่ายเงินเดือนอะไรต่าง ๆ แล้วเท่ากันครับ เพราะฉะนั้น กระผมก็เห็นว่าที่เราต้องการนั้น เราไม่ต้องการประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ครับ เพราะที่สมบูรณ์ นั้นคล้าย ๆ ว่าถ้าเทียบทางพุทธศาสนาอาจจะนิพพาน เราไม่ต้องการถึงนิพพานหรอกครับ เอาแค่ขนาดสักฉาน ๓ ฉาน ๔ ก็พอแล้ว กระผมคิดว่าเท่าที่ร่างมาในตอนแรกนั้นไม่เป็น

LIART

ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แต่รู้สึกว่าจะเหมาะสมกว่าแล้วก็รู้สึกว่าพอจะกล้ากลืนไปได้ โดยที่ว่าถ้าจะเอาได้ตของหัวกระหมังกุหนึ่งก็บอกว่า “ไม่อับอายขายหน้าประชาชน เสนีย์ ร์พลจะแล้สรวล” กระผมว่าก็พอจะรับกันได้ เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่าระบบ ๒ สภานี้ น่าจะเหมาะสมกว่า แล้วประโยชน์ต่างๆ ของสภาเดี่ยวที่ยกๆ ขึ้นมานั้น กระผมเห็นว่า เป็นเหตุผลที่ไม่สามารถที่จะหักล้างได้ครับขอบคุณ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมขอกราบเรียนว่า ขอประทานโทษที่ วันนี้ใช้เวลาประชุมนานในหัวข้อเดียวนะครับ แต่ว่าเป็นหัวข้อที่สำคัญที่สุด อย่างที่ผมได้ กราบเรียนมาแล้วในตอนต้น วันนี้ก็หมดเวลาแล้ว ก็ขอเลื่อนไปอภิปรายต่อในคราวหน้า ขอปิดประชุมครับ ขอบพระคุณ

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๓๖ นาฬิกา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ครั้งที่ ๖๔/๒๕๒๑

ผู้ทรงงานการประชุม

กัลยา สำราญศิลป์
 สัมฤทธิ์ คงเลิศ
 กรรณิการ์ สิงหะพลิน
 ภูษชงค์ เอกบุตร
 สมศรี
 เปรมจิต บุญหล่อ
 พัทธนี คล้ายสุวรรณ

พรรณบุบผา วิไลวงษ์
 ชลอลักษณ์ ธรรมผล
 สรรพสิริ อรรถวุฒินวงศ์
 สมชาย ดาวอุดม
 อาภรณ์ พงศ์นาค
 อุทุมพร แก้วสถิตย์
 สายสุนีย์ พันธนะ

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(การรวมการยังมีได้ตรวจ)

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งนี้ คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ยังมีได้ตรวจ เนื่องจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ได้สิ้นสภาพไปในวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ตามความในมาตรา ๑๙๕ และมาตรา ๒๐๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

จึงขอบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และขอรับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งนี้ ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาข้อ ๒๕ วรรคสอง

(ลงชื่อ) **สงวน คำวงษา**

(พันเอก สงวน คำวงษา)

เลขาธิการรัฐสภา